

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Novo mesto
Gubčeva 15
8000 Novo mesto
tel. 07 39 42 550,
e-pošta: oenovomesto@zgs.si

LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA
I. NOVOMEŠKO
LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE
ZA LETO 2020

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD	1
2.	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ	2
3.	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI	4
3.1	OPRAVLJENI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI V LETU 2019.....	4
3.2	NAČRTOVANI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU V LETU 2020	6
3.3	ŠKODE OD DIVJADI.....	10
3.4	VPLIV RASTLINOJEDE DIVJADI NA GOZDNE EKOSISTEME.....	14
4.	ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD	17
4.1	Srna (<i>Capreolus capreolus</i>)	17
4.2	Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>).....	24
4.3	Damjak (<i>Dama dama</i>)	31
4.4	Muflon (<i>Ovis ammon musimon</i>)	33
4.5	Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>)	33
4.6	Divji prašič (<i>Sus scrofa</i>)	34
4.7	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>)	39
4.8	Jazbec (<i>Meles meles</i>)	41
4.9	Kuna belica (<i>Martes foina</i>) in kuna zlatica (<i>Martes martes</i>)	43
4.10	Navadni polh (<i>Glis glis</i>)	45
4.11	Pižmovka (<i>Ondatra zibethicus</i>)	46
4.12	Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>).....	47
4.13	Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>)	49
4.14	Poljska jerebica (<i>Lepus europaeus</i>)	50
4.15	Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>).....	51
4.16	Sraka (<i>Pica pica</i>), šoja (<i>Garrulus glandarius</i>) in siva vrana (<i>Corvus cornix</i>).....	53
4.17	Nutrija (<i>Myocastor coypus</i>) in rakunasti pes (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	55
4.18	Šakal (<i>Canis aureus L.</i>)	56
4.19	Načrt dodajanja divjadi.....	58
5.	EVIDENCE.....	59
6.	PRILOGE.....	61

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Pregled dogodkov 2020.....	1
Preglednica 2.1: Pregled lovišč	2
Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2019.....	4
Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2020.....	6
Preglednica 3.4: Število škodnih primerov od divjih prašičev in delež izplačanih odškodnin v LUO v zadnjem petletnem obdobju	11
Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2019	12
Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020	12
Preglednica 3.7: Število popisanih osebkov na hektar in njihov delež ter delež objedenosti po višinskih razredih in drevesnih vrstah iz popisa leta 2017 v Novomeškem LUO (79 ploskev) ..	15
Preglednica 4.1.1: Načrt odvzema srnjadi	20
Preglednica 4.1.2: Dovoljena odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema srne	21
Preglednica 4.2.1: Načrt odvzema jelenjadi v skupini A	28
Preglednica 4.2.2: Načrt odvzema jelenjadi v skupini B	29
Preglednica 4.2.3: Analiza odvzema jelenjadi.....	29
Preglednica 4.3.1: Načrt odvzema damjaka	32
Preglednica 4.3.2: Analiza odvzema jelena damjaka.....	32
Preglednica 4.6.1: Načrt odvzema divjih prašičev	36
Preglednica 4.6.2: Analiza odvzema divjih prašičev	38
Preglednica 4.7.1: Analiza odvzema lisic.....	40
Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema jazbecev.....	42
Preglednica 4.9.1: Analiza odvzema kun.....	44
Preglednica 4.11: Analiza odvzema pižmovk.....	46
Preglednica 4.12: Analiza odvzema poljskih zajcev.....	48
Preglednica 4.13: Analiza odvzema fazanov	50
Preglednica 4.15: Analiza odvzema rase mlakarice	52
Preglednica 4.16: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran	54
Preglednica 4.18.1: Dodajanje divjadi	58

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji.....	3
Slika 2.2: Lovišča v LUO	3
Slika 3.1: Dinamika ovrednotenih škod od divjadi v LUO.....	11
Slika 3.2: Višina odvzema divjih prašičev in vrednost ovrednotenih škod	11
Slika 3.3: Prikaz popisnih enot v LUO	14
Slika 4.1: Odvzem lisic in srnjadi v Novomeškem LUO v obdobju 1986 - 2019	19
Slika 4.15.1: Ocena številčnosti rac mlakaric po podatkih zimskega štetja vodnih ptic na reki Krki (vir: DOPPS)	51

SEZNAM PRILOG

1. Seznam krmišč za divjad v letu 2020
2. Izvleček zapisnika 3. seje Strokovnega sveta ZGS Območne enote Novo mesto
3. Vabilo na javno predstavitev Letnega načrta
4. Zapisnik javne predstavitve Letnega načrta za I. Novomeško lovsko upravljavsko območje za leto 2020 in opredelitev do pripomb
5. Izvleček iz zapisnika 1. seje Sveta ZGS Območne enote Novo mesto

1. UVOD

Letni načrt za I. Novomeško lovsko upravljavsko območje (LUO) za leto 2020 je sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu in njegovimi spremembami (Ur.l. RS, št. 16/04, odločba US št. 120/06, št. 17/08, št.46/14-ZON-C). Zakon določa izdelavo letnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja (Ur.l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena območja. Znotraj LUO so opredeljena lovišča in lovišča s posebnim namenom. Za lovišča so bile v sredini leta 2009 podeljene koncesije za trajnostno upravljanje s populacijami divjadi. Razdelilnik s tem načrtom opredeljenega odvzema in del v življenjskem okolju se naredi za ta lovišča in lovišča s posebnim namenom. Stara in nova lovišča se v LUO bistveno ne razlikujejo, razlike so le v sedaj natančno določenih mejah in površinah. Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu je bilo ustanovljeno Območno združenje upravljavcev lovišč za I. Novomeško LUO in izvoljen devet članski izvršni odbor, ki v postopku izdelave tega načrta zastopa upravljavce lovišč in LPN v LUO.

Letni načrt za Novomeško LUO za leto 2020 temelji na ciljih in usmeritvah lovsko upravljavskega dela Območnega načrta za Novomeško LUO 2011-2020. Poleg zgoraj navedenih predpisov je napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30/93 in spremembe).
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (U.l. RS, št. 101/04, št. 81/14).
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04).
- Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Ur.l. RS, št. 117/04, št. 38/14).
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04, št. 38/14).
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKO, 2011).

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek načrta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Pregled dogodkov 2020

LUO	Datum	Kraj	Organ	Vsebina
Novomeško	15. – 17.1.2020	Novo mesto	OZUL	Pregled odstrela in izgub divjadi
Novomeško	5.3.2020	Novo mesto	OZUL	Usklajevalni sestanek
Novomeško	10.3.2020	Novo mesto	ZGS	Določitev osnutka načrta
Novomeško	18.3.2020	Novo mesto	ZGS	Javna predstavitev načrta
Novomeško	26. in 27.3.2020	Novo mesto	Svet OE NM	Določitev predloga načrta
Novomeško	5.4.2020	Ljubljana	MKGP	Oddaja načrta na MKGP

Za pogosteje uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – lovsko upravljavsko območje,
- LD – lovška družina,
- LPN – lovišče s posebnim namenom
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- ARSO – Agencija republike Slovenije za okolje,
- UVHVVR – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- IRSKGLR – Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo.

Ker so v načrtu izračunani podatki, ki so prikazani v odstotkih zaokroženi na najbližjo celo vrednost, seštevek njihovih vrednosti pogosto ni enak 100.

2. OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Novomeško LUO leži v jugovzhodnem delu Slovenije. Meji s Kočevsko – Belokranjskim LUO, Posavskim LUO in Zasavskim LUO. Na jugozahodu meji na Republiko Hrvaško.

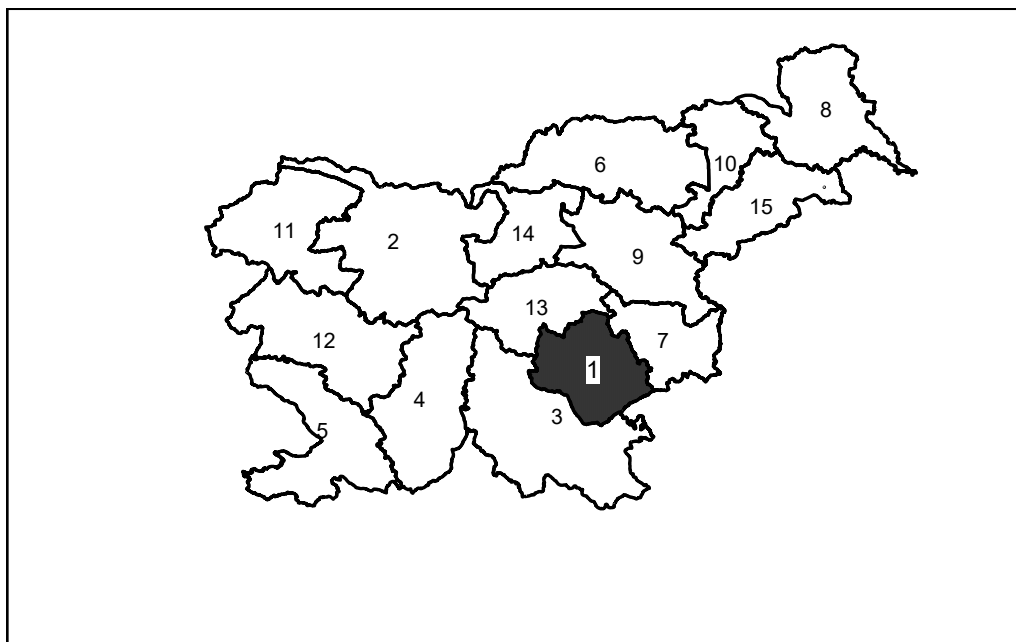
Novomeško lovsko upravljavsko območje obsega 105.020 ha skupne površine vseh lovišč, od tega je 97.679 ha (93 %) lovne površine. Območje leži na JV delu Slovenije. Meje LUO se ne ujemajo z mejami Novomeškega gozdnogospodarskega območja, vendar LUO z večjim delom pokriva Novomeško GGO. Lovišča Mirna, Trebelno, Šentrupert, Mokronog, Tržišče in Šentjanž ležijo v celoti v Brežiškem GGO, lovišča Škocjan in Šentjernej pa v obeh GGO. Manjši del lovišča Velika Loka in Veliki Gaber segata v Ljubljansko GGO. Upravljalci lovišč Novomeškega LUO so združeni v Območno združenje upravljalcev lovišč Novomeškega LUO. Z lovišči upravljajo LD z enakimi imeni kot so imena lovišč, razen z loviščem Brusnice s katerim upravlja LD Trdinov vrh. Površine lovišč Novo mesto, Otočec in Mirna Peč so se v letu 2014 nekoliko spremenile, saj so upravljalci lovišč sporazumno uskladili meje med lovišči. Upravljalci lovišč so z MKGP podpisali anekse h koncesijskim pogodbam, s katerimi so natančneje določene meje med lovišči. Površina lovišč se je leta 2018 spremenila zaradi določitve meje s Hrvaško. Spremenila se je površina lovišč Gorjanci, Orehovica, Brusnice in Šentjernej. Skupaj se je površina lovišč povečala za 39 hektarjev.

Večina LUO leži v kolinskem pasu, s prevladujočo nadmorsko višino do 500 m. Prevladujejo ohranjeni gozdovi listavcev, katerim je skupinsko do sestojno primešana predvsem smreka. Lastništvo zemljišč je pretežno v zasebni lasti, večja državna posest je na območju strnjjenih gozdov GGE Brezova Reber in GGE Radoha. Od večjih strnjjenih kompleksov gozdov velja omeniti še predel Gorjancev in Kremenjaka. V ostalih predelih se mozaično prepletajo gozdne in kmetijske površine z naselji. Ravninska, predvsem kmetijska območja, ki so pomembna za malo divjad, so na območju nižjega toka reke Krke ter v Mirnski in Trebanjski dolini. Največji vodotok, ki praktično deli LUO (naravna pregrada) na dva dela, je reka Krka. Drugo, umetno mejo, predstavlja avtocesta Ljubljana – Obrežje, ki ima na posameznih odsekih urejene posebne prehode za divjad ali viadukte, pod katerimi je tudi možno prehajanje le-te iz ene na drugo stran ograjene prometnice.

Od rastlinojede parkljaste divjadi sta v LUO prisotni srnjad in jelenjad. Gostota obeh vrst divjadi je usklajena z okoljem. V severnem delu LUO je prisoten še maloštevilen damjak. Številčnost divjih prašičev je, zaradi dokaj intenzivnega lova, na primerni višini. To potrjujejo tudi dokaj majhne škode na kmetijskih površinah.

Preglednica 2.1: Pregled lovišč

Nekdanja šifra lovišča	Sedanja šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)		
				Skupna	Lovna	Nelovna
376	0101	Veliki Gaber	Trebnje	4.141	3.909	232
375	0102	Velika Loka	Trebnje	3.955	3.684	271
221	0103	Plešivica	Novo mesto	9.094	8.751	343
377	0104	Dobrnič	Trebnje	4.224	4.074	150
378	0105	Trebnje	Trebnje	5.490	4.894	596
372	0106	Mirna	Trebnje	3.689	3.432	257
373	0107	Šentrupert	Trebnje	4.811	4.399	412
288	0108	Šentjanž	Sevnica	3.933	3.695	238
216	0109	Novo mesto	Novo mesto	6.507	5.619	888
215	0110	Mirna Peč	Novo mesto	4.763	4.414	349
374	0111	Trebelno	Trebnje	4.089	3.962	127
371	0112	Mokronog	Trebnje	3.171	2.946	225
289	0113	Tržišče	Sevnica	4.698	4.428	270
217	0114	Otočec	Novo mesto	5.498	4.878	620
219	0115	Škocjan	Novo mesto	5.099	4.756	343
222	0116	Toplice	Novo mesto	6.710	6.417	293
218	0117	Padež	Novo mesto	6.651	6.028	623
226	0118	Gorjanci	Novo mesto	5.925	5.568	356
225	0119	Brusnice	Novo mesto	3.528	3.337	192
224	0120	Orehovica	Novo mesto	2.744	2626	117
220	0121	Šentjernej	Novo mesto	6.339	5.901	438
		SKUPAJ		105.059	97.719	7.341

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji

Slika 2.2: Lovišča v LUO

3. ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

Lovske družine s svojim delom pripomorejo k ohranjanju in izboljševanju življenjskega okolja prosto živečih živali. Učinki izvedenih ukrepov so poleg izboljševanja prehranske kapacitete in bivalne kakovosti okolja divjadi, pomembni tudi za omogočanje izvrševanja načrtovanega odvzema divjadi. V primerjavi s preteklim desetletjem podatki prikazujejo povečanje aktivnosti na področju ukrepov za varstvo in monitoring divjadi. Obseg izvajanja biomeliorativnih ukrepov ostaja v petletju na približno enaki višini, nekoliko pa se je zmanjšal skupni obseg krmljenja. Glede na povprečje v petletju se je zmanjšal obseg zimskega krmljenja ter povečal obseg privabljalnega in preprečevalnega krmljenja. Evidentiranje količin krme po posameznih namenih krmljenja je težavno, saj se različen namen krmljenja (privabljalno, preprečevalno) izvaja na istih krmiščih. Ker ima krmljenje hkrati tudi več učinkov, je delitev krmljenja tudi po namenih pogosto nemogoča. V največji meri pa je krmljenje namenjeno privabljanju divjadi za namen odstrela. Razen krmljenja se ostalih del v okolju z načrti ni omejevalo, prav tako pa izvedba del ni bila obvezna. Priporočeno je bilo, da se ostalih del opravi čim več.

3.1 OPRAVLJENI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI V LETU 2019

Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2019

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg	Realiziran obseg	Stopnja uresničitve načrta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	*	12.736	100
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI				
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	31	38,1	122
Spravilo sena z odvozom	ha	8	8	100
Priprava pasišč za divjad	ha	8	6,3	79
Gnojenje travnikov	ha	4	4,4	110
Vzdrževanje grmišč	ha	6	5,9	98
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	7	5,6	80
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	7	9,1	130
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	88	90	102
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	15	16	107
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	234	242	103
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	17	39	229
3. BIOTEHNIČNI UKREPI				
Zimsko krmljenje male divjadi*	kg	3.000	2.090	42
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	2.000		
Preprečevalno krmljenje	kg	5.300	4.850	91
Privabljalno krmljenje	kg	75.000	72.335	96
Krmne njive	ha	18	17,31	96
Pridelovalne njive	ha	3	2,1	70
Količina soli	kg	4.980	4720	95
4. LOVSKI OBJEKTI				
Solnice (obnova in novogradnja)	število	*	1809	100
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	*	220	100
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	*	39	100
Lovske steze (obnova in novogradnja)	število	*	29,6	100

* podane so bile usmeritve, ki višine del niso omejevale

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Lovske družine so med ukrepi za varstvo divjadi in spremljanje njene številčnosti namensko opravile 12.736 ur dela. Obseg del se je v primerjavi s preteklim petletjem povečal. Med temi ukrepi so upoštevana dela lovsko čuvajske službe, določanje mest prehodov divjadi preko cest in ukrepi na površinah dodajanja fazanov. Največ opravljenih ur za ukrepe varstva in monitoringa divjadi so evidentirali v LD Dobrnič (3.508 ur), LD Šentjanž (1.990 ur) in LD Padež (963 ur). V LD Dobrnič naj bi tako povprečno dnevno opravili kar 9 ur del varstva in monitoringa divjadi. Izpostaviti velja, da je delež evidentiranega krivolova srnjadi ter jelenjadi v deležu celotnega odvzema v loviščih Novomeškega LUO med največjimi v Sloveniji. Lovsko čuvajska služba ima zaradi omejenih pooblastil in zelo težavnega dokazovanja krivolova, precej omejene možnosti

preprečevanja teh dejanj. Ker so hkrati tudi predpisane kazni nizke, kar potrjujejo izkušnje na zelo redkih dokazanih primerih krivolova, imajo krivolovci dokaj ugodne pogoje. Za namene varstva in monitoringa velike divjadi naj bi upravljalci lovišč namenili 2/3 vseh porabljenih ur, za malo divjad pa 1/3.

Biomeliorativna dela

Vzdrževanje pasišč in grmišč:

Ukrep vzdrževanja pasišč in grmišč je namenjen izboljšanju prehranjevalnih in bivalnih razmer rastlinojede divjadi. S tem ukrepom se poveča prehranska kapaciteta v okolju ter zmanjša pritisk teh vrst na gozdne in kmetijske površine. Ob procesih zaraščanja kmetijskih, predvsem odročnejših travnatih površin ima ta ukrep tudi pomembno vlogo ohranjanja kulturne krajine. Glede na trenutni obseg vzdrževanih površin ocenjujemo, da bi se obseg teh ukrepov lahko v prihodnje še povečal. Poleg interesa upravljavcev lovišč, je ta obseg odvisen tudi od pripravljenosti lastnikov zemljišč za dogovor o najemu teh površin. V LUO je zaradi prepleta kmetijskih in gozdnih površin, razvejanih gozdnih robov in z grmovjem zaraslih omejkov, prehranska ponudba rastlinojedi divjadi bogata. Ukrep je zato najprimernejši v območjih strnjenih gozdnih kompleksov z redkejšimi ne gozdnimi zaplatami. V preteklem lovskem letu je 5,9 ha grmišč vzdrževalo 7 LD in 15 LD pokosilo 38 ha pašnikov in travnikov. Največ pašnikov so vzdrževali v lovišču Plešivica, Toplice in Novo mesto. V teh loviščih je posamezen upravljavec lovišča vzdrževal od 4 do 6 ha pašnikov.

Vzdrževanje remiz za malo divjad:

Vzdrževane remize predstavljajo pomembno zatočišče (ekocelice) za malo divjad. V preteklem letu je 6 LD vzdrževalo skupaj 5,6 ha remiz. Remize so vzdrževali v loviščih: Brusnice, Novo mesto, Orehovica, Padež, Šentjernej in Šentrupert.

Vzdrževanje mokrišč in kaluž:

V predelih, kjer zaradi matične podlage – apnenca (kraški svet) – primanjkuje vode, je vzdrževanje kaluž in mokrišč potrebno in pomembno za vrsto prostoživečih živalskih vrst, ne samo za divjad. V kombinaciji s privabljalnimi krmišči ali tudi samostojno, predstavljajo kaluže in mokrišča lokacije za izvajanje odstrela divjih prašičev. Po podatkih lovskih družin je bilo s strani 15 LD v preteklem letu vzdrževanih 90 manjših vodnih virov (kaluž) in 16 večjih vodnih virov.

Biotehnični ukrepi

Preprečevalno, zimsko in privabljalno krmljenje:

Za namene preprečevalnega, privabljalnega in zimskega krmljenja je bilo v območju položenih 79,275 t krme, kar predstavlja 108 % količine krme iz leta 2018. Privabljalnemu krmljenju je bilo namenjeno 91 % vse krme, 6 % preprečevalnemu krmljenju in 3 % zimskemu krmljenju. V strukturi krme so prevladovala žita in semenja. Seno, silaža, sadje in okopavine so predstavljali manj kot 1/3 strukture krme. Večina krme je bila namenjena privabljanju divjega prašiča. Ocenjujemo, da je obseg, prav tako pa tudi namen krmljenja, ustrezen. Zaradi ugodnih prehranskih razmer obsežno zimsko krmljenje ni potrebno in se dejansko izvaja le za malo divjad ter jelenjad v primerih, ko je krma pridelana na s strani LD vzdrževanih površinah. Privabljalno krmljenje se izvaja v obsegu, ki omogoča ustrezno regulacijo številčnosti divjih prašičev. 60 do 65 % vseh divjih prašičev je namreč uplenjenih na krmiščih. Glede na ustrezno omejevanje naraščanja številčnosti divjih prašičev, katerih večina je uplenjena na privabljalnih krmiščih ocenjujemo, da je bil obseg privabljalnega krmljenja ustrezen.

Krmne in pridelovalne njive:

Na okoli 100 lokacijah so upravljalci lovišč vzdrževali njivske površine. Z njimi so skušali odvracati divjad (predvsem divje prašiče) od ostalih kmetijskih površin. Hkrati so pridelali krmo za zalaganje krmišč in zagotovili vzdrževanje kulturne krajine kot tudi izboljšanje pogojev za lov. Krmne njive so bile na več kot 2/3 zasejane z žiti in koruzo.

Lovski objekti

V solnice je bilo položene 4.720 kg soli. Obnovljenih je bilo 169 obstoječih visokih prež ter zgrajenih 51 novih prež. Število novo zgrajenih prež je še vedno (pre)nizko, saj so v povprečju zgrajene manj kot 3 preže na lovišče. V primerjavi s preteklimi leti se je obseg vzdrževanih in novozgrajenih prež sicer povečal. Ocenjujemo, da je za izvajanje lova na nekaterih površinah to število prenizko. Še zlasti je malo prež v presvetljenih gozdnih sestojih (pomlajenih površinah).

3.2 NAČRTOVANI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU V LETU 2020

Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2020

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	*
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI		
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	38
Spravilo sena z odvozom	ha	8
Priprava pasišč za divjad	ha	7
Gnojenje travnikov	ha	5
Vzdrževanje grmišč	ha	5
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	5
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	7
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	95
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	15
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	129
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	40
3. BIOTEHNIČNI UKREPI		
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	3.000
Zimsko krmljenje male divjadi*	kg	2.000
Preprečevalno krmljenje	kg	5.000
Privabljalno krmljenje	kg	80.000
Krmne njive	ha	18
Pridelovalne njive	ha	3
Količina soli	kg	5.000
4. LOVSKI OBJEKTI		
Solnice (založene)	število	*
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	*
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	*
Lovske steze (obnova in novogradnja)	število	*

* skladno z usmeritvami v poglavju 3.2

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Lovske družine naj ta dela izvajajo v obliki spremljanja stanja, varovanja habitatov in nadzora pred morebitnim nelegalnim lovom divjadi v okviru delovanja lovsko čuvajske službe ter nadzora lovišča s strani vseh ostalih članov LD. Količinsko ukrepov s tem načrtom ne predpisujemo. Lovske družine morajo skladno z zakonodajo poskrbeti za ustrezno organiziranost lovsko čuvajske službe. Poleg tega je priporočljivo, da v loviščih, kjer se dodajajo fazani, spremlja razvoj njihove številčnosti (zimsko in spomladanska štetja) ter poveča lov plenilskih vrst divjadi. Upravljalci lovišč predvidevajo za ta dela opraviti 13.500 ur. Ukrepe za varstvo divjadi morajo opravljati vsi upravljalci lovišč. Vsak izmed teh upravljalcev lovišč mora predvideti število ur dela za izvajanje lovsko čuvajske službe.

Biomeliorativna delaVzdrževanje pašnikov in grmišč:

Ukrep je poleg preprečevalnega krmljenja ter obdelave krmnih njiv in remiz, v okolju divjadi najpomembnejši. S tem ukrepom se izboljšujejo bivalni in prehranski pogoji za rastlinojedo in ostalo divjad. Priporočen obseg vzdrževanja pašnikov (košnja, gnojenje) v letu 2020 je v obsegu, kot so ga predlagale LD in je predstavljen v preglednici 3.2. Za izvedbo teh ukrepov so najprimernejše travniške površine obdane z gozdovi velikosti do 3 ha, površine na območjih pogostejšega zadrževanja divjadi v zimskem času in površine pod daljnovodi. Ob travniških površinah obdanih z gozdom, je priporočljivo vzdrževanje gozdnega roba, tako da prehod v gozd ustvarja pas grmišča. Za vzdrževanje grmišč je potreben dogovor med lastnikom zemljišča in LD.

Vzdrževanje remiz:

Priporočen obseg vzdrževanja remiz v letu 2020 je v okviru obsega tega ukrepa preteklega leta. Najbolj smiselno je vzdrževanje remiz v območjih, kjer obstajajo tudi v okolici še primerne razmere za poljsko jerebico in fazana. V ostalih predelih pa tam, kjer se z dopolnilnim zimskim krmljenjem skuša izboljšati razmere za poljskega zajca. Remize morajo obvezno vzdrževati tista lovišča, ki bodo v lovišče dodala fazane.

Vzdrževanje mokrišč in kaluž:

Vzdrževanje in izdelava kaluž je primeren ukrep na kraških terenih. Vzdrževanje mokrišč naj obsega predvsem njihovo varovanje in nadzor, po potrebi pa tudi sadnjo grmovnih in plodonosnih vrst v njihovi okolici. Količinsko se teh del ne omejuje. Nasprotno, zaželeno je, da se teh del opravi čim več. Na hidroloških naravnih vrednotah, kot tudi kalih in kalužah je treba pri njihovem vzdrževanju posebno pozornost nameniti ohranjanju biotske pestrosti (vzdrževanje izven obdobja razmnoževalnega cikla dvoživk in drugih organizmov, ohranjaje živalim prehodnih brežin, uporaba naravnih materialov pri vzdrževanju...). V vodna telesa (luže, kali, zajetja.....) se ne sme vnašati soli.

Načrtovan obseg vzdrževanja pasišč s košnjo, vzdrževanja remiz, izdelave in vzdrževanja vodnih virov je treba dosegati v višini vsaj 70 %. Preseganje obsega teh del ni omejeno in je zaželeno. Načrtovanega obsega ostalih del ni treba dosegati.

Biotehnični ukrepi

Vzdrževanje krmnih in pridelovalnih njiv:

Načrtovan obseg vzdrževanja krmnih njiv v letu 2020 je 18 ha. Po obsegu je enak predlogu upravljavcev lovišč. Krmne njive so najprimernejše v odročnejših območjih, kjer se skuša divjad (predvsem divje prašiče) odvrniti od ostalih kmetijskih površin. Krmnih njiv na območjih Nature 2000 se ne sme zasajati s topinamburjem.

Preprečevalno, privabljalno in zimsko krmljenje:

Divji prašič:

Zimsko krmljenje divjega prašiča je prepovedano.

Preprečevalno krmljenje divjega prašiča je dovoljeno v vseh loviščih, kjer povprečni letni odzvem divjega prašiča v zadnjih treh letih dosega 5 ali več živali. Dovoljeno obdobje izvajanja preprečevalnega krmljenja je od začetka junija do konca oktobra, izjemoma v primeru večletnega pojavljanja škod pred junijem ali tudi prej. Najbolj smiselno pa je v obdobju julija, avgusta in septembra. Podroben časovni termin izvajanja preprečevalnega krmljenja opredeli upravljavec lovišča z letnim načrtom lovišča. Lovišče sme imeti le eno preprečevalno krmišče na začetnih 1.000 ha gozdne površine. Pri določanju primernosti lokacij se upošteva tudi strnjenost gozdnega kompleksa (gozdne krajine). Preprečevalno krmišče mora biti oddaljeno praviloma vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino. Lov na teh krmiščih je prepovedan v obdobju preprečevalnega krmljenja.

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Krmišča, kjer se bo izvajalo privabljalno krmljenje, morajo biti oddaljena od preprečevalnih krmišč praviloma vsaj 300 m. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču zadostne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. V posameznem lovišču je dovoljeno imeti največ eno krmišče na 200 ha gozdne površine. Divjadi naj bo na privabljalnem krmišču dnevno dostopno največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča. Na posamezno krmišče je dovoljeno letno položiti največ do 600 kg močnih krmil. Skupaj je v LUO dovoljeno položiti do 80.000 kg močne krme za krmljenje divjih prašičev. V LUO je v letu 2020 dovoljenih 221 krmišč za divje prašiče.

Za krmo je priporočljivo uporabljati sadje ter vse vrste žit in koruze. Priporočeno je krmljenje na način, da je močna krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjadi).

Krmljenje je dovoljeno le na lokacijah krmišč, ki so določene v prilogi načrta in hkrati v letnem načrtu posameznega lovišča.

V prilogi načrta so opredeljene možne lokacije krmišč. LD so imele možnost, da predlagajo morebitne nove lokacije krmišč do izdelave osnutka načrta.

Jelenjad:

Zimsko krmljenje jelenjadi je dovoljeno le v skupini lovišč A (Mirna Peč, Novo mesto, Veliki Gaber, Dobrnič, Plešivica, Toplice in Padež) na površinah, kjer se vzdržujejo pasišča s košnjo in naknadno suši seno, ali na lokacijah krmnih njiv. V primerih, ko lokacija vzdrževane pašne površine s košnjo prostorsko ni ustrežna za izvajanje krmljenja, se lahko krma s teh lokacij položi na ustreznejšo lokacijo blizu vzdrževane

površine. **V vseh loviščih, kjer je prisotna jelenjad, je dovoljeno tudi privabljalno krmljenje jelenjadi za namen lažje izpolnitve načrta odvzema. Privabljalno krmljenje jelenjadi se lahko izvaja le v času lovne dobe na jelenjad.** V primeru privabljalnih krmišč na lokacijah, kjer se nahaja seno pokošeno na površinah, ki se namensko vzdržujejo za divjad, je krma lahko divjadi na razpologo tudi po končani lovni dobi.

Pri privabljalnem krmljenju je dovoljeno v skupini lovišč A (Mirna Peč, Novo mesto, Veliki Gaber, Dobrič, Plešivica, Toplice in Padež) zalagati največ 1 krmišče na 500 ha lovne površine lovišča, pri čemer je na posameznem krmišču dovoljeno dnevno položiti skupno največ 50 kg krme, pri tem pa ni dovoljeno polagati močne krme. V ostalih loviščih v LUO je dovoljeno zalagati največ 1 krmišče na 1000 ha lovne površine lovišča. Lokacije krmišč so opredeljene v prilogi načrta, prav tako pa morajo biti opredeljene v letnih načrtih lovišč. Privabljalno krmljenje jelenjadi na lokacijah, ki niso opredeljene v prilogi načrta in hkrati v letnem načrtu lovišča, ni dovoljeno.

Izjemoma, le ob posebnih (izjemnih) vremenskih razmerah, se lahko izvaja še dodatno zimsko krmljenje jelenjadi. Oceno izrednih razmer, ki bi izjemoma opravičevale zimsko krmljenje jelenjadi, opravi upravljavec lovišča samostojno ter o tem z vlogo (opis izrednih razmer, kraj oz. območje krmljenja, čas, vrsta divjadi) pisno obvesti OE ZGS. Soglasje (pozitivno ali negativno) k začetku krmljenja izda pristojna OE ZGS pisno ter o tem obvesti tudi lovsko inšpekcijo. Pred izdajo dovoljenja za dodatno krmljenje morajo biti preverjeni in izvedeni možni ukrepi za povečevanje prehranske ponudbe z naravno hrano (posek gozdnogojitveno neperspektivnega drevja in grmovja za objedanje, pluženje). Povečevanje prehranske ponudbe, z ukrepi omogočanja prehrane z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje), je dovoljeno in v ostrejših zimskih razmerah priporočljivo in se ga ne omejuje.

Srnjad:

Krmljenje srnjadi, razen v izjemnih primerih, ni dovoljeno.

V primeru izjemnih zimskih razmer (dolgotrajnejša visoka snežna odeja) je dovoljeno krmljenje srnjadi le v predelih, kjer je na večjih površinah s prehranskega vidika osiromašeno življenjsko okolje, a je tudi v tem primeru dovoljeno krmljenje samo s kombinacijo krme (sočna, močna in voluminozna krma) in ne zgolj samo z eno od teh. Oceno izrednih razmer, ki bi upravičevale izjemno zimsko krmljenje srnjadi, opravi upravljavec lovišča samostojno ter o tem z vlogo (opis izrednih razmer, kraj oz. območje krmljenja, čas) pisno obvesti OE ZGS. Soglasje (pozitivno ali negativno) k začetku krmljenja izda pristojna OE ZGS pisno ter o tem obvesti tudi lovsko inšpekcijo. Pred izdajo dovoljenja za dodatno krmljenje srnjadi morajo biti preverjeni in izvedeni možni ukrepi za povečevanje prehranske ponudbe z naravno hrano (posek gozdnogojitveno neperspektivnega drevja in grmovja za objedanje, pluženje). Povečevanje prehranske ponudbe srnjadi, z ukrepi omogočanja prehrane srnjadi z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje), je dovoljeno in v ostrejših zimskih razmerah priporočljivo, zato se ga ne omejuje.

Z namenom zmanjšanja povoza srnjadi je izjemoma, v bližini prometnic z močno povečanim povozom srnjadi v zimskem času, za kratek čas (največ 1-2 tedna), dovoljeno t.i. prestrezno krmljenje (*»intercept feeding«*), s katerim zmanjšamo potrebo po približevanju (prehranjevanju) srnjadi brežinah cest. Tovrstno prestrezno krmljenje je mogoče dovoliti le, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- dolgotrajna ali visoka snežna odeja;
- zaznana pogosto prehranjevanje srnjadi na brežini ceste;
- registrirano večje število povožene srnjadi v dotičnem lovišču v času te zime (>3 po 1.12.);
- krmljenje se izvaja v pasu 300-500 m od problematičnega/ih odseka/ov cest(e).

Za pridobitev dovoljenja za prestrezno krmljenje veljajo enaki pogoji kot za izjemoma dovoljeno zimsko krmljenje srnjadi (podana pisna informacija z vlogo na ZGS s strani upravljavca, izdano soglasje s strani OE ZGS ter obveščanje lovske inšpekcije). Pred izdajo dovoljenja morajo biti predhodno vzpostavljeni ukrepi dostopa srnjadi do naravnih prehranskih virov (pluženje visokega snega do robidovja, grmišč in ostalih virov naravne hrane,...).

Male zveri:

Krmljenje malih zveri (lisica, kuna belica) ima izključno značaj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega in rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje mora biti izvajano na lokacijah in na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi.

Mala divjad:

Zimsko krmljenje poljskega zajca je dovoljeno v vseh loviščih. Poleg kakovostnega sena, ki naj se polaga v za to narejena krmišča, je priporočljivo polagati tudi sočno krmo. Krmišča morajo biti urejena tako, da se prepreči dostop rastlinojedim parkljarjem.

Zimsko krmljenje fazanov je obvezno v vseh loviščih, ki so v lovišče dodala fazane. Kljub temu, da je krmljenje fazanov smiselno izvajati tudi izven zimskega obdobja, se krmljenje v smislu biotehniških del opredeljuje kot zimsko krmljenje. Pri krmljenju z močno škrobno krmo mora biti le ta položena tako, oziroma zaščitena s tehničnimi objekti (nadkritje, lese), da se prepreči, da bi pretežni del krme zaužila srnjad. Fazanov se na krmiščih ne lovi.

Za izboljšanje uspehov gnezdenja rase mlakarice je priporočljiva izdelava in nameščanje umetnih gnezdnic. Krmljenje rac mlakaric nima pomembnega pozitivnega vpliva na samo vrsto, ker lahko povzroča domestikacijo rac mlakaric. Kljub temu se ga dovoljuje. Razlog je tudi v tem, da je krmljenje, ki ga izvajajo nelovci na nelovnih površinah (npr. v naseljih, ob turističnih krajih npr. Otočec, Dolenjske in Šmarješke Toplice) nemogoče omejiti.

Lokacije krmljenja male poljske divjadi se ne upoštevajo kot krmišča, ki se jih vodi v katastru krmišč, morajo pa biti opredeljena v letnem načrtu lovišča oz. lovišča s posebnim namenom.

Mrhovišča:

Krmljenje medveda z mrhovino ni dovoljeno. Po določenih Strategije upravljanja z rjavim medvedom v Sloveniji, ki jo je leta 2002 sprejela Vlada RS, v območju izven osrednjega življenjskega prostora rjavega medveda, kamor spadajo vsa lovišča Novomeškega LUO, krmljenje medvedov z mrhovino ni dovoljeno.

Solnice:

Namen solnic je olajšati predvsem spomladanski prehod na sočno naravno hrano, preskrbo z mineralnimi snovmi ter doseganje načrta odvzema. Zato je priporočljivo zalaganje solnic v zmernih količinah s soljo in mineralnimi kamni (priporočeno do največ 3 kg na solnico). Postavljanje solnic je prepovedano:

- V gozdnih sestojih – mladovjih (mladje, gošča) in sestojih v obnovi, oz. je dovoljeno le ob soglasju lastnika gozda in ZGS.
- Ob cestah in v območju gozdnih rezervatov.
- Ob vodnih virih oz. le v minimalni oddaljenosti 50 m in na način, ki onemogoča vnos soli vanje. Soli tudi ni dovoljeno neposredno vnašati v luže, kaluže in ostala vodna telesa.
- V območju ali bližini območij, kjer so prisotne redke, ogrožene in zavarovane vrste živali ter rastiščih redkih, ogroženih in zavarovanih rastlinskih vrst.
- V bližini območij naravnih vrednot, v ožjih zavarovanih območjih in v delih širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim režimom (IUCN kategorija II). Izjemoma je tudi na teh območjih možna začasna postavitev.

Načrtovan obseg vzdrževanja krmnih njiv je treba dosežati v višini vsaj 70 %, preseganje obsega teh del pa ni omejeno ter je zaželeno. Načrtovan obseg ostalih del ni treba dosežati

Načrtovanih količin položene krme za privabljalno, preprečevalno in zimsko krmljenje, ter količin položene soli, ni dovoljeno presežati ter jih tudi ni treba dosežati.

Lovski objekti:

Priporočamo, da lovske družine povečajo število prež. Število prež naj se poveča zlasti v predelih, kjer se srnjad manj intenzivno lovi. To so zlasti območja gozdnih kompleksov, znotraj katerih so posamezne pomlajene površine. Enako velja tudi za območja, kjer so življenjske razmere za srnjad ugodne, a se v zaporedju nekaj let ni odstrelilo nobenega kosa srnjadi na nekaj 100 hektarskih zaokroženih območjih. V letu 2020 imajo upravljavci lovišč namen zgraditi 61 novih prež, ter obnoviti 187 lovskih prež. Število novogradenj in obnov lovskih prež je manjše kot v preteklem letu. Predlagamo, da upravljavci lovišč pregledajo stanje prež in obnovijo ali podrejo dotrajane preže. Pregled varnosti prež naj izvedejo tudi ostala lovišča.

V odprti krajini so priporočljive samostoječe preže, v gozdu na pomlajenih površinah, kjer je funkcionalnost preže omejena s preraščanjem gozdnega mladja pa tudi preže pritrjene na gozdno drevje. Pri postavitvi prež na gozdno drevje je priporočljivo, po predhodnem dogovoru z lastnikom zemljišča, izbrati drevje manj kvalitetnih listavcev. Lovskih prež ni dovoljeno graditi (in vzdrževati obstoječih) na območjih, kjer njihovo gradnjo omejujejo naravovarstvene usmeritve (jame, bregovi vodotokov).

V predelih zavarovanih območij in naravnih vrednot veljajo omejitve pri izvajanju biotehniških in biomeliorativnih del tako, da se upoštevajo varstveni režimi.

Dopustna odstopanja realizacije biotehniških in biomeliorativnih del od načrta:

Načrtovan obseg izgradnje in obnove lovskih prež in krmišč se lahko neomejeno preseže ter ga ni obvezno dosegati.

3.3 ŠKODE OD DIVJADI

3.3.1 Škode v letu 2019

V preteklem letu je 14 lovskih družin izplačalo odškodnine za nastalo škodo od divjadi na kmetijskih površinah, oziroma so poravnale oškodovancem v materialu ali opravile delo za sanacijo škode od divjadi v vrednosti 22.721 EUR. V denarju je bilo izplačanih 17.151 EUR odškodnin, v materialu pa za 5.230 EUR. Nastalo škodo so z 68 urami lastnega dela poravnali škodo v eni LD. V 7 loviščih niso izplačali nobenih škodo od divjadi. Višina izplačanih odškodnin za škodo, ki so jo povzročili divji prašiči, je bila znatno večja kot v letu 2018. Ovrednotena škoda od divjih prašičev v letu 2019 je dosegala 122 % povprečne višine škod v petletju. Dejansko so verjetno škode večje, vendar oškodovanci ne prijavljajo škod, oziroma ne uveljavljajo možnosti uveljavljanja odškodnine.

Zaradi divjih prašičev je bilo izplačanih 61 % vseh odškodnin povzročene od divjadi. LD Novo mesto, LD Padež, LD Plešivica in LD Toplice so izplačale 82 % vseh odškodnin za škodo od divjih prašičev v LUO.

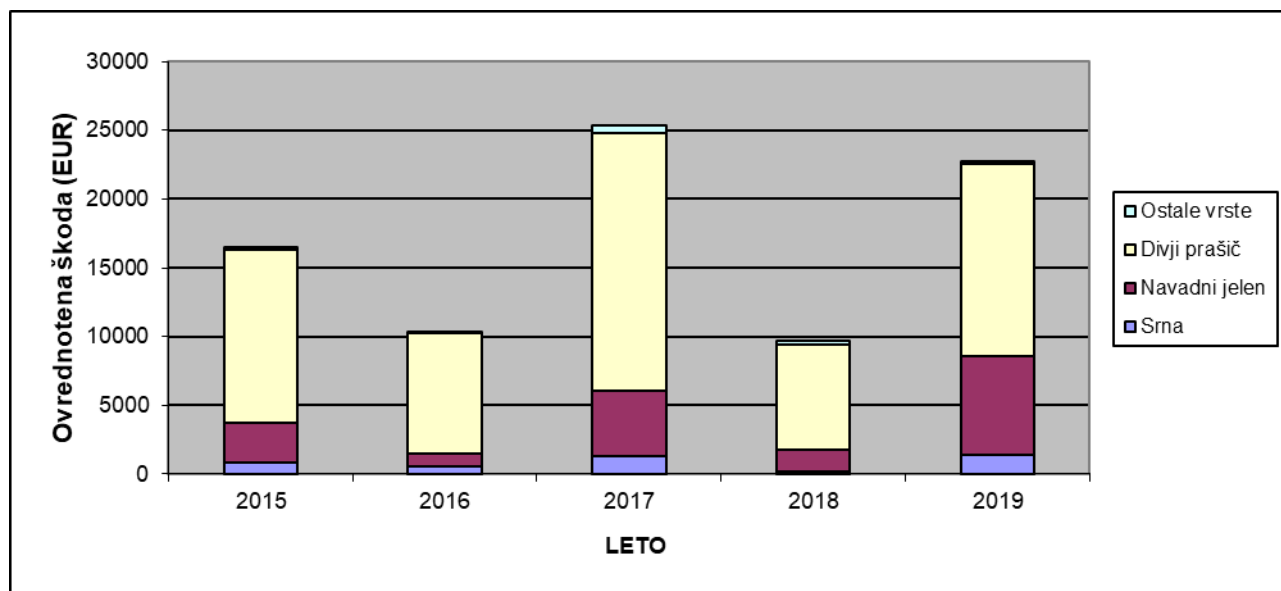
Škode od jelenjadi so leta 2019 bile skoraj trikrat večje od povprečja preteklega štiri letnega obdobja. Odškodnina za škodo od jelenjadi je bila izplačana v štirih loviščih. V LD Toplice, kjer so bile v preteklih dveh letih bile izpostavljene velike škode od jelenjadi, je bilo za škodo od jelenjadi izplačanih za 6400 EUR odškodnin v LUO, kar predstavlja 89 % vseh odškodnin za nastalo škodo od jelenjadi v LUO.

Od srnjadi je škoda na vrtninah, vinski trti in sadnem drevju nizka. Razlog je predvsem v dejstvu, da se za večino poškodb od srnjadi ne uveljavlja škoda in s tem odškodnina, ker je ta neznatna in za potencialne oškodovance sprejemljiva. Odškodnino za škodo od srnjadi je izplačalo 5 LD. Poleg izplačanih odškodnin so pomembne tudi škode, ki nastanejo zaradi trkov vozil s srnjadjo.

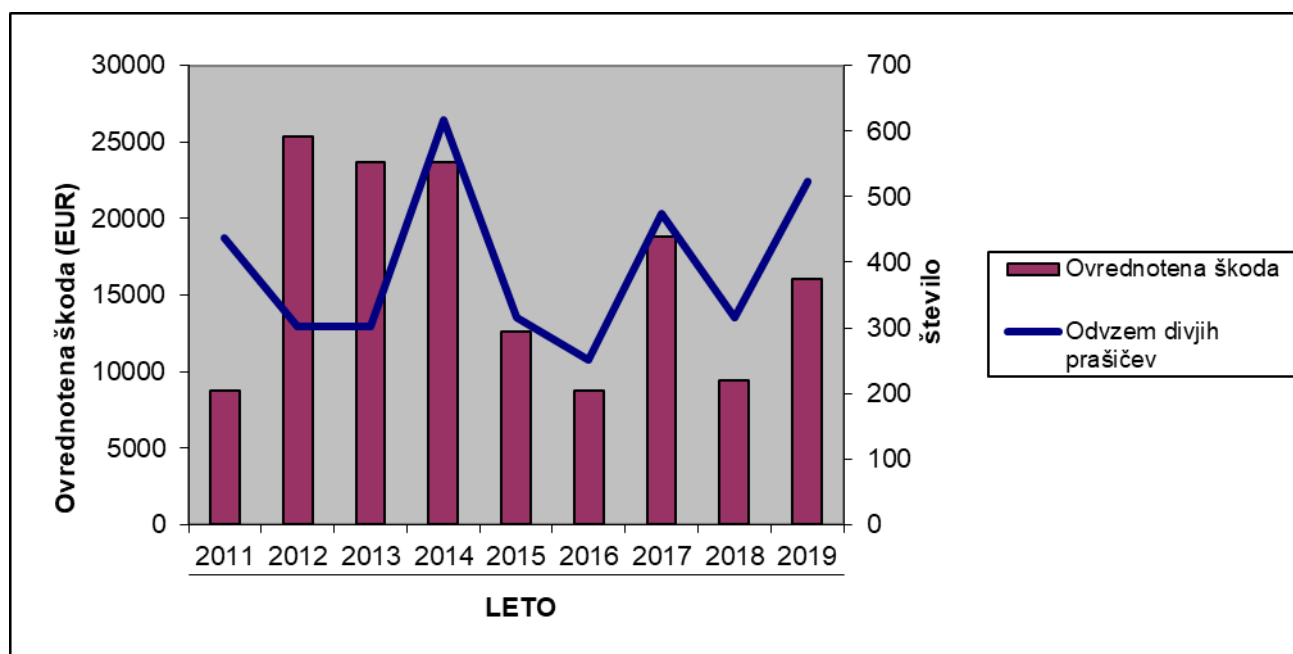
Preglednica 3.3: Ovrednotena škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019

Vrsta divjadi	Kultura	Ovrednotena škoda	
		2019	EUR / 100 ha
srna	kulture	0	0,00
	sadno drevje	1370,5	1,40
skupaj		1370,5	1,40
navadni jelen	kulture	6911,5	7,08
	sadno drevje	100	0,10
	ostalo	150	0,15
skupaj		7161,5	7,08
divji prašič	kulture	9592,8	9,82
	travniki	4472	4,58
	ostalo		0,00
skupaj		14064,8	14,40
SKUPAJ PARKLJARJI		22596,8	22,88
jazbec		124	0,13
			0,00
			0,00
SKUPAJ OSTALO		124	0,13
VSE SKUPAJ		22720,8	23,00

* ovrednotena škoda = izplačana odškodnine v denarju + izdan material + opravljene ure sanacije (1 ura = 5 €)

Slika 3.1: Dinamika ovrednotenih škod od divjadi v LUO

Slika 3.2: Višina odvzema divjih prašičev in vrednost ovrednotenih škod

Preglednica 3.4: Število škodnih primerov od divjih prašičev in delež izplačanih odškodnin v LUO v zadnjem petletnem obdobju

Lovišče	2015	2016	2017	2018	2019	SKUPAJ	Delež odškodnin*	Delež 2019**
Brusnice	1		1			2	0	0
Dobrnič		2	14	9		25	5	0
Gorjanci					2	2	0	2
Mirna	5	4	1		1	11	1	0
Mirna Peč	5	9	5	15	14	48	10	21
Mokronog	6		3		7	16	2	4
Novo mesto	28	9	20	10	1	68	18	1
Orehovica			3			3	0	0
Otočec	3		1		1	5	1	1
Padež	26	13	29	31	26	125	15	12

Plešivica	22	15	39	5	15	96	17	15
Šentjanž						0	0	0
Šentjernej			2			2	0	0
Šentrupert	4	3	5		5	17	3	3
Škocjan	3	1	2	3		9	2	0
Toplice	11	10	14	16	14	65	13	22
Trebelno	1	6	3	2	6	18	3	5
Trebnje	1		3			4	1	0
Tržišče	10	2	3		12	27	5	12
Velika Loka	1				2	3	0	1
Veliki Gaber	1		14	6	1	22	3	2
SKUPAJ	128	74	162	97	106	567	100	100

Opomba: 1 zapisnik o škodi pomeni 1 škodni primer, * delež ovrednotenih škod 2015 – 2019, ** delež ovrednotenih škod (višina odškodnin, material, delo) v letu 2019

3.3.2 Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2019

Enajst upravljavcev lovišč v LUO je izvajalo ukrepe za preprečevanje škod od divjadi. Več dela je bilo namenjeno tehnični zaščiti poljedelskih površin, kjer se z elektro ograjami preprečuje prehod divjadi. V primerjavi s kemično zaščito je ta ukrep bistveno učinkovitejši. Na izpostavljenih lokacijah, kjer so v preteklosti nastajale škode od divjadi in v primerih, ko je tehnična zaščita mogoča, so upravljavci lovišč s tem ukrepom zmanjšali obseg škod.

Enajst upravljavcev lovišč je izvajalo tehnično zaščito poljedelskih površin ali pa postavljali vonjalno (kemično) ob prehodih divjadi čez cesto ali ob kmetijskih površinah. Več kot 100 ur dela za namene preprečevanja škod je bilo opravljeno v LD Plešivica, LD Novo mesto, LD Padež, LD Orehovica.

V primerjavi z letom 2018 je bilo število izvedenih ukrepov za preprečevanje škod od divjadi manjše.

Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2019

Vrsta ukrepa	Število objektov	Opravljen ure
tehnična sredstva	28	1.242
kemična sredstva	20	200
skupaj	48	1.442

3.3.3 Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020

Upravljavci lovišč so predlagali podobno število objektov zaščite kmetijskih površin pred škodami od divjadi s tehničnimi in kemičnimi sredstvi kot v letu 2019. S kemičnimi sredstvi (vonjalnimi ograjami) skušajo nekateri upravljavci lovišč omejevati prehode divjadi čez ceste in s tem zmanjševati možnost trkov divjadi in vozil. Glede na to, da so tehnična sredstva učinkovitejša za preprečevanje škod na kmetijskih kulturah, je povečanje obsega teh del z vidika zmanjševanja in omejevanja škod, ustrezno. Upravljavcem lovišč predlagamo, da v dogovoru z lastniki zemljišč izvedejo ograditev z elektroograjami ali farmer pletivi tiste lokacije, na katerih se je škoda ponavljala v preteklih letih.

Največ ukrepov za preprečevanje škod od divjadi naj izvedejo tisti upravljavci lovišč, kjer je bil obseg škod v preteklih letih največji. V teh loviščih bodo verjetno največje škode tudi v letu 2020. Največ ukrepov za preprečevanje škod naj izvedejo upravljavci lovišč: LD Novo mesto, LD Plešivica, LD Toplice, LD Padež in LD Mirna Peč. Ti upravljavci lovišč imajo v predlogu načrta lovišča opredeljeno največ aktivnosti za preprečevanje škod od divjadi. V lovišču Toplice, kjer je problem škod zaradi jelenjadi največji, upravljavec lovišča predvideva največ del za zaščito kmetijskih kultur opraviti ob meji z LPN Medved.

Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020

Vrsta ukrepa	Število objektov	Načrtovane ure
tehnična sredstva	34	1.122
kemična sredstva	28	236
skupaj	62	1.358

Pri nastalih škodah je potrebno določiti povzročitelje škod in glede na to, kje je le-ta nastala, opredeliti kdo je za škodo odgovoren. Zato v nadaljevanju podajamo navodila in pojasnila glede škod.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

- A. Za škodo, ki jo povzroči **divjad, na lovnih površinah** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
1. Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo pooblaščenцу upravljavca, katerega osebne podatke in naslov do 31. 12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno običajen način.
 1. Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec.
 2. Če se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca, na kraju ogleda ali v osmih dneh, ne sporazumeta o višini odškodnine, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode komisiji, ki jo za lovsko upravljavsko območje imenuje minister za dobo petih let.
 3. Komisijo za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah, sestavljajo predsednik ali njegov namestnik, ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tričlanski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
 4. Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
 5. Oškodovanec ali upravljavec, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo morata vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.
- B. Za škodo, ki jo povzroči divjad, na **nelovnih površinah** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
1. Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
 2. Pooblaščenec oseba območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo je povzročila divjad*.
 3. Če se oškodovanec in pooblaščenec oseba ne sporazumeta o višini odškodnine, na kraju ogleda ali v osmih dneh ter ne skleneta *Sporazuma o določitvi višine odškodnine od divjadi na nelovnih površinah*, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
 4. Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.
 5. Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.
- C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživečih živali** odgovarja R Slovenija, ki je vrste zavarovala. Škodo ocenjuje delavec ZGS, ki sestavi predpisan zapisnik, sklene Sporazum z oškodovancem in ju posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

To je škoda, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju človeka in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

To je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi. Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo, nastalo pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

ŠKODA NA DIVJADI

Škoda na divjadi je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krči ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne dejavnike.

Odgovoren je tisti, ki je škodo povzročil namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom, odgovarja voznik vozila, če se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi, upravljavec lovišča, če se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanj upravljavca, ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, če sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

3.4 VPLIV RASTLINOJEDE DIVJADI NA GOZDNE EKOSISTEME

V letih 2009/10, 2013/14 in 2017 je ZGS opravil popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni metodi na območju celotne Slovenije. Izvedba popisa na terenu prostorsko ni vezana na območje LUO, ampak se opravlja po "ekoloških - popisnih enotah". Pri oblikovanju teh smo upoštevali populacijska območja rastlinojede parkljaste divjadi in zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi, ipd.

V Novomeškem LUO z delom ali celoto pokrivajo območje štiri popisne enote (slika 3.3). V preglednicah prikazujemo podatke za celotno LUO in ne po popisnih enotah, saj je le tako možna določena primerjava s prejšnjimi popisi. Po podatkih popisa 2010, 2014 in 2017 je mladje v Novomeškem LUO v primerjavi s preostalo Slovenijo manj objedeno.

V letu 2017 je bil ugotovljen delež objedenosti gozdnega mladja v višinskem razredu od 15 cm do 150 cm po posameznih popisnih enotah sledeč: Gorjanci 12,1%, Dolenjska II 17,8 %, Krka 7,8 % in Litija 26,1 %. V vsej Sloveniji je bilo objedeno 23,4 % gozdnega mladja.

Posebej je bila opravljena tudi analiza objedenosti bukke. Bukev je drevesna vrsta, ki je med divjadjo srednje priljubljena, naraščanje njene stopnje poškodovanosti pa je glede na populacijske gostote divjadi (jelenjadi) v primerjavi z drugimi drevesnimi vrstami še najbolj linearno. Prav tako je bukev, tako prostorsko kot tudi v deležu, v večjem delu Slovenije zelo dobro zastopana. Posledično bi lahko veljala za vrsto, ki bi bila (med drevesnimi vrstami) še najboljši kazalnik velikosti vpliva in sprememb gostot rastlinojede parkljaste divjadi na gozdno mladje. Objedenost bukke je bila v popisnih enotah Gorjanci, Dolenjska II in Krka od 3,2 do 3,5 %, v enoti Litija pa 7,6 %. V slovenskem merilu je bila bukev 15,3 % objedena.

Analize objedenosti mladja kažejo, da je najbolj objedeno mladje plemenitih listavcev, mehkih listavcev in ostalih trdih listavcev – predvsem belega gabra. Objedenost nobene drevesne vrste, upoštevajoč številčnost mladja na površino ni tolikšna, da bi bila uspešnost pomlajevanja in preraščanja katerekoli drevesne vrste onemogočena. V posameznih popisanih enotah je mladje gorskega javorja, ki je v prehrani divjadi med najbolj priljubljenimi, od 26 % do 42 %. Iz podatkov ploskev je bilo izračunano, da je v višinskem razredu od 100 cm do 150 cm v povprečju 130 osebkov javorja na hektar.

Slika 3.3: Prikaz popisnih enot v LUO

Preglednica 3.7: Število popisanih osebkov na hektar in njihov delež ter delež objedenosti po višinskih razredih in drevesnih vrstah iz popisa leta 2017 v Novomeškem LUO (79 ploskev)

DV	št. vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	37	2	774	5	1.350	0,8	11	3.325		11	2.073		7	615		8	7.363	0,1
Jelka	14	3	968	4	1.285	5,9	3	1.004	8,6	2	378	17,1	3	238		3	2.904	7,8
Rdeči bor	1							11			11						22	
Zeleni bor	3							54			11			22			86	
Bukev	69	14	4.903	39	11.175	1,4	51	15.742	3	65	12.017	5,9	79	6.953	1,7	53	45.887	3,2
Hruška	2							22			11						32	
Graden	34	17	6.129	12	3.433	6,9	3	929	16,3	1	108	30		22		5	4.492	9,4
Kostanj	7				65		1	162			65	16,7	1	65			356	3
Robinija	1				22			11									32	
Gorski javor	39	27	9.548	12	3.325	17,5	7	2.084	31,1	4	680	42,9	1	130	58,3	7	6.219	25,7
Ostrolistni javor	7	5	1.742	4	1.144	24,5	1	367	76,5	1	130	66,7				2	1.641	39,5
Veliki jesen	3				43												43	
Gorski brest	17	1	452	1	346	28,1	1	410	57,9	1	162	53,3		32	33,3	1	950	45,5
Lipa	5				65			54			11			11			140	
Beli gaber	42	28	9.935	18	5.193	24,3	18	5.474	40,2	10	1.900	43,8	6	561	26,9	15	13.129	33,9
Češnja	32	1	194	1	378	8,6	1	313	34,5	1	108	40		11		1	810	22,7
Maklen	19	1	194	2	626	17,2	2	605	48,2	1	259	54,2		32	66,7	2	1.522	36,9
Brek	3							22	100		11	100					32	100
Mali jesen	13	1	323	2	443	7,3	2	507	17	2	399	10,8	1	54	20	2	1.404	12,3
Trepetlika	2				22									11			32	
Vrbe	1										22			22			43	
Iglavci	41	5	1.742	9	2.634	3,3	14	4.394	2	13	2.472	2,6	10	875		12	10.376	2,3
Listavci	78	95	33.419	91	26.280	10,6	86	26.701	16,9	87	15.882	14,4	90	7.903	4,9	88	76.766	13
Skupaj	79	100	35.161	100	28.914	9,9	100	31.095	14,8	100	18.355	12,8	100	8.778	4,4	100	87.142	11,7
AVG (št./vz.)			7		34	3		36	5		22	3		10			102	12
MAX (št./vz.)			68		122	35		87	54		68	24		45	6		148	80
SD (+-št./vz.)			12		26	6		16	9		12	5		10	1		22	16

4. ŽIVALSKES VRSTE - DIVJAD

4.1 Srna (*Capreolus capreolus*)

4.1.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Srno (dalje pogovorno: srnjad) v načrtu obravnavamo enotno v okviru LUO. V analizah ter usmeritvah so, poleg enotne obravnave v okviru LUO, podane ugotovitve o srnjadi v posameznih skupinah lovišč ali posameznih loviščih. Srnjadi ne obravnavamo v okviru ekoloških enot, saj so že znotraj posameznega lovišča življenjske razmere za srnjad lahko zelo heterogene, poleg tega pa ima na stanje srnjadi velik vpliv lov.

4.1.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V zadnjem petletnem obdobju je znašal odzem srnjadi v Novomeškem LUO povprečno 1.712 živali letno oz. 1,75 živali/100 ha lovne površine. Višina odvzema je najnižja v loviščih na desnem bregu reke Krke in se povečuje proti severnemu delu LUO. V posameznih loviščih je bil povprečni letni odzem v intervalu od 1,1 (Šentjernej) do 2,8 (Otočec) živali/100 ha lovne površine lovišča. Višina odvzema srnjadi je v petletju na podobni višini.

Odvzem srnjadi je v zadnjem letu znašal 1.705 živali (1,74 živali/100ha lovne površine) in je dosegal 100 % načrtovanega odvzema. Med posameznimi lovišči so v intenziteti odvzema znatne razlike. Najnižji odzem je v lovišču Šentjernej 1 žival /100 ha lovišča, najvišji pa v lovišču Otočec, kjer je odzem srnjadi dosegal 2,6 živali/100 ha lovne površine lovišča. Nižji odzem v lovišču Šentjernej je delno posledica dejstva, da je v lovišču od lovne površine v obsegu 5.902 ha, le okrog 3.000 ha površin, kjer življenjske razmere ustrezajo srnjadi. V loviščih Otočec, Trebelno, Dobrnič in Veliki Gaber, kjer je odzem med višjimi v LUO, je odzem znašal nad 2 živali /100 ha lovne površine lovišča. V odvzemu je bila moška in ženska srnjad zastopana v enakem deležu, razmerje med mlado in dve- in več letno srnjadjo pa je 52 : 48. V strukturi odvzema so predstavljali mladiči M 13 %, lanščaki 14 %, dve- in več letni srnjaki 24 %, mladiči Ž 15 %, mladice 11 % in dve- in več letne srne 22 %.

V zadnjem letu je bilo z odstrelom odvzeto 1.448 srnjadi, kar predstavlja 108 % višine odstrela leta 2018. Odstrel je predstavljal 85 % vse izločene srnjadi. Razen v lovišču Trebnje, kjer je bilo premalo odstreljenih dve in več letnih srn, kjer je odstrel srn znašal 77,8 % višine odstrela srnjakov, je bil v vseh ostalih loviščih odzem in odstrel srnjadi opravljen v okviru dovoljenih odstopanj.

Spolna in starostna struktura:

V strukturi odvzema v petletju je bila moška in ženska srnjad zastopana v enakem deležu. Delež mlade srnjadi (mladičev in enoletne srnjadi) je v odvzemu znašal 55 %. Odvzem srnjadi je bil izvršen v skladu z načrtovano višino in strukturo. V zadnjih petih letih je odstrel dve- in več letne srnjadi med spoloma uravnotežen (51 : 49). Odstrel dve- in več letnih srn je v zadnjem petletju po višini dosegal 93 % višine odstrela dve- in več letnih srnjakov. Po posameznih loviščih se je ta odstotek gibal od 95 % do 108 %. V strukturi odvzema v zadnjem petletju je bilo odvzetih za 10 % več ženskih kot moških mladičev in za 28 % več lanščakov kot mladice. Odvzem dve in več letne srnjadi je bil med spoloma uravnotežen.

V letu 2019 so v odstrelu mladiči predstavljali 28 %, lanščaki 16 %, dve- in več letni srnjaki 24 %, mladice 11 % ter srne 22 %. V primerjavi s preteklim desetletjem se je v odstrelu zmanjšal delež moških mladičev in povečal delež lanščakov. Odstrel dve- in več letnih srn je po višini dosegal 92 % višine odstrela dve- in več letnih srnjakov.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izgube srnjadi v petletju predstavljajo 16 % vse izločene srnjadi iz lovišč, ter so v deležu odvzema, prav tako pa tudi v absolutnem številu, v primerjavi s preteklim petletnim obdobjem manjše. Izgube dosegajo letno povprečno 0,20 živali/100 ha lovišča. Spolno razmerje izgub (moški : ženski spol) znaša 44 : 56. Med izgubami so dve- in več letne srne zastopane s 26 %, mladiči Ž 15 %, mladice 15 %, dve- in več letni srnjaki 20 %, mladiči M 11 % in lanščaki z 14 %. Izgube dve- in več letnih srn so le še 1,3 krat večje kot izgube dve- in več letnih srnjakov. V posameznih loviščih je razmerje izgub med moško in žensko dve- in več letno srnjadjo v intervalu od 1 : 0,8 do 1 : 8. Spolno razmerje med dve in več letnimi srnjaki in srnami je večje od 1 : 2 v loviščih Dobrnič, Velika Loka, Mirna in Škocjan. Največja razlika med ugotovljenimi izgubami med srnami in srnjaki je v lovišču Dobrnič. V petletju se je v primerjavi z obdobjem 2001-2010 zmanjšala višina izgub srnjadi za približno 35 %, oziroma za 150 živali letno. Zmanjšanje je predvsem v razredu srn, povečale pa so se izgube dve in več letnih srnjakov. Obstaja sicer velika možnost, da se dejanske izgube srnjadi, zaradi različnih interesov lovcev, razlikujejo od evidentiranih izgub, vendar to ne bi bila posebnost samo v Novomeškem LUO.

Po posameznih loviščih je gostota izgub znašala od 0,08 do 0,61 živali/100 ha lovne površine lovišča. V primerjavi s preostalimi LUO v Sloveniji, je v Novomeškem LUO razlika v spolnem razmerju izgub pri dve- in več letni srnjadi najmanjša. Po vzrokih izgub je največ le-teh (67 %) posledica prometa. V primerjavi z ostalimi LUO v Sloveniji je v Novomeškem LUO evidentiran dokaj visok delež izgub zaradi krivolova (3 %). Zaradi vpliva zveri je evidentiranih 3 % izgub.

V preteklem letu so ugotovljene izgube predstavljale 15 % vse izločene srnjadi iz lovišč. V lanskem letu so bile izgube za 9 % manjše kot v povprečju preteklih štirih let. Višina izgub v preteklem letu je bila tudi nižja od povprečnih izgub v preteklem desetletju. V strukturi izgub so bile dve- in več letne srne zastopane z 24 % deležem, dve- in več letni srnjaki z 21 %, mladice z 14 %, mladiči Ž s 13 %, mladiči M z 13 % in lanščaki s 16 % deležem. V zadnjem petletju se iz leta v leto zmanjšuje število izgub lanščakov. V posameznih loviščih so izgube nad dvoletnih srn sicer še vedno višje kot izgube srnjakov, vendar je ta razkorak v primerjavi s preteklimi leti majhen in glede na spolno strukturo srnjadi, v kateri nekoliko prevladuje ženska srnjad, tudi pričakovan.

Med lovišči so še vedno znatne razlike v intenziteti izgub in so v posameznih loviščih v intervalu od 0,07 do 0,39 živali/100 ha lovne površine. Razlike med lovišči so se v primerjavi s preteklimi leti zmanjšale. Če je še leta 2010 imelo 9 lovišč gostoto izgub srnjadi višje od 0,5 živali/100 ha lovne površine lovišča, so bile izgube v lanskem letu nad 0,5 živali/100 ha lovne površine le v enem lovišču, in sicer v lovišču Gorjanci.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Načrtovan odvzem srnjadi je bil s strani upravljavcev lovišč v preteklem petletnem obdobju, kot tudi v preteklem letu z nekaj manjšimi izjemami, ustrezno realiziran. Glede na nizko stopnjo objedenosti gozdnega mladja, ter tudi znižanje višine izgub srnjadi ocenjujemo, da so bili zastavljeni cilji upravljanja s srnjadjo doseženi. Dejstvo pa je, da tudi sedanja gostota omogoča v primerjavi s trenutno višino odstrela, znatno večji odvzem – odstrel srnjadi. Za večji odvzem – odstrel srnjadi pa upravljavci lovišč nimajo interesa. Ob predpostavki, da prirastek znaša le 40 % pomladanske številčnosti srnjadi, kar je po navedbah iz literature med najnižjimi stopnjami prirastka, je sedanja višina odvzema primerna za gostote populacij srnjadi od 4 – 5 živali /100 ha površine. To pa je gostota pri kateri bi bila srnjad v naravi le redko opažena. Seveda pa je potrebno upoštevati, da evidentiran odvzem ne predstavlja vse smrtnosti srnjadi. Plenjenje srnjadi od lisic je poleg odstrela verjetno najpomembnejši vzrok smrtnosti srnjadi. Vendar pa tudi z upoštevanjem naravne smrtnosti srnjadi možen znatno večji odstrel srnjadi.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Povprečne telesne mase srnjadi, razen mase mladičev, se v zadnjih petih letih bistveno ne spreminjajo. Prav tako povprečne mase trofej. Nekoliko so manjše le mase mladičev v začetku petletja, kar je verjetno posledica neugodnih vremenskih razmer (sušna obdobja). Tudi analize gibanja povprečnih mas posamezne kategorije srnjadi in mas rogovja srnjakov v okviru posameznega lovišča ne kažejo trenda sprememb. Nekoliko nižje mase srnjadi v letu 2018 gre pripisati vremenskim razmeram zimskemu obdobju ter sušnemu poletnemu obdobju. Prav tako so nekoliko višje telesne mase srnjadi v letu 2015 verjetno posledica ugodnih (vlažnih) poletnih razmer v letu 2014, ki se je nadaljevalo z dokaj milo zimo. Dokaj topla zima in pomlad z več sončnimi dnevi je verjetno vzrok večji masi rogov srnjakov. V povprečju so dve- in več letni srnjaki od 2,5 do 3,0 kg težji od srn. Povprečne mase dve- in več letne srnjadi se sicer med lovišči razlikujejo. Razlike med masama se med posameznimi lovišči razlikujejo v razponu do 2 kg. Do 4 kg se med lovišči razlikujejo povprečne mase lanščakov. Telesne mase lanščakov so nekoliko višje v loviščih za katere ocenjujemo, da je gostota srnjadi nižja in obratno. Najmanjšo maso imajo lanščaki v loviščih Velika Loka, Veliki Gaber, Padež, Trebnje, Dobrnič in Toplice, največjo pa v loviščih Šentjernej, Mirna Peč, Orehovica in Gorjanci. V loviščih, kjer imajo lanščaki nadpovprečno povprečno maso, so nadpovprečno težke tudi srne in mladice. Analize nakazujejo, da je masa rogovij srnjakov višja v loviščih, kjer je višja povprečna starost uplenjenih srnjakov.

4.1.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

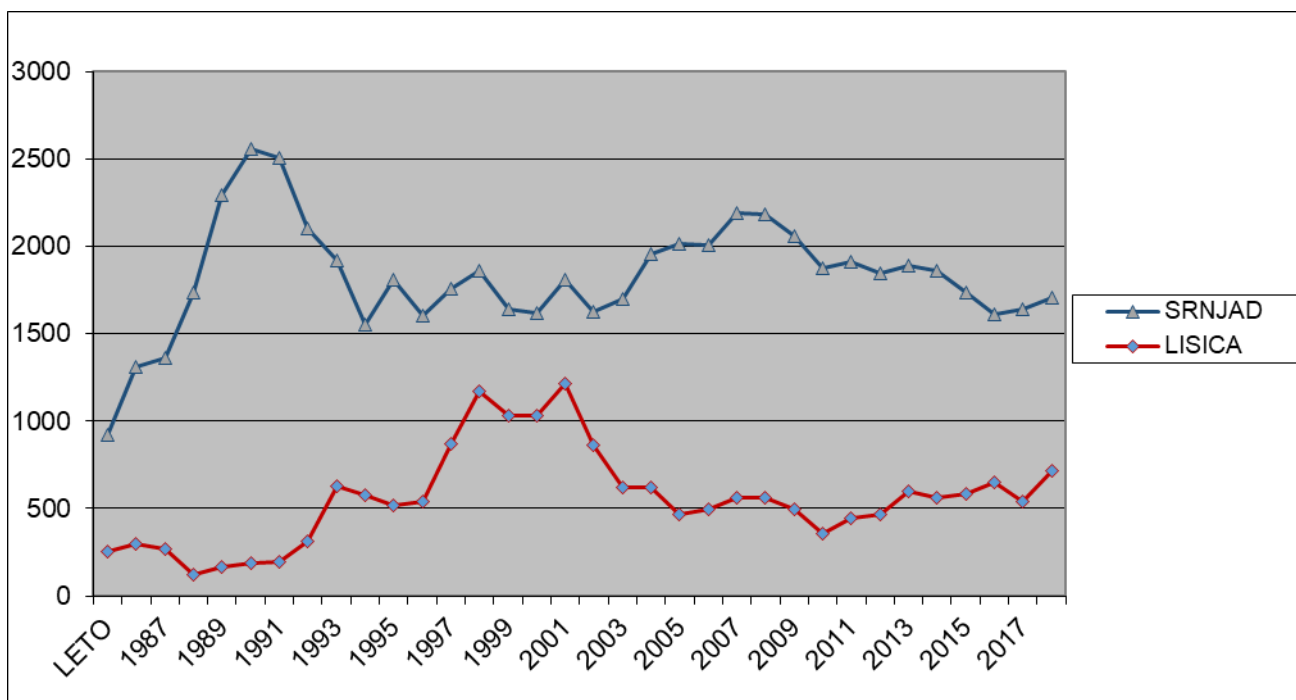
Podatki o višini in strukturi izgub nakazujejo, da se je gostota srnjadi v primerjavi s preteklim petletjem morda nekoliko zmanjšala. Vendar pa sprememba številčnosti srnjadi ni velika.

V gostoti srnjadi so znatne razlike med lovišči. Najnižja gostota srnjadi je v loviščih na predelu Gorjancev, kjer je bila nižja že v preteklih letih. Kljub temu pa je gostota srnjadi tolikšna, da bi bil mogoč večji odzem. Podatki o objedenosti gozdnega mladja nakazujejo, da se je vpliv rastlinojede divjadi (od te predvsem srnjad) v primerjavi z letom 2011 na območju gorjanškega masiva povečal. Iz tega lahko sklepamo, da se je povečala tudi številčnost, oz. gostota srnjadi.

Glede na podatke o objedenosti gozdnega mladja, ki je med najnižjimi v Sloveniji ocenjujemo, da je gostota srnjadi tolikšna, da ne vpliva pomembno na pomlajevanje gozda. Vpliva pa na uspešnost pomlajevanja drevesnih vrst, ki so v prehrani srnjadi najbolj priljubljene (gorski javor, češnja).

Medvrstni vplivi:

Kljub temu, da je v območju od rastlinojede divjadi zastopana tudi jelenjad ocenjujemo, da med srnjadjo in jelenjadjo ni velike konkurence pri izkoriščanju prehranskih virov saj je prehranska ponudba bogata in pestra. Lisice imajo na prirastek srnjadi v primerjavi s preteklim desetletjem, zaradi njihove nižje številčnosti, manjši vpliv, a je v zadnjem obdobju ponovno zaznati povečanje. Na slik 4.1 je prikazana višina številčnosti odvzema lisice in srnjadi v zadnjih 33 letih. Kljub temu, da s statističnimi metodami ni ugotovljena značilna korelacija med podatki smatramo, da lisica vpliva na prirastek srnjadi s plenjenjem mladičev. Vpliv volka na srnjad je majhen, vendar se povečuje. Po podatkih so v LUO občasno prisotni okrog 3 – 4 volkovi. Podrobnejše podatke o njihovem številu bodo verjetno znane s pomočjo metode genetskega vzorčenja. V preteklem petletju je bilo evidentiranih 40 izgub srnjadi od tega v letu 2019 15 živali, v letu 2018 7 živali, v letu 2017 6 živali. V obdobju 2000 – 2010 je bilo evidentiranih 14 izgub srnjadi, pri katerih so bile vzrok izločitve zveri. Vpliv volkov na spolno in starostno strukturo srnjadi (še) ni pomemben, ter posledično zaradi tega (še) ni treba temu prilagajati strukture načrtovanega odvzema srnjadi v tistih loviščih, kjer se volk občasno pojavlja. Vpliv volkov pa je upoštevan pri načrtovani višini odvzema srnjadi po posameznih loviščih.

Slika 4.1: Odzem lisic in srnjadi v Novomeškem LUO v obdobju 1986 – 2019

Spolna in starostna struktura:

Zaradi enakomernejšega poseganja z odstrelom med dve- in več letne srne in srnjake, je razlika med zastopanostjo obeh spolov v populaciji manjša kot v preteklem desetletju. Z višjim odstrelom srn v preteklih letih je bil narejen korak k naravnejši spolni strukturi srnjadi. Najmlajša starost srnjadi je v lovišču Otočec, kjer je tudi največja gostota odstrela/odvzema.

Zdravstveno stanje:

Glede na podatke o višini izgub zaradi bolezni, med katere uvrščamo tudi izgube zaradi zajedavcev, ki so v zadnjih letih celo manjše kot v preteklosti ter niso visoke ocenjujemo, da je zdravstveno stanje srnjadi dobro.

4.1.4 Prilagojeni cilj:

Po usmeritvah dolgoročnega načrta za LUO se številčnost srnjadi v prihodnje naj ne bi povečevala, temveč ohranila. Ponekod, kjer bi bile izgube velike, oziroma kjer se le te povečujejo, pa celo zmanjšala. Ker so se izgube že zmanjšale v vseh loviščih, poleg tega pa je delež izgub v odvzemu med najnižjimi v Sloveniji, hkrati pa je nizka tudi objedenost gozdnega mladja, v večini lovišč v LUO ni razloga za bistvene spremembe gostote srnjadi.

V loviščih, ki ležijo v predelu Gorjancev (Gorjanci, Orehovica, Brusnice, Šentjernej), kjer je najnižji odvzem srnjadi v LUO, se sočasno s povečevanjem gostote srnjadi lahko postopoma povečuje odvzem/odstrel srnjadi. Gostota srnjadi je v teh loviščih po naši oceni sicer nekoliko manjša od gostote srnjadi v loviščih s podobnimi ekološkimi značilnostmi.

Posebnih novih ukrepov glede uravnavanja spolne strukture srnjadi ni treba izvajati, saj je že dolgoletno izvajanje odstrela srn v višini 85 % - 90 % višine odstrela srnjakov, znatno zmanjšalo prej bistveno večji delež srn v populaciji. Na takšno stanje nakazujejo spremembe v strukturi izgub srnjadi.

Glede na to, da srnjad prevladuje v vseh loviščih, ter da je jelenjad manj številčna, kljub svojemu generalističnemu prehranskemu značaju in s tem konkurenčni prednosti, med obema vrstama ni tekmovanja po virih prehrane. Ker tudi podatki o objedenosti gozdnega mladja ne kažejo na probleme, ki bi bili posledica vpliva rastlinojede divjadi, posebnih sprememb v gostoti srnjadi iz tega vidika niso potrebne.

Za optimalnejše upravljanje s srnjadjo bi bilo priporočljivo vzdrževati tudi majhno številčnost lisic. V primerih, ko se občasno pojavi v loviščih volk, ki v območju kot prevladujočo vrsto pleni predvsem srnjad, pa je treba upoštevati, da gre za naraven pojav medvrstnih odnosov, zato je treba del prehranske baze, ki jo predstavlja srnjad, tudi namenjati le-temu. V LUO so bili v letu 2011 in v začetku leta 2012 opaženi volkovi v loviščih Toplice, Plešivica in Dobrnič. V zimskem obdobju leta 2012/2013 pa so volkovi bili stalno prisotni na območju južno od reke Krke v lovišču Plešivica. V letu 2014 je bil par volkov z dvema mladičema opažen na območju Brezovske planote. V letu preteklih treh letih so bili volkovi opaženi v loviščih Plešivica, Dobrnič, Padež in Šentjernej. V povezavi z volkovi se zagotavljanje njihove prehranskega vira zagotavlja z manjšo načrtovano višino odvzema srnjadi.

4.1.5 Ukrepi in usmeritve:Višina, spolna in starostna struktura odvzema:

V letu 2020 načrtujemo odvzem 1.705 srnjadi, kar predstavlja povprečno 1,7 živali/100ha lovne površine lovišč in je po višini enaka lanskoletni realizaciji.

Načrtovan odvzem je v spolnem razmerju (moški : ženski spol) 1 : 1. Po spolni in starostni strukturi je načrtovan odvzem mladičev 29 %, lanščakov 12 %, mladice 11 %, dve- in več letnih srnjakov ter dve- in več letnih srn po 24 %.

Preglednica 4.1.1: Načrt odvzema srnjadi

Mladiči M	239 (14 %)	Mladiči Ž	256 (15 %)
Lanščaki	206 (12 %)	Mladice	188 (11 %)
Srnjaki 2+	408 (24 %)	Srne 2+	408 (24 %)
SKUPAJ 1.705 (100 %)			

Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je treba izvršiti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena. Priporočeno je, da se z odstrelom poseže nekoliko več med lanščake (podpovprečno telesno razvite lanščake ali lanščake s kratkimi šili ali gumbi) na račun moških mladičev.

Dopustna odstopanja realizacije od načrta odvzema v okviru lovišča:

Izraz »odstopanje« v nadaljevanju pomeni razliko med realiziranim in načrtovanim odvzemom srnjadi. Izraženo je lahko v absolutni količini (osebek) ali v % od načrtovanega odvzema.

Preglednica 4.1.2: Dovoljena odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema srne

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+/- 30*	+- 15	+/- 30*	+- 15
Lanščaki / Mladice	+/- 30*		+/- 30%*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+- 15		+- 15	
Skupaj	+- 15			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do +-30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem treba kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom v razredu lanščakov in obratno.

- V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do +/-15 % načrtovanega števila odvzema. Pri lanščakih in mladiceh mora realizacija tako dosegati vsaj 70 % načrtovanega odvzema, presežki pa jo je dovoljeno do 30 %. Realizacija odvzema juvenilnega razreda po posameznem spolu (mladiči in enoletniki posameznega spola skupaj) lahko odstopa od načrtovanega števila v razponu +/- 15 %.
- Dopustno odstopanje v kategoriji dve- in več letnih srnjakov in srn je do +/-15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije.
- Višina realiziranega odstrela dve- in več srn mora dosegati vsaj 80 % višine odstrela dve- in več letnih srnjakov. Preseganje načrtovanega odvzema dve- in več letnih srn v višini + 15 %, ki bi nastalo zaradi tega določila, ne šteje kot nedovoljeno preseganje načrtovanega odvzema.
- V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem manjši od 10 živali, dopustna toleranca +/-15% pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.
- Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi posamezne spolne in starostne kategorije po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.
- Dodatna omejevanja, oziroma krajšanja lovnih dob srnjadi s strani upravljavcev lovišč niso dovoljena, razen v primeru lovnih dob dve- in več letnih srnjakov, ki imajo v primerjavi s samicami iste vrste daljše lovne dobe, poleg tega pa je rogovje teh vrst v začetku lovne dobe slabše obarvano. Upravljavci lovišč pri tej kategoriji lahko omejijo lovno dobo, v kolikor to ne onemogoča realizacijo načrtovanega odvzema. Omejevanja lova ostalih kategorij srnjadi v času lovne dobe štejejo kot kršitev določil načrta.
- V realizacijo poleg odstrela štejejo vse z materialnimi dokazi (čeljust, rogovje) dokumentirane izgube. V primerih, kjer materialnega dokaza ni možno predložiti, zadostuje tudi uradni zaznamek (zapisnik) pristojnih institucij (UVHVVR, Veterinarska fakulteta, Policija) ob hkratnem tekočem vpisu v evidenčno knjigo.

Časovna in prostorska dinamika, vezava odstrela ter ostali kriteriji odvzema:

Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70% do 31. oktobra. Vsem upravljavcem lovišč priporočamo, da intenzivneje pričnejo z lovom mladičev in dve- in več letnih srn v začetku lovne dobe.

Do 25.7. je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odvzem predvidenih srnjakov 2+.

Upravljavcem lovišč priporočamo, da načrtovan odvzem srnjadi razporedijo po manjših prostorskih enotah v lovišču, ter s tem usmerjajo lovce, da se bo izvajal lov srnjadi po vsem lovišču. Pri razdelitvi načrtovanega odvzema na manjše prostorske enote naj se upošteva razlike v gostoti srnjadi med posameznimi deli lovišča. V območjih, kjer je individualni lov srnjadi manj uspešen (površine, kjer ni pomlajenih ali travniških površin) naj se izvajajo tudi jesenski skupinski lovi, na katerih se lovi t.i. mulasta srnjad (srne in mladiči).

Z namenom zmanjšanja škod v gozdovih, upravljavcem lovišč priporočamo postavitev prež na pomlajenih površinah in sestojih uvedenih v obnovo, ter izvajanje odstrela srnjadi v gozdu. To je še zlasti priporočljivo v predelih strnjenih gozdov, v katerih je sedaj lov manj intenziven.

V predelih pogostih povozov srnjadi je smiselno povečati odstrel in s tem zmanjšati gostoto srnjadi.

Preglednica 4.1.3: Analiza odvzema srnjadi

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	239	257	230	219	226	1171	26,8	13,7
Lanščaki	278	245	217	257	245	1242	28,4	14,5
Srnjaki 2+	423	382	369	374	408	1956	44,8	22,8
Skupaj SRNJAKI	940	884	816	850	879	4369	100,0	51,0
Mladiči Ž	277	272	255	235	261	1300	31,0	15,2
Mladice	219	206	176	185	183	969	23,1	11,3
Srne 2+	428	376	367	370	382	1923	45,9	22,5
Skupaj SRNE	924	854	798	790	826	4192	100,0	49,0
SKUPAJ odstrel in izgube	1864	1738	1614	1640	1705	8561		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	1858	1860	1550	1.650	1.700	8618
Odstrel in izgube / načrt	100,3	93,4	104,1	99,4	100,3	99,3
Delež srnjakov	50,4	50,9	50,6	51,8	51,6	51,0
Delež srnjakov 2+	22,7	22,0	22,9	22,8	23,9	22,8
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	54,3	56,4	54,4	54,6	53,7	54,7

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	256	188	207	241	204	1096	81,1
Naravne izgube	43	52	42	65	53	255	18,9
Skupaj izgube	299	240	249	306	257	1351	100,0
% izgub	16,0	13,8	15,4	18,7	15,1	15,8	
Odstrel	1565	1498	1365	1334	1448	7210	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	16	25	15	36	17	109	8,1
2 bolezen	23	19	21	22	21	106	7,8
3 krivolov	15	5	7	5	7	39	2,9
4 cesta	190	155	182	205	177	909	67,3
5 železnica	7	6	5	11	6	35	2,6
6 zveri	4	8	6	7	15	40	3,0
7 psi	21	8	7	10	2	48	3,6
8 kosilnica	23	14	6	10	12	65	4,8
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

Telesne mase (biološka telesna mase)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladiči M	9,6	9,7	9,3	9	9,3
Indeks	100,0	101,0	96,9	93,8	96,9
Lanščaki	13,3	13,4	13,9	12,7	13,6
Indeks	100,0	100,8	104,5	95,5	102,3
Srnjaki 2+	19,3	19,0	19,5	19,1	19,5
Indeks	100,0	98,4	101,0	99,0	101,0
Mladiči Ž	9,2	9,6	9	9,1	9,3
Indeks	100,0	104,3	97,8	98,9	101,1
Mladice	13,9	14,2	14,5	13,3	13,8
Indeks	100,0	102,2	104,3	95,7	99,3
Srne 2+	16,3	16,8	16,3	16,5	16,3
Indeks	100,0	103,1	100,0	101,2	100,0

Masa trofej srnjakov 2+ (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019
Srnjaki 2+	280	274	287	274	289
Indeks	100,0	97,9	102,5	97,9	103,2

4.2 Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

4.2.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

V načrtu so opravljene analize gospodarjenja z jelenjadjo za nivo celotnega LUO, v posameznih podpoglavjih pa so predstavljeni podatki, ki kažejo na različno prostorsko razširjenost (gostoto) jelenjadi med posameznimi lovišči.

Za načrtovanje in spremljanje učinkov gospodarjenja z jelenjadjo na območju Novomeškega LUO je najprimernejša skupna obravnava naslednjih lovišč:

A) Mirna Peč, Novo mesto, Padež, Plešivica, Toplice, Dobrnič, Veliki Gaber;

B) Brusnice, Gorjanci, Orehovica, Šentjernej, Otočec, Škocjan, Mokronog, Trebelno, Tržišče, Mirna, Šentrupert, Trebnje, Velika Loka, Šentjanž. V skupini B se načrtovan odvzem in prerazporeditev načrtovanega odvzema jelenjadi opravi v okviru podskupin lovišč: **1.** Brusnice, Gorjanci, Orehovica, Šentjernej; **2.** Otočec, Škocjan, Mokronog, Trebelno; **3.** Trebnje, Velika Loka; **4.** Šentjanž, Tržišče, Šentrupert, Mirna.

4.2.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Odvzem jelenjadi je v preteklem petletju znašal povprečno 182 živali/leto. Načrt odvzema je bil realiziran 100 %.

V petletju so 65 % celotnega odvzema so opravile LD iz skupine lovišč A, od tega LD Plešivica in LD Toplice j 41 %. Višina odvzema v loviščih skupine A je v zadnjem petletju znatno višja kot v preteklem petletju ter se iz leta v leto povečuje.

V skupini lovišč B je višina odvzema jelenjadi petletju na podobni višini, je pa ta znatno večji kot v preteklem petletju. 64 % celotnega odvzema v skupini lovišč B je bil v realiziran v podskupini lovišč B4 (Šentjanž, Tržišče, Šentrupert in Mirna).

V preteklem letu je bil v LUO načrtovan odvzem v višini 185 živali, odvzem pa je znašal 208 živali.

V skupini lovišč A je bil lansko leto načrtovan odvzem v višini 120 živali, realiziran pa je bil v višini 137 živali. 124 živali je bilo odstreljeno, 13 pa je bilo evidentiranih izgub. V lovišču Toplice, kjer je bil načrtovan odvzem 4 junic in 12 košut, je bilo odvzetih kar 16 junic in 16 košut.

V loviščih skupine B je znašal odvzem 71 živali od načrtovanih 65 živali. Odvzem v loviščih skupine B je bil izvršen v skladu z določili načrta. Odvzem košut in dve in več letnih jelenov je bil uravnotežen, prav tako odvzem jelenov ni presegal 25 %. Načrt višine odvzema ni omejeval, zavezujoča pa je struktura odvzema/odstrela, ki se zagotavlja v obdobju več let. Zaradi zagotavljanja ustrezne strukture bo v letošnjem letu v posameznih loviščih odstrel jelenov bil omejen.

Spolna in starostna struktura:

V strukturi odvzema zadnjega petletja so teleta predstavljala 35 %, lanščaki 13 %, dve- in več letni jeleni 20 %, junice 9 % in košute 23 %. V strukturi odstreljene jelenjadi (odvzem brez upoštevanja izgub) dve in več letne košute dosegajo 106 % višine odvzema jelenov.

V odvzemu zadnjega petletja je v skupini lovišč A moška in ženska jelenjad zastopana v razmerju 49 : 51. V strukturi odvzema so bila teleta zastopana s 37 %, lanščaki z 13 %, 2-4 letni jeleni z 12 %, 5 in več letni jeleni s 7 %, junice z 9 % in košute z 22 % deležem. Odvzem je bil v tej skupini lovišč izveden v skladu z načrtovano strukturo. V petletju je bilo odstreljenih za 13 % več košut kot jelenov. V odvzemu pa je bilo košut 18 % več od dve in več letnih jelenov.

Tudi v skupini lovišč B je bil odvzem jelenjadi v petletju v skladu z načrtovano strukturo, ki je bila v primerjavi s skupino lovišč A bolj splošna. V teh loviščih je bila omejena le spolna struktura odvzema, pri kateri so dve- in več letni jeleni lahko dosegali 33 % delež v odvzemu, oziroma od leta 2012 dalje 25 % delež. V petletju so v odvzemu dve- in več letni jeleni dosegali 23 %, teleta 32 %, lanščaki 14 %, junice 8 % in dve- in več letne košute 23 % delež.

V preteklem letu je bilo spolno razmerje odvzema moška/ženska jelenjad v skupini lovišč A v razmerju 43 : 57. Dve- in več letni jeleni so v odvzemu predstavljali 19 %, košute pa 24 %. Delež 2 do 4 letnih jelenov in 5 do 9 letnih jelenov je v odvzemu znašal po 9 %. Teleta so v odvzemu bila zastopana z 34 %.

Odvzem jelenjadi v skupini lovišč B je bil v preteklem letu realiziran v spolnem razmerju 58 : 42. V strukturi odvzema so dve in več letni jeleni predstavljali 24 %, 36 % teleta, 11 % lanščaki, 4 % junice in 25 % košute.

Zadnja leta se ob pregledu odstrela in izgub jelenjadi v LUO, na podlagi obrablenosti zobovja, ocenjuje starost dve- in več letne jelenjadi. Ocene starosti kažejo, da v skupini lovišč A jeleni v povprečju starejši od košut kar je tudi eden izmed ciljev upravljanja z jelenjadjo v tej skupini lovišč, v skupini lovišč pa so jeleni mlajši od košut.

Preglednica 4.1.4: Povprečne starosti odvzema košut in jelenov

LETO	skupina A		skupina B	
	jeleni	košute	jeleni	košute
2014	4,2	4,4	4,3	3,5
2015	4,2	5,6	3,9	3,1
2016	5	4,4	3,9	4,5
2017	4,7	4	4,4	4,9
2018	5,1	4,8	3,6	3
2019	4,7	5,7	3,6	4,4

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izgube so v zadnjem petletju znašale 86 živali, oz. 9 % vse izločene jelenjadi iz lovišč. V strukturi izgub so dve- in več letne košute predstavljale 30 % in dve- in več letni jeleni 17 % delež, teleta 29 %, lanščaki 15 % in junice 9 %. Med izgubami je jelenjad moškega spola predstavljala 49 %.

V skupini lovišč A je višina izgub, pri katerih dve- in več letne košute dosegajo 30 % delež, v petletju na podobni višini. Izgube v strukturi odvzema dosegajo 14 %. Promet je vzrok 62 % izgub, krivolov 13 % in zveri 8 %. Kar 63 % vseh izgub jelenjadi je evidentirano v LD Toplice, kar je predvsem posledica povozov na regionalni cesti Soteska – Črnomelj. V tem lovišču je povprečno povoženih 7 živali jelenjadi letno.

V preteklem letu je bilo v skupini lovišč A evidentiranih 13 izgub jelenjad, in so dosegale 9 % odvzema. Višina izgub jelenjadi v skupini lovišč A je v petletju na podobni višini.

V skupini lovišč B je bilo v petletju so bile evidentirane 4 izgube, od tega 3 košute. Vse so bile posledica povoza na železnici.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Številčnost jelenjadi se je skladno s cilji upravljanja z jelenjadjo, povečala tako v skupini lovišč A, kot tudi v skupini lovišč B. Številčnost jelenjadi se je preveč povečala v lovišču Toplice. Poleg tega se je nekoliko povečala povprečna starost jelenov. Za razliko od stanja pred desetletjem, ko so bili v odstrelu ter v populaciji srednje stari jeleni redki, so sedaj številnejši. Gostota jelenjadi tudi ni tolikšna, da bi povzročala občutnejše škode na kmetijskih površinah ali v gozdovih, kar kažejo tako podatki o objedenosti gozdnega mladja, kot tudi višina izplačanih odškodnin zaradi škod od jelenjadi. V skupini lovišč B4 se je številčnost jelenjadi v petletju povečala. Ali je bil predlanskoletni visok odvoz jelenjadi že zadosten za zaustavitev naraščanja številčnosti jelenjadi in s tem narejen korak k zastavljenim ciljem v tej podskupini lovišč, še ni mogoče oceniti. Zaradi želje po večjem odstrelu jelenov (vezava strukture odstrela), se v tej skupini lovišč sicer intenzivno lovi tudi ostale kategorije jelenjadi. Usmeritve dolgoročnega načrta LUO sicer v primeru znatnega povečevanja številčnosti jelenjadi predvidevajo možnost odstopanja načrtovane strukture odvzema od izhodiščne strukture.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Podatki o povprečnih telesnih masah kažejo, da je jelenjad tega prostora zelo vitalna, kar je posledica nizke številčnosti in bogate prehranske ponudbe. Nobena redkost niso telesne mase telet (iztrebljeno, brez glave in nog) nad 55 kg. V zadnjem petletju so mase telet nekoliko nižje, kar je posledica zgodnejšega odstrela le-teh, ter verjetno tudi izostanka semenskih let bukve. Teleta uplenjena v novembru dosegajo v povprečju maso 47 kg (teža iztrebljene živali). V povprečju je 50 % vseh uplenjenih telet v mesecu septembru.

4.2.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Številčnost jelenjadi se je v vseh loviščih LUO, razen v loviščih na območju Gorjancev, v zadnjem desetletju povečala. Povečanje je bilo najizrazitejše v loviščih Šentjanž, Šentrupert in še največ v lovišču Toplice, kjer je gostota jelenjadi največja. Najštevilčnejša je jelenjad v loviščih. Povečanje številčnosti jelenjadi v loviščih skupine A je verjetno tudi posledica migracije jelenjadi iz Roškega masiva. Zaradi boljše prehranske ponudbe v Novomeškem LUO je verjetno del jelenjadi, ki je sicer občasno zahajala na pašo v Novomeški LUO, v tem LUO tudi ostala. Velik problem predstavljajo tudi dnevne migracije jelenjadi v lovišče Toplice iz sosednjega LPN Medved. Ker jelenjad prehaja iz gozda na poljedelske površine v nočnem času in se ponoči tudi vrača, je lov te jelenjadi ni možen zaradi zakonskih omejitev časa lova.

Na Gorjancih je številčnost jelenjadi v veliki meri odvisna od gostote jelenjadi na hrvaški strani. Številčnost te jelenjadi je v zadnjem desetletju manjša kot v preteklosti. Številčnost jelenjadi v bazenu B4 (lovišča Šentjanž, Tržišče in Šentrupert, Mirna), v katerih je jelenjad od celotne skupine B najštevilčnejša, ter se navezuje na sosednjo Zasavsko LUO, se je povečala (povečanje številčnosti je bila v preteklem desetletnem načrtu načrtovana). Ob tem pa se je sočasno povečala številčnost tudi v sosednjem LUO. V letu 2015 smo predvidevali, da bo dokaj visok odstrel jelenjadi v skupini B4 imel za posledico zmanjšanje številčnosti jelenjadi, kar naj bi se verjetno opazilo že v letu 2016. Glede na višino in strukturo realiziranega odvzema v preteklih treh letih se številčnost ni zmanjšala, verjetno se je celo povečala. V podskupini lovišč B4 se je odvzem jelenjadi povečal na delu lovišč, ki meji s sosednim LUO. V lovišču Šentjanž se je večina odvzema jelenjadi opravila na dveh lokacijah, in sicer območju Leskovške rebri in Grebenu (območje med Krmeljem in Šentjanžem).

Medvrstni vplivi:

Kljub temu, da je v območju od rastlinojede divjadi zastopana jelenjad in srnjad ocenjujemo, da med njimi ni (pre)velike konkurence pri izkoriščanju prehranskih virov, saj je prehranska ponudba za obe vrsti dovolj bogata in pestra.

Spolna in starostna struktura:

Glede spolne strukture jelenjadi ocenjujemo, da je v vseh loviščih delež ženske jelenjadi večji od moške, kar je sicer tudi naravno pri poligamnih populacijah. Zaradi večjega odstrela jelenov v preteklosti, ter tudi manjšega odstrela košut v sosednjem Kočevsko – Belokranjskem LUO, je delež košut v populaciji večji, kot bi bil ob uravnoteženem poseganju z odstrelom med oba spola. Z uravnoteženim poseganjem med košute in jelene v zadnjih letih, se razlike v zastopanosti obeh spolov jelenjadi v populaciji zmanjšujejo.

Vpliv volka na jelenjad je majhen. V preteklem petletju so bile evidentirane izgube 2 košut in 3 telet in 1 junice, za katere vzrok izločitve so bile zveri. V obdobju 2000 – 2010 sta bili v LUO evidentirani izgubi 2 košut. Vpliv volkov na spolno in starostno strukturo jelenjadi (še) ni pomemben, ter posledično zaradi tega (še) ni treba temu prilagajati strukture ali višine odvzema jelenjadi v tistih loviščih, kjer se volk občasno pojavlja.

V vseh loviščih prevladuje mlajša do srednje stara jelenjad. V povprečju je jelenjad v skupini lovišč B mlajša od jelenjadi skupine lovišč A. Prevladujejo mladi, do 4 letni jeleni. Nad 8 - letni ali celo nad 10 letni jeleni so (še) redki.

Zdravstveno stanje:

Upoštevač telesne mase in nizko število naravnih izgub ugotavljamo, da je jelenjad vitalna.

4.2.4 Prilagojeni cilj:

Cilje gospodarjenja z jelenjadjo v Novomeškem LUO je smiselno definirati ločeno. Upoštevati moramo dejansko številčnost in strukturo jelenjadi in razlike v primernosti življenjskega okolja za jelenjad med posameznimi deli LUO. Dolgoročni načrt je glede zelenega trenda številčnosti jelenjadi v obeh skupinah lovišč predvidel, da naj bi se v obeh številčnosti jelenjadi ohranila na približno današnjem nivoju ali malo – vendar ne bistveno povečala. Manjše povečanje številčnosti jelenjadi je bilo pričakovano zaradi prizadevanja za povečanje deleža in številčnosti jelenov. V loviščih, v katerih opravijo pretežni del odvzema jelenjadi (lovišča skupine **A**), ki predstavlja robni del populacije jelenjadi z jedrom v kočevskih gozdovih, je treba zaustavljati širjenje jelenjadi iz tega območja, ob tem pa odstrel (struktura) ne sme imeti negativnega vpliva na jedro populacije v sosednjem LUO.

Glede na ocene o vplivu jelenjadi na gozdno mladje in številčnost jelenjadi v lovišču Toplice, je potrebno številčnost jelenjadi v tem lovišču zmanjšati. Z načrtovanim odvzemom letu želimo doseči zmanjšanje številčnosti jelenjadi za vsaj 30 % v primerjavi z obdobjem v prvi polovici petletja. S tem namenom se je že v zadnjih dveh letih v primerjavi s preteklimi leti, v tem lovišču znatno povečal načrtovan odvzem jelenjadi.

V vseh ostalih loviščih (lovišča skupine **B**), kjer je jelenjad bolj ali manj občasno prisotna v posameznem lovišču, je cilj gospodarjenja v ohranitvi in ne več v povečevanju številčnosti jelenjadi. Cilj v teh loviščih je v ohranjanju nizke številčnosti jelenjadi v naravni socialni in starostni strukturi, ki bo nekonfliktna do kmetijstva in bo omogočala trajni - sicer številčno nizek odstrel. Zaustaviti je potrebno nadaljnje povečevanje številčnosti jelenjadi v podskupini lovišč B4. Sicer je jelenjad v skupini lovišč A treba ohraniti tudi z vidika možnosti prehajanja med posameznimi populacijskimi območji. V severnem delu LUO je ta prehod preko Medvedjaka in Trojan in se navezuje z jelenjadjo Zasavskega in Posavskega LUO, v predelu Gorjancev pa s sosednjo Hrvaško (Žumberak) in posavskim delom Gorjancev.

V skupini lovišč A še vedno ostaja cilj v povečanju povprečne starosti jelenov. V teh loviščih se naj poskuša z izbirnim odstrelom, pri katerem se naj zmanjša odstrel mladih jelenov z nadpovprečno razvitim rogovjem, vplivati na dvig povprečne starosti uplenjenih jelenov. V teh loviščih naj bi starostna struktura jelenov dopuščala letni odstrel enega do dveh jelenov v LUO z doseženo starostjo desetih let. Za dvig povprečne starosti jelenov je treba v populaciji povečati tudi delež in številčnost jelenov, kar narekuje predvsem konzervativno načrtovanje v starostnem razredu 2 do 4 let, ter deloma v razredu 5 do 9 let. To posledično zahteva strpnost lovcev pri izvajanju lova na jelene. Podobno ukrepanje pri odstrelu jelenov bi bilo smiselno tudi v skupini lovišč B, predvsem v podskupini B4. Glede na to, da gre za cilj, ki naj bi bil predvsem v interesu lovcev, je možnost za doseg tega cilja v domeni upravljavcev lovišč.

Pri spolni strukturi je osnovni cilj v ohranjanju naravnega razmerja med spoloma. Z odvzemom (in odstrelom), ki bo enakomerno posegal med oba spola, oziroma nekoliko večji odvzem v razredu košut, se deleža samic (košut) ne bo povečevalo.

V vseh ostalih loviščih (skupina lovišč B) cilj ni v vzpostavljanju socialne in starostne strukture jelenjadi, ki bi omogočala odstrel trofejno zrelih jelenov, temveč v ohranjanju številčnosti jelenjadi (nekonfliktni do kmetijstva), ki bo omogočala trajni - sicer številčno nizek odstrel. Z enakomernim poseganjem z odstrelom med oba spola, naj bi se spolno razmerje dodatno ne povečevalo v korist ženskega spola.

4.2.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrtovana višina odvzema jelenjadi znaša 228 živali, kar predstavlja 125 % povprečnega odvzema zadnjih petih let in 110 % lanskoletne realizacije.

V loviščih (lovišča A): Mirna Peč, Novo mesto, Padež, Plešivica, Toplice, Dobrnič in Veliki Gaber je načrtovana višina odvzema 147 živali, v ostalih loviščih pa 81 živali.

a) Lovišča skupine A:

- spolno razmerje M:Ž je **46 : 54**
- načrtovana višina odvzema **147** živali

Preglednica 4.2.1: Načrt odvzema jelenjadi v skupini A

Teleta M	28 (19 %)	Teleta Ž	32 (22 %)
Lanščaki	13 (9 %)	Junice	16 (11 %)
Jeleni 2-4	16 (11 %)	Košute 2+	32 (22%)
Jeleni 5 +	10 (7 %)		
SKUPAJ 147 (100 %)			

Ostalo

- Razdelitev načrtovanega odvzema jelenjadi za skupino lovišč A se v postopku izdelave letnih načrtov lovišč, oziroma uskladitve načrtov lovišč z načrtom LUO, nadalje razdeli na podskupini lovišč in sicer: podskupino 1A (Mirna Peč, Novo mesto, Veliki Gaber, Dobrnich, Plešivica) in podskupino A2 (Toplice in Padež) in znotraj teh podskupin na posamezno lovišče. V lovišču Toplice mora znašati načrtovan odvzem vsaj 60 živali, od tega vsaj 6 junic in 13 košut.
- Ob izvršenem odstrelu se ugotovi in evidentira tudi spol telet.
- Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je treba izvršiti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.
- Ob kategorizaciji se na podlagi obrabljenosti zobovja oceni tudi starost nad dve- letnih jelenov in košut.
- Obvezujoč delež odstrela košut je 70 % višine odstrela dve- in več letnih jelenov. Zaradi dokaj majhnega števila odvzema jelenjadi v posameznem lovišču, se bo obvezujoč delež odstrela košut spremljal in zagotavljal v večletnem obdobju.

Dopustna odstopanja

- **Dopustno odstopanje je v višini do +/-20 % od skupno načrtovanega števila odvzema jelenjadi za lovišče, skupino in podskupino lovišč.** Načrta odvzema v razredu dve- in večletnih jelenov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno presepati, razen sorazmerno s preseganjem skupno načrtovanega odvzema. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 5 in več let se praviloma ne sme presepati, lahko pa se ga nadomesti z odvzemom mladih 2-4 letnih jelenov. Strukturo načrtovanega odvzema jelenov v posameznih starostnih razredih naj se z realizacijo skuša zagotavljati na nivoju skupine in podskupine lovišč, prav tako pa tudi v okviru posameznega lovišča, pri tem pa se naj morebitna letna odstopanja izravnavajo v večletnem obdobju. Upravljavcem lovišč priporočamo, da skušajo realizirati odvzem tistih kategorij jelenov, kot jih imajo določene v letnem načrtu lovišča. Odvzem junic in lanščakov se lahko nadomesti z odvzemom telet in obratno.
- **V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje do +20 % od skupno načrtovanega števila odvzema jelenjadi do takrat, dokler se ne opravi morebitna prerazporeditev načrtovanega odvzema med lovišči (najkasneje do 15. novembra) ter nato +/-20 % od nove višine načrtovanega odvzema jelenjadi v posameznem lovišču, oziroma prvotno načrtovanega odvzema, v kolikor prerazporeditev ne prinaša sprememb.** Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali jelenjadi, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija +/-2 živali jelenjadi, pri čemer načrta odvzema dve- in večletnih jelenov ni dovoljeno presepati. Pri loviščih, ki imajo načrt večji od 10 živali pa +/- 3 živali ali 20 % načrtovane višine odvzema, pri čemer se izračunano število zaokroži na najbližjo celo vrednost.
- **V lovišču Toplice mora znašati odvzem ženske nad enoletne jelenjadi (junic in košut) vsaj 15 živali.**

b) Lovišča skupine B:

- Višina načrtovanega odvzema jelenjadi v skupini lovišč **B**, kamor spadajo lovišča: Brusnice, Gorjanci, Orehovica, Šentjernej, Otočec, Škocjan, Mokronog, Trebelno, Mirna, Trebnje, Velika Loka, Šentjanž, Tržišče in Šentrupert znaša **81** živali.

Struktura načrtovanega odvzema:

- **teleta, lanščaki, junice, košute** **76%**
- **dve- in več letni jeleni** **24 %**

Preglednica 4.2.2: Načrt odvzema jelenjadi v skupini B

Teleta M	14 (17 %)	Teleta Ž	14 (17 %)
Lanščaki	6 (8 %)	Junice	7 (8 %)
Jeleni 2-4	12 (15 %)	Košute 2+	21 (26 %)
Jeleni 5+	7 (9 %)		
SKUPAJ 81 (100 %)			

Ostalo

V teh loviščih je načrtovana višina, predvsem pa struktura odvzema jelenjadi, sledila cilju ohranitve sedanje številčnosti jelenjadi, ter vzpostavitvi in ohranjanju spolne strukture, ki ne bo izrazito v korist ženskega spola.

- Pri razdelitvi načrtovanega odvzema, oziroma uskladitvi načrtov lovišč z načrtom LUO, se v razdelilniku določi načrt odvzema jelenjadi za posamezno podskupino lovišč. Načrt odvzema je skupen za posamezno podskupino lovišč.

V lovišču Šentrupert odstrel dve in več letnega jelena ni dovoljen dokler se ne realizira odzem netrofejne jelenjadi v višini vsaj 6 živali.

- Dopustna odstopanja

- **Odvzem vseh kategorij jelenjadi je navzgor neomejen, prav tako načrtovanega odvzema ni treba realizirati. Obvezujoča je struktura odvzema, ki se bo na nivoju posameznega lovišča in podskupine lovišč lahko zagotavljala tudi v več letih skupaj.** Poudarek pri načrtovani strukturi je v razmerju med dve- in več letnimi jeleni ter košutami, ter ostalo netrofejno jelenjadjo. V primeru odstopanj realizacije odvzema jelenov v razmerju do ostale jelenjadi, se bo z načrtom LUO odzem (odstrel) določene kategorije jelenjadi za posamezno lovišče (ali podskupino lovišč) zavezujoče omejilo, ali pogojevalo s predhodno izvršitvijo odstrela določene kategorije jelenjadi. Upravljavcem lovišč zato priporočamo, da skušajo ustrezno razmerje med jeleni in ostalo jelenjadjo zagotavljati čim bolj sprotno.

c) Ostala določila za skupino lovišč A in B

Dodatna omejevanja, oziroma krajšanja lovnihi dob jelenjadi s strani upravljalcev lovišč niso dovoljena, razen pri dve-in več letnih jelenih, ki imajo v primerjavi s samicami iste vrste daljše lovne dobe, poleg tega pa je rogovje teh vrst v začetku lovne dobe slabše obarvano. Takšna omejevanja, razen zadnje navedenega, štejejo kot kršitev določil načrta.

Preseganje realiziranega odvzema jelenjadi od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj (za vsa lovišča), ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub jelenjadi po končani lovni dobi ali za posamezno kategorijo jelenjadi po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

V realizacijo načrta odvzema se pri parkljasti divjadi poleg odstrela štejejo vse z materialnimi dokazi (čeljust, rogovje) dokumentirane izgube. V primerih, kjer materialnega dokaza zaradi popolnega uničenja trofeje in/ali čeljusti ni možno predložiti ali kjer lahko odzem materialnega dokaza zaradi stanja kadavra pomeni tveganje za zdravje lovca, je dovolj tudi uradni zaznamek (zapisnik) odgovornih oseb lovske organizacije in drugih (UVHVVR, Veterinarska fakulteta, Policija,...), ob hkratnem obveznem kronološkem vpisu v evidenčno knjigo odstrela in izgub velike divjadi.

Preglednica 4.2.3: Analiza odvzema jelenjadi

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	% skupaj	
Teleta M	25	35	27	30	38	155	33,7	17,0	
Lanščaki	28	22	28	22	19	119	25,9	13,1	
Jeleni 2-4	27	20	27	21	25	120	26,1	13,2	
Jeleni 5-9	9	11	16	10	18	64	13,9	7,0	
Jeleni 10 +	0	1	1	0	0	2	0,4	0,2	
Skupaj JELENI	89	89	99	83	100	460	100,0	50,5	
Teleta Ž	32	28	36	34	34	164	36,4	18,0	
Junice	16	12	14	15	23	80	17,8	8,8	
Košute 2+	43	33	41	38	51	206	45,8	22,6	
Skupaj KOŠUTE	91	73	91	87	108	450	100,0	49,5	
SKUPAJ odstrel in izgube	180	162	190	170	208	910		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	156	170	198	203	185	912
Odstrel in izgube / načrt	115,4	95,3	96,0	83,7	112,4	99,8
Delež JELENOV	49,4	54,9	52,1	48,8	48,1	50,5
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	20,0	19,8	23,2	18,2	20,7	20,4
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	56,1	59,9	55,3	59,4	54,8	56,9

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	20	13	12	11	15	71	82,6
Naravne izgube	4	2	3	4	2	15	17,4
Skupaj izgube	24	15	15	15	17	86	100,0
% izgub	13,3	9,3	7,9	8,8	8,2	9,5	
Odstrel	156	147	175	155	191	824	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	2	1	1	2	2	8	9,3
2 bolezen	0	0	0	1	0	1	1,2
3 krivolov	6	1	2	0	3	12	14,0
4 cesta	12	12	10	8	9	51	59,3
5 železnica	2	0	0	3	3	8	9,3
6 zveri	2	1	2	1	0	6	7,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Teleta M	44,0	45,7	46,4	47,2	45,8
Indeks	100,0	103,9	105,5	107,3	104,1
Lanščaki	72,0	70,9	75,9	72,2	73,9
Indeks	100,0	98,5	105,4	100,3	102,6
Jeleni 2-4	129,0	118,7	127,7	129,9	136,7
Indeks	100,0	92,0	99,0	100,7	106,0
Jeleni 5-9	149,8	148,5	148,2	134,6	148,8
Indeks	100,0	99,1	98,9	89,9	99,3
Jeleni 10 +	0,0	170,0	150,0	0,0	0,0
Indeks	#####	#####	#####	#####	#####
Teleta Ž	39,6	38,9	41,3	41,4	42,7
Indeks	100,0	98,2	104,3	104,5	107,8
Junice	60,2	68,3	69,3	64,2	61,2
Indeks	100,0	113,5	115,1	106,6	101,7
Košute 2+	76,8	82,4	77,5	80,2	80,2
Indeks	100,0	107,3	100,9	104,4	104,4

Masa trofej jelenov (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019
jeleni 2 - 4	3,1	2,3	2,9	3,5	3,2
indeks	100,0	74,2	93,5	112,9	103,2
jeleni 5 - 9	4,5	4,3	4,2	4,3	4,7
indeks	100,0	95,6	93,3	95,6	104,4
jeleni 10 +		7	5,9		

4.3 Damjak (Dama dama)

4.3.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Damjaka obravnavamo enotno v okviru LUO, čeprav je številčneje prisoten le v severnem in severovzhodnem delu LUO, kjer se navezuje na jedro populacije damjakov v sosednjem (Posavskem) LUO.

4.3.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

V zadnjem petletju je znašal odvzem damjaka 105 živali, od tega v lovišču Tržišče 35 živali in Šentjanž 30 živali. Odvzem damjakov je bil v petletju v spolnem razmerju (M : Ž) 60 : 40. V strukturi odvzema so bila teleta zastopana s 17 %, lanščaki z 32 %, dve- in več letni jeleni z 17 %, junice z 10 % in dve- in več letne košute z 24 %. Odvzem košut je bil za 47 % večji od odvzema jelenov.

V preteklem letu je znašal odvzem damjakov 28 živali. 10 damjakov so uplenili v lovišču Tržišče, 7 v Šentjanžu, 4 v Škocjanu, 3 v Trebelnem in po 2 Gorjancih in Mokronogu. V odvzemu je bilo 25 % mladičev, 25 % lanščakov, 18 % dve do štiri letnih jelenov, 7 % mladic in 25 % košut. Izgub ni bilo ugotovljenih.

4.3.3 Ocena stanja populacije:

V primerjavi s preteklim petletjem je v zadnjem petletju številčnost damjakov nekoliko manjša. Pregled prostorskih lokacij odvzetih damjakov kaže, da se je večina damjakov uplenila ob meji s Posavskim LUO. Glede na to, da v odstrelu prevladujejo mlajše živali ter predvsem lanščaki lahko sklepamo, da damjaki v večini primerov prehajajo iz sosednjega LUO. Z izvedenim odstrelom se preprečuje prostorska širitev in ustrezno omejuje njihova številčnost.

Skupine damjakov so najštevilčneje v loviščih Šentjanž, Tržišče, medtem ko se je v lovišču Škocjan v primerjavi s preteklim desetletjem njihova številčnost zmanjšala. Drugje se pojavljajo posamezni damjaki ali manjše skupine, ki so primarno pobegnile iz obor.

4.3.4 Prilagojeni cilj:

Cilj gospodarjenja z damjakom kot tujerodno vrsto je v zaustavitvi nadaljnega prostorskega širjenja populacije in preprečitvi naraščanja številčnosti. Na območju lovišča Škocjan (Natura 2000 območje Krakovski gozd) je damjaka treba povsem odstraniti iz lovišča. Damjaka se iz lovišč Novomeškega LUO tudi lahko povsem odstrani.

Starostna, spolna in kakovostna struktura damjakov je podrejena uravnavanju številčnosti. S ciljem preprečevanja številčnosti damjaka, oziroma s ciljem njegove odstranitve iz lovišč, je v skupinah damjakov treba zagotoviti zadosten odstrel ženskega spola damjakov, predvsem košut.

4.3.5 Ukrepi in usmeritve:

Načrtovan odvzem damjaka v letu 2020 je v višini 32 živali. Glede na zastavljene cilje upravljanja z damjakom v LUO se višine odvzema damjaka navzgor ne omejuje. Pri realizaciji načrta mora biti v loviščih Tržišče, Škocjan in Šentjanž v povprečju nekaj let odvzem košut 2+ vsaj enak ali večji od odvzema dve- in več letnih jelenov. V primeru večjega poseganja z odstrelom med jelene kot košute tudi v ostalih loviščih, kjer bi se populacija damjaka razširila, se bo odvzem jelenov v prihodnjih letih dodatno omejil in obvezujoče določil odvzem košut. Odvzem ostalih kategorij je po višini neomejen, zaželen je čim večji odvzem. Spodnje meje potrebne realizacije ne določamo, saj je višina možnega odvzema v veliki meri odvisna od dotoka damjakov iz sosednjega LUO. Načrt odvzema je možno neomejeno presegati.

Posamezni osebki, ki se priložnostno pojavijo v območjih izven prostorskih okvirov načrtovanja, niso predmet upravljanja z vrsto in jih je v teh loviščih treba odstreliti skladno z lovno dobo ali drugimi določili predmetne zakonodaje. Pri odstrelu osebkov, za katere se predvideva, da izvirajo iz obor, se upoštevajo določila 8. odstavka 50. čl. ZDlov-1.

Dodatno omejevanje, oziroma krajšanje lovnih dob damjakov ali omejevanje lova damjakov ni dovoljeno. Izjemoma lahko upravljavec lovišča omeji lov dve- in več letnih jelenov v primeru zagotavljanja z načrtom predpisane ustrezne strukture odvzema.

Preglednica 4.3.1: Načrt odvzema damjaka

Teleta M	4 (13 %)	Teleta Ž	5 (16 %)
Lanščaki	4 (12 %)	Junice	4 (12 %)
Jeleni 2-4	6 (19 %)	Košute 2+	9 (28 %)
Jeleni 5-8			
Jeleni 9+			
SKUPAJ 32 (100 %)			

Preglednica 4.3.2: Analiza odvzema jelena damjaka

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Teleta M	0	1	3	3	4	11	17,5	10,5	
Lanščaki	7	7	8	5	7	34	54,0	32,4	
Jeleni 2-4	0	1	5	2	5	13	20,6	12,4	
Jeleni 5-9	0	1	3	1	0	5	7,9	4,8	
Jeleni 9 +	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	
Skupaj JELENI	7	10	19	11	16	63	100,0	60,0	
Teleta Ž	3	0	0	1	3	7	16,7	6,7	
Junice	3	0	3	2	2	10	23,8	9,5	
Košute 2+	3	2	7	6	7	25	59,5	23,8	
Skupaj KOŠUTE	9	2	10	9	12	42	100,0	40,0	
SKUPAJ odstrel in izgube	16	12	29	20	28	105		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	25	25	25	30	30	135
Odstrel in izgube / načrt	64,0	48,0	116,0	66,7	93,3	110
Delež JELENOV	43,8	83,3	65,5	55,0	57,1	60,0
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	0,0	16,7	27,6	15,0	17,9	17,1
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	81,3	66,7	48,3	55,0	57,1	59,0

4.4 Muflon (*Ovis ammon musimon*)

V letu 2006 je bil povožen muflon v lovišču Otočec, za katerega ni jasno, od kje je izviral. Muflon v loviščih Novomeškega LUO sicer ni prisoten. Možno je, da bi v to območje zašel iz sosednjega Zasavskega LUO. Glede na to, da muflon ni avtohtona divjad ter glede na oceno, da življenjski prostor v LUO zanj ni ustrezen, prisotnost muflona v naravnem okolju Novomeškega LUO ni želena. **Treba je odnesti vse osebe te vrste, ki bi se pojavili v prosti naravi, pri čemer je potrebno upoštevati le lovno dobo.**

4.5 Gams (*Rupicapra rupicapra*)

V zadnjih letih se v LUO pojavljajo redki, posamični gamsi, ki v to območje zaidejo iz Zasavskega hribovja. V obdobju do leta 2000 je bila ugotovljena izguba gamsjega mladiča v lovišču Škocjan, od psov pokončan enoletni kozel v lovišču Otočec leta 2002, leta 2008 odstreljen kozel v lovišču Plešivica in v letu 2014 v lovišču Orehovica.

Ker LUO ne predstavlja koridorja za morebitno povezavo gamsov različnih populacijskih območij, se odvzema gamsov ob morebitnem pojavu v loviščih Novomeškega LUO ne omejuje.

Gams je uvrščen na podlagi Direktive Sveta 92/43/EGS v prilogi V. Po tej direktivi je gams v interesu skupnosti, pri katerih za odvzem iz narave lahko veljajo ukrepi upravljanja, ki imajo za cilj predvsem zagotavljanje ugodnega stanja vrste.

4.6 Divji prašič (*Sus scrofa*)

4.6.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

V načrtu so prikazane analize gospodarjenja z divjim prašičem za nivo celotnega LUO. Kljub temu pa se razdelitev načrtovanega odvzema divjih prašičev, prav tako pa tudi realizacija odvzema spremlja v okviru šestih skupin lovišč, za katere ocenjujemo, da predstavljajo prostorske enote, v katerih upravljajo z istimi skupinami divjih prašičev. Skupine lovišč se lahko na predlog OZUL v razdelilniku odvzema po loviščih tudi spremenijo. Lovske družine, ki upravljajo z lovišči v območju, so razdeljene v sledeče skupine:

Skupina 1: LD Dobrnič, LD Plešivica, LD Novo mesto, LD Mirna Peč;
Skupina 2: LD Veliki Gaber, LD Trebnje, LD Velika Loka;
Skupina 3: LD Mirna, LD Trebelno, LD Mokronog, LD Šentrupert, LD Šentjanž, LD Tržišče;
Skupina 4: LD Škocjan, LD Otočec;
Skupina 5: LD Orehovica, LD Šentjernej, LD Trdinov vrh, LD Gorjanci;
Skupina 6: LD Padež, LD Toplice.

4.6.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Višina odvzema divjih prašičev se je od leta 1991 do 1995 zmanjševala, nato pa naraščala. Še posebej je bil velik odstrel v obdobju 2000 – 2002, ter leta 2014. Leta 1991 in 1995/96 je npr. znašala višina odvzema okoli 100 živali, sicer pa se je do leta 1997/98 višina gibala do 150 živali. V petletju je znašal povprečni letni odzem 306 živali.

Po posameznih skupinah lovišč je bil v zadnjem petletju opravljen odzem sledečih deležev odvzema prašičev celotnega LUO:

- 31 % ali povprečno letno 119 živali v skupini lovišč 1 (Dobrnič, Plešivica, Novo mesto, Mirna Peč);
- 5 % ali povprečno letno 19 živali v skupini lovišč 2 (Veliki Gaber, Trebnje, Velika Loka);
- 28 % ali povprečno letno 109 živali v skupini lovišč 3 (Mirna, Trebelno, Mokronog, Šentrupert, Šentjanž, Tržišče);
- 5 % ali povprečno letno 18 živali v skupini lovišč 4 (Škocjan, Otočec);
- 11 % ali povprečno letno 41 živali v skupini lovišč 5 (Orehovica, Šentjernej, Trdinov vrh, Gorjanci);
- 21 % ali povprečno letno 83 živali v skupini lovišč 6 (Padež, Toplice).

V preteklem letu je znašal odzem 524 živali, kar predstavlja 131 % načrtovanega odvzema in je po višini dosegal 171 % povprečnega odvzema v petletju. V primerjavi z letom 2018 je bil odzem v preteklem letu za 66 % večji.

Po posameznih skupinah lovišč je bil v lanskem letu opravljen odzem sledečih deležev odvzema prašičev celotnega LUO:

- 41 % oz. 210 živali v skupini lovišč 1 (Dobrnič, Plešivica, Novo mesto, Mirna Peč);
- 3 % oz. 14 živali v skupini lovišč 2 (Veliki Gaber, Trebnje, Velika Loka);
- 25 % oz. 130 živali v skupini lovišč 3 (Mirna, Trebelno, Mokronog, Šentrupert, Šentjanž, Tržišče);
- 2 % oz. 9 živali v skupini lovišč 4 (Škocjan, Otočec);
- 7 % oz. 37 živali v skupini lovišč 5 (Orehovica, Šentjernej, Trdinov vrh, Gorjanci);
- 24 % oz. 114 živali v skupini lovišč 6 (Padež, Toplice).

V primerjavi z letom 2018 je bil odzem divjih prašičev manjši le v skupini lovišč 4 (Otočec, Škocjan). V preteklem letu se je odstrel divjih prašičev v primerjavi z letom 2018 najbolj povečal v skupini lovišč 1. Lanskoletni odstrel je bil v tej skupini lovišč kar 2,7 krat večji kot leto poprej.

Ocenjujemo, da je bil odstrel prašičev v preteklem letu ustrezen tako po višini kot tudi strukturi, in vodi k cilju preprečitve (pre)visoke ali neobvladljive številčnosti prašičev v LUO.

Spolna in starostna struktura:

Delež samcev je v odvzemu petletja znašal 52 %, delež ozimcev in lanščakov pa 89 %. Delež ozimcev je v odvzemu predstavljal 56 %, delež enoletnikov pa 34 %. Glede na podatke o strukturi odstrela, kjer prevladujejo mlade živali, lahko ocenimo, da je lov divjih prašičev intenziven, kar onemogoča hitre spremembe v smislu povečevanja številčnosti.

V preteklem letu je bilo v strukturi odvzema 9 % svinj in 16 % lanščakinj. Ozimci so v odvzemu dosegali 52 %, lanščaki 19 % in merjasci 4 %. V skupini lovišč 1 je delež lanščakinj in svinj v odvzemu znašal 18 %, v skupini 2 – 23 %, v skupini 3 – 22 %, v skupini 4 – 20 %, v skupini 5 – 25 % in v skupini lovišč 6 – 21 %.

Struktura odvzema divjih prašičev se v petletju bistveno ne spreminja. V primerjavi s preteklim petletjem je v odvzemu večji delež svinj. Pričakovati je sicer bilo, da bo v preteklem letu zaradi ostrejših zimskih razmer proti koncu zime, v odvzemu nekoliko manjši delež ozimcev.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V zadnjem petletju je bilo evidentiranih le 43 izgub divjih prašičev, od tega 60 % zaradi prometa. V preteklem letu je bilo evidentiranih 86 izgub.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Ocenjujemo, da je bila višina in struktura odstrela divjih prašičev v preteklih letih ustrezna. Številčnost divjih prašičev sicer niha, kar je predvsem posledica medletnih razlik v prehranskih pogojih, pogojih lova in vremenskih razmer. Vse to pa ima vpliv na prirastek in preživetje divjih prašičev. Intenziven lov predvsem mlajših kategorij divjih prašičev onemogoča, da bi se številčnost divjih prašičev preveč povečala. Podatki o deležih odstrela lanščakinj in svinj po posameznih skupinah lovišč kažejo, da njihov delež nekoliko večji v letih z manjšim odstrelom in obratno. To je posledica dejstva, da je v letih z večjim prirastkom (večjim prirastkom glede na število živečih svinj in lanščakinj) odstrel ozimcev številčno večji in zaradi tega posledično manjši delež svinj in lanščakinj v odstrelu.

Obstaja velika verjetnost, da bo zaradi pomanjkanja snega in posledično manj uspešnega lova v letošnjem zimskem obdobju številčnost divjih prašičev dokaj visoka tudi v letošnjem letu. Za zmanjšanje njihove številčnosti bo v letošnjem letu potrebno lov prašičev intenzivirati.

Gibanje telesnih mas:

Telesne mase divjih prašičev so odvisne predvsem od prehranske ponudbe, na katero vplivajo predvsem semenski obrodi bukve in hrasta, ter od časa uplenitve. Zaradi prej navedenega je na osnovi telesnih mas težko, oziroma nemogoče sklepati kakšna bo številčnost ali vitalnost divjih prašičev. Vsekakor pa velja, da so divji prašiči v našem območju težji, vitalnejši ter zato tudi samice prej spolno zrele, kot pa v sosednjem Kočevsko-Belokranjskem LUO, kjer so prehranski pogoji za prašiče bistveno slabši. Povprečne telesne mase svinj in merjascev nakazujejo periodično nihanje mas z dve do triletno periodo. Večina ozimk je spolno zrelih že v prvem življenjskem letu ter plegajo kot lanščakinje. Primerjava podatkov o telesnih masah uplenjenih ozimcev in ozimk v letu 2010 med Novomeškim LUO in ostalimi LUO kažejo, da so telesne mase ozimcev večje le v tistih LUO, kjer so po naši oceni prehranske razmere za divje prašiče še boljše (Pomursko LUO, Posavsko LUO in Ptujsko – Ormoško LUO).

Telesne mase uplenjenih divjih prašičev so v petletju na podobni višini. Telesne mase niso bistveno večje niti v letih gozdnega obroda.

4.6.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

O številčnosti divjih prašičev v letu 2020 je skoraj nemogoče podati oceno, saj ne obstaja noben kazalnik, ki bi nakazoval na gibanje številčnosti divjih prašičev za leto vnaprej. Večja številčnost v preteklem letu je bila verjetno posledica obroda gozdnega drevja v letu 2018 in neugodnih razmer za lov prašičev v predpretekli zimi. To smo predvidevali že v lanskoletnem načrtu. Glede na manjšo uspešnost lova v letošnji zimi, bo to imelo verjetno za posledico dokaj visoko številčnost prašičev v letošnjem letu.

Številčnost divjih prašičev je največja v osrednjem in severnem delu LUO. Gostota divjih prašičev je sicer največja v skupini lovišč 1, kjer jim velik gozdni kompleks Ajdovske planote nudi ustrezne življenjske pogoje. Ob tem velja izpostaviti, da so škode upoštevajoč številčnost divjih prašičev dokaj nizke.

Prirastek divjih prašičev je močno odvisen od semenskih let gozdnega drevja in vremenskih razmer v času lova zadnje sezone ter časa in vremenskih pogojev ob pleganju. K prirastku v veliki meri pripomore tudi zgodnja spolna zrelost ozimk, ki plegajo v razredu lanščakinj. V celotnem prirastku je delež mladičev, ki jih plegajo lanščakinje, verjetno celo večji od deleža mladičev od svinj.

Medvrstni vplivi:

Divji prašič ima lahko pomemben vpliv na nekatere druge vrste le v primeru njegove večje številčnosti. Vpliv je lahko predvsem na vrste, ki gnezdiijo na tleh. Ocenjujemo, da imajo divji prašiči obravnavanega območja zanemarljiv vpliv na te vrste.

Spolna in starostna struktura:

Glede na realizacijo odstrela ocenjujemo, da v populaciji rahlo prevladujejo osebkovi ženskega spola pri dve- in več letnih živalih, medtem ko pri mlajših prevladuje moški spol. Struktura odvzema kaže, da je ob poleganju delež moških osebkov večji, kar se ujema z navedbami iz literature, da ob poleganju prevladujejo osebkovi moškega spola z deležem 55 % do 65 %. V populaciji prevladujejo mlade živali. Povprečna starost merjascev je majhna. Zreli merjasci, starejši od 6 let, pa tudi taki že nad 4 leta so redki, k čemur nedvomno pripomore zelo velik delež uplenjenih lanščakov. Delež uplenjenih merjascev in svinj v LUO je sicer v okviru povprečja na nivoju Slovenije.

Zdravstveno stanje:

Pri divjih prašičih v LUO ni bilo ugotovljenih bolezni, ki bi lahko vplivale na populacijo ali se širile na ostale živalske vrste. Velika pa je nevarnost, da se bo afriška prašičja kuga (APK) razširila tudi v Slovenijo. APK je že prisotna pri divjih prašičih v vzhodnem delu Srbije in Madžarske.

4.6.4 Prilagojeni cilj:

Glede na veliko verjetnost pojava afriške prašičje kuge je za prihodnja leta cilj upravljanja z divjim prašičem v zmanjšanju njihove številčnosti. Ob manjši gostoti divjih prašičev se zmanjša tudi možnost prenosa in širjenja bolezni. Upravljavcem lovišč zato svetujemo, da številčnost divjih prašičev z intenzivnejšim lovom znižajo.

Cilj upravljanja z divjim prašičem je tudi v omejevanju njegove številčnosti na ravni, ki je še sprejemljiv za ostale dejavnosti v prostoru - predvsem kmetijstvo. Cilj po usklajenosti številčnosti divjih prašičev s kmetijstvom ne omogoča njihove velike številčnosti, s tem pa tudi upravljanja z divjim prašičem v smislu ustvarjanja trofejno zrelih merjascev. V populaciji naj bi bile nosilke reprodukcije starejše svinje in ne ozimke, oziroma lanščakinje. V razred svinj naj bi preraščale le redke lanščakinje – po številu (odvisno od cilja po zmanjšanju ali povečanju številčnosti) le toliko, kolikor znaša odstrel svinj.

4.6.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Odvzem divjega prašiča v letu 2020 se načrtuje na osnovi Navodila MKGP, ki je bil posredovan s ciljem poenostavitve lovsko upravljavskih načrtov z vidika enostavnejšega načrtovanja odvzema divjega prašiča.

Na osnovi navodila se načrtuje le:

- skupna višina odvzema divjega prašiča za LUO;
- po strukturi se načrtuje le odvzem lanščakinj in svinj 2+, ki naj skupaj dosega minimalno 20 % delež v strukturi odvzema;
- odvzem ostalih kategorij divjega prašiča se podrobneje (po spolu in starosti) ne načrtuje;

V letu 2020 je načrtovan minimalni odvzem 450 divjih prašičev, od tega vsaj 90 lanščakinj in svinj 2+ skupaj.

Preglednica 4.6.1: Načrt odvzema divjih prašičev

Lanščakinje in svinje	Min. 90 živali
SKUPAJ 450 (100 %)	

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

- Dopustno odstopanje realizacije od načrta, zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen, naj bo skladen s sprejetimi Območnimi načrti LUO za 2011-2020 in velja za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanščakinj in svinj 2+, kjer pa se mora hkrati ob nedoseganju osnovnega načrta ohranjati skupni minimalni delež 20 % lanščakinj in svinj 2+ v odvzemu.
- Dopustno odstopanje od načrta odvzema za divjega prašiča za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem 20 in več osebkov divjega prašiča, je lahko po višini navzdol največ do 30 %. Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem več kot 5 in do 20 osebkov divjega prašiča, je lahko po višini navzdol največ do 50 %. Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem manjši ali enak 5 osebkom, načrtovane višine odvzema ni treba dosegati (možno odstopanje do 100 %). Izračunane vrednosti odstopanja se zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost.

- Ob doseganju minimalnega skupnega deleža 20 % lanščakinj in svinj v osnovnem načrtu odvzema za LUO le tega ob preseganju načrta ni treba več dosegati, je pa odvzem teh kategorij potreben in zaželen.
- Načrtovano višino odvzema je dovoljeno neomejeno presegati v vseh kategorijah.
- V kolikor je v LUO dosežena minimalno načrtovana kvota laščakinj in svinj, posamezna lovišča niso dolžna zagotavljati 20 % deleža lanščakinj in svinj v skupnem odvzemu lovišča.
- Zaradi velike variabilnosti v času poleganja divjih prašičev (prek celega leta) se starostna kategorizacija vsake izločene živali (v kategorijah mladič/ozimec, lanščak in 2+ žival) opravi glede na določitev dejanske starosti (v mesecih) na podlagi pregleda razvojne stopnje in izraženosti zobovja. Zaradi nezmožnosti prepoznavanja dejanske starosti živali, ki so na prehodu v višji starostni razred, pred samim odstrelom, se pri opredelitvi starostne kategorije v primeru dokončnega dvoma presoja v smislu izbora/določitve nižje starostne kategorije, in sicer:
 - osebkii do ocenjenega 12. meseca starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot mladiči, pri čemer se pri mejnih primerih (ocenjena starost 12.-13. mesecev) logično upošteva tudi datum prehoda 31.3./1.4.;
 - osebkii med ocenjenim 13. in 24. mesecem starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot enoletne živali (lanščaki, lanščakinje);
 - osebkii med ocenjenim 24. in 27. mesecem ter uplenjeni do 31.3. tekočega leta se ne glede na dejansko starost ocenijo kot lanščaki/lanščakinje, s čimer se doseže primerljiva kategorizacija živali, ki so bile v istem letu poležene v zimskem oziroma spomladanskem času.
- Lovske organizacije z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati izvajanje načrta odvzema divjih prašičev (npr. omejevanje lova na privabljalnih krmiščih; določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča).
- Skupinski lovi na divje prašiče se praviloma izvajajo od 15.9. do 31.1.
- Z namenom ugotavljanja in spremljanja številčnosti divjih prašičev, ter spremljanja realizacije odstrela po skupinah lovišč komisija na OZUL zbere podatke o odvzemu divjega prašiča ter škodah do 1. 11. ali po potrebi celo prej, ter na osnovi analize poda napotke za nadaljnji odvzem divjega prašiča. Po potrebi se analiza izvede tudi v začetku meseca decembra.
- Upravljavci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjene, poginule ali povožene divjadi v preiskavo, v skladu s programom UVHVVR.
- **Upravljavci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP Po določenih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti Center za obveščanje na telefonsko številko 112.**
- Upravljavci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus KPK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.
- Upravljavci lovišč so se dolžni držati vseh izdanih odločb s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju z divjim prašičem.

Preglednica 4.6.2: Analiza odvzema divjih prašičev

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	97	71	143	79	163	553	54,8	28,3
Lanščaki	88	55	93	61	100	397	39,3	20,3
Merjasci 2+	8	7	18	12	15	60	5,9	3,1
Skupaj PRAŠIČI	193	133	254	152	278	1010	100,0	51,8
Mladiči Ž	105	63	126	84	143	521	55,4	26,7
Lanščakinje	61	35	64	51	67	278	29,5	14,2
Svinje 2+	26	20	31	29	36	142	15,1	7,3
Skupaj SVINJE	192	118	221	164	246	941	100,0	48,2
SKUPAJ odstrel in izgube	385	251	475	316	524	1951		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	400	440	250	300	400	1790
Odstrel in izgube / načrt	96,3	57,0	190,0	105,3	131,0	109,0
Delež PRAŠIČEV	50,1	53,0	53,5	48,1	53,1	51,8
Delež mladičev ne glede na spol	52,5	53,4	56,6	51,6	58,4	55,0
Delež lanščakov ne glede na spol	38,7	35,9	33,1	35,4	31,9	34,6
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	8,8	10,8	10,3	13,0	9,7	10,4

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	5	5	3	7	7	27	67,5
Naravne izgube	4	4	3	1	1	13	32,5
Skupaj izgube	9	9	6	8	8	40	100,0
% izgub	2,3	3,6	1,3	2,5	1,5	2,1	
Odstrel	380	246	472	309	517	1924	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	2	4	1	1	0	8	20,0
2 bolezen	2	0	2	0	1	5	12,5
3 krivolov	0	0	1	0	1	2	5,0
4 cesta	5	4	2	5	5	21	52,5
5 železnica	0	1	0	2	1	4	10,0
6 zveri	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladiči M	30,3	24,9	26,4	28,6	26,7
Indeks	100,0	82,2	87,1	94,4	88,1
Lanščaki	58,7	55,2	62	56,2	62,6
Indeks	100,0	94,0	105,6	95,7	106,6
Merjasci 2+	96,3	80,6	94,3	85,2	104,1
Indeks	100,0	83,7	97,9	88,5	108,1
Mladiči Ž	31,4	26,2	26,3	25,9	26
Indeks	100,0	83,4	83,8	82,5	82,8
Lanščakinje	52,3	52,1	53,1	53,3	55,4
Indeks	100,0	99,6	101,5	101,9	105,9
Svinje 2+	82,9	76,3	80,5	86,2	85,0
Indeks	100,0	92,0	97,1	104,0	102,5

4.7 Lisica (*Vulpes vulpes*)

4.7.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Lisico obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.7.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Odvzem lisic je od leta 1991 do leta 1994 naraščal, nato je bil do leta 1997 na podobni višini kot v povprečju zadnjih petih let. Odvzem lisic je bil najvišji v obdobju od leta 1998 do 2003, ko je znašal povprečno 1.063 živali letno. V zadnjem petletnem obdobju je odvzem znašal povprečno 654 živali letno. Evidentirane izgube v tem obdobju predstavljajo 8 % odvzema. Najpogostejši vzrok izgub je bil promet (71 %). V petletju je višina odvzema lisic dosegala 95 % načrtovane višine odvzema.

V letu 2019 je višina odvzema dosegala 102 % načrtovane višine odvzema. V preteklem letu so lovci uplenili 635 živali, 77 lisic je bilo evidentiranih kot izgube. V posameznih loviščih je odvzem znašal od 13 do 77 lisic. Največ lisic so uplenili v LD Šentrupert. Velik odstrel lisice je tudi v LD Otočec, kjer se po naših informacijah intenzivneje, oziroma ciljno izvajajo lovi lisic. V LD Otočec je hkrati tudi največji odvzem srnjadi v LUO.

4.7.3 Ocena stanja populacije:

Medtem, ko smo še leta 2000 ugotavljali, da se številčnost lisic povečuje, se je po nadaljnjem naraščanju številčnosti do leta 2002, v naslednjih letih njena številčnost zmanjšala. V zadnjem petletju se je njena številčnost spet povečala. Zmanjšanje številčnosti v preteklosti je predvsem posledica pojava garij ter manj poseganja v populacijo z odstrelom, kar priča, da je bila nadomestna smrtnost v obliki odstrela premajhna in je prišlo do »upora okolja« v obliki izbruha bolezní.

Pričakovati je, da se bo številčnost lisic, v kolikor se jo ne bo intenzivneje lovilo v prihodnje povečevala. S tem se bo povečal vpliv na malo divjad, predvsem poljskega zajca, prav tako pa se bo povečal vpliv lisic na srnjad. Ob naraščanju številčnosti lisic se povečuje tudi možnost pojava stekline in garjavosti. V prihodnjem letu bo verjetno številčnost lisic večja, saj bo zaradi obroda gozdnega drevja število glodavcev večja, s tem pa tudi večja ponudba hrane.

4.7.4 Prilagojeni cilji:

Zaradi cilja po povečanju številčnosti male divjadi in preprečevanja gostote lisic, ki bi omogočala izbruhe stekline in pojava garjavosti, je zaželena čim manjša številčnost lisic v območju. Še vedno pa se mora ohranjati na višini, ki bo zagotavljala obstoj populacije in primeren vpliv na medvrstne odnose ter ravnovesja z okoljem.

4.7.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrtovan odvzem lisic za leto 2020 je 700 živali. To predstavlja 107 % povprečne višine odvzema v zadnjem petletju in 98 % lanskoletne realizacije.

Z namenom spremljanja zdravstvenega stanja lisic se mora v primeru vidnega znaka vzroka izgube le tega opredeliti (garjavost) in ob sumu na steklino lisico odpremiti na veterinarski pregled.

Želena je, da se odstrelí čim več lisic. **Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je po višini navzdol do – 30 %, po višini navzgor pa do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.** Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 lisic, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 3 živali.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Upravljavcem lovišč priporočamo, da intenzivirajo lov lisic. S tem bi pomembno vplivali na številčnost male divjadi, pa tudi srnjadi.

Lovske družine so pri lovu lisic in postopkih po uplenitvi dolžne spoštovati določila veterinarske službe. Upravljavci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati predpisane vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Pri sumu na steklino ali drugih utemeljenih razlogih, ki jih opredeljuje zakonodaja se lahko izvrši odstrel lisic tudi izven lovne dobe (4. odstavek 42. člena ZDLov-1). Izredni poseg izvede upravljavec lovišča in o tem obvesti lovskega inšpektorja. Upravljavec lovišča je ob sumu na bolezen dolžan o tem obvestiti tudi uradnega veterinarja.

Preglednica 4.7.1: Analiza odvzema lisic

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	281	330	385	258	341	1595
Samice	282	293	391	285	371	1622
Skupaj odstrel in izgube	563	623	776	543	712	3217
Načrt - skupaj	600	600	700	800	700	3400
Odstrel in izgube / načrt	93,8	103,8	110,9	67,9	101,7	94,6

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	34	35	36	25	59	189	72,1
Naravne izgube	5	8	14	28	18	73	27,9
Skupaj izgube	39	43	50	53	77	262	100,0
% izgub	6,9	6,9	6,4	9,8	10,8	8,1	
Odstrel	524	580	726	490	635	2955	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	2	3	6	6	18	6,9
2 bolezen	0	1	1	0	0	2	0,8
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	34	35	36	23	59	187	71,4
5 železnica	35	0	0	1	0	36	13,7
6 zveri	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	1	0	1	0,4
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	4	5	10	22	12	53	20,2

4.8 Jazbec (Meles meles)

4.8.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Jazbeca obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.8.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema jazbecev se v petletju giblje v višini med 67 in 101 živali. V povprečju je znašal letni odzema 78 živali. Ugotovljene izgube so predstavljale 24 % vseh izločenih jazbecev iz lovišč. Najpogostejši vzrok izgub je promet (93 %). Načrtovan odzema je bil realiziran 83 %.

V preteklem letu je bilo v LUO uplenjenih 77 jazbecev in evidentiranih 15 izgub. V primerjavi z letom 2018 je bil odstrel večji za 29 živali. Načrt odvzema je bil realiziran 92 %. Največ jazbecev so uplenili v loviščih osrednjega in južnega dela LUO. V posameznih loviščih je bilo odstreljeno do 10 jazbecev.

4.8.3 Ocena stanja populacije:

Glede na podatke o odstrelu jazbecev ocenjujemo, da je populacija stabilna do rahlo naraščajoča, njegova številčnost pa je verjetno večja, kot je bila na začetku desetletja. Gostota jazbecev je višja v osrednjem in južnem delu LUO:

4.8.4 Prilagojeni cilj:

Cilj gospodarjenja z jazbecem je v ohranitvi njegove številčnosti v obsegu, ki bo populaciji omogočala normalen razvoj in hkrati tudi ne bo povzročala pomembnejše škode v okolju. V območju naj bi se sedanja številčnost ohranila, prav tako pa tudi obstoječe jazbine.

4.8.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrt odvzema jazbecev v letu 2020 znaša 100 živali. To predstavlja 128 % povprečnega letnega odvzema jazbecev zadnjega petletja in 109 % lanskoletne realizacije. Izgube jazbeca se evidentirajo kot pomemben pokazatelj gibanja številčnosti jazbecev (med njimi zlasti izgube zaradi prometa).

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je po višini navzdol do – 50 %, navzgor pa do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 jazbecev, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Jazbin ni dovoljeno prekopavati ali na katerikoli drug način uničevati, v okolici jazbin pa je treba temu primerno gospodariti in zagotavljati mir v času reprodukcije in vzreje mladičev.

Posebni ukrepi za vzdrževanje življenjskega okolja jazbeca ni potrebno izvajati. Gospodarjenje z gozdovi po načelih sonaravnosti, ter ohranjanje gozdnih enklav v kmetijskem prostoru zagotavljajo ustrezne pogoje za vse živalske vrste, s tem pa tudi za jazbeca.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema jazbecev

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	39	39	54	40	59	231
Samice	29	28	47	30	33	167
Skupaj odstrel in izgube	68	67	101	70	92	398
Načrt - skupaj	92	90	90	109	100	481
Odstrel in izgube / načrt	73,9	74,4	112,2	64,2	92,0	82,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	17	21	22	21	13	94	96,9
Naravne izgube	0	0	0	1	2	3	3,1
Skupaj izgube	17	21	22	22	15	97	100,0
% izgub	25,0	31,3	21,8	31,4	16,3	24,4	
Odstrel	51	46	79	48	77	301	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	0	0	1	1	2	2,1
2 bolezen	0	0	0	0	1	1	1,0
3 krivolov	0	0	1	0	0	1	1,0
4 cesta	16	21	20	20	13	90	92,8
5 železnica	1	0	1	1	0	3	3,1
6 zveri	0	0	0	0	0	0	0,0
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

4.9 Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

4.9.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Kuni obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.9.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

V preteklem petletju je znašal povprečen letni odvzem kun zlatic 6 živali in kun belic 24 živali. Odvzem obeh kun je od leta 1991 v upadanju, v zadnjem petletju pa je na podobni višini. Ugotovljene izgube predstavljajo 37 % vseh izločenih kun iz lovišč. Skoraj vse izgube so evidentirane zaradi prometa..

V preteklem letu je znašal odvzem kun belic 22 živali, od katerih je bilo uplenjenih 14. Odstreljenih je bilo 5 kun zlatice ter evidentiranih 6 izgub. V preteklem letu je bil načrt odvzema kun belic realiziran 73 %, zlatic pa 220 %.

4.9.3 Ocena stanja populacije:

V območju je, tako kot v preostali Sloveniji, pogostejša kuna belica od zlatice. Kuna belica je številna v vseh loviščih območja.

Kolikšen je vpliv kun na ostale vrste divjadi, je zaradi nepoznavanja gostote kun, ne moremo opredeliti. Glede na to, da so v prehrani kun najštevilčnejše zastopane voluharice, ptice, jajca ter rastlinska hrana, poleg tega pa tudi gozdne kure, fazani in poljski zajci ocenjujemo, da imajo kune določen negativen vpliv na populacije zavarovanih gozdnih jerebov in male divjadi, in to predvsem zaradi že tako majhne številčnosti teh vrst.

V kolikor o stanju populacije kun sklepamo na osnovi podatkov o odstrelu in izgubah v preteklem obdobju, lahko ugotovimo, da je populacija kune zlatice stabilna, oz. v manjšem upadanju. Prav tako je stabilna populacija kun belic. Lov oz. odstrel kun je zaradi majhnega interesa lovcev nizek, tako da lov bistveno ne vpliva na številčnost obeh vrst.

4.9.4 Prilagojeni cilj:

Cilj gospodarjenja s kunami je v vzdrževanju odporne – vitalne populacije kun v primerni številčnosti, ki bo v ravnovesju z ostalimi vrstami, katere kune plenijo. Številčnost kun belic bi bilo priporočljivo vsaj v loviščih, kjer so najboljše pogoji za malo divjad, zmanjšati. Gostota kun zlatic pa naj bi se ohranila. Kuna zlatica je uvrščena na podlagi Direktive Sveta 92/43/EGS v priložo V. Po tej direktivi je kuna zlatica v interesu skupnosti, pri katerih za odvzem iz narave lahko veljajo ukrepi upravljanja, ki imajo za cilj predvsem zagotavljanje ugodnega stanja vrste.

4.9.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrt odvzema za leto 2020 pri kuni zlatici znaša 5 živali in kuni belici 30 živali. Kuno zlatico se lahko lovi v vseh loviščih, ne glede na kasnejši izdelan razdelilnik.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je po višini navzdol do – 50 %, navzgor pa do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali. Glede na majhen načrt odvzema kun zlatic, se ne glede na razdelilnik odvzema po loviščih, kuno zlatico lahko lovi v vseh loviščih. Pri evidentiranju odvzema kun je potrebno ločiti med obema vrstama. Verjetno je v odvzemu več evidentiranih kun zlatic zaradi nezadostnega prepoznavanja in ločevanja med obema vrstama kun.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Izgube kune belice in kune zlatice se za vsako vrsto posebej evidentirajo kot pokazatelj gibanja številčnosti (še zlasti izgube zaradi prometa) ter se všttevajo v realizacijo odvzema. Z namenom zmanjšanja števila kun belic in ohranjanja kun zlatic naj se lov izvaja predvsem v kulturni in gozdnati krajini v nižinskih delih lovišč, kjer je

kuna belica pogostejša. V sredogorskih ter zlasti iglastih ali mešanih gozdovih, ki predstavlja optimalen habitat kuni zlatice, pa naj se lov kune zlatice, ki je v območju redkejša vrsta, ne izvaja.

Preglednica 4.9.1: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube						
	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Kuna belica - skupaj odstrel in izgube	24	28	25	23	22	122
Načrt - skupaj	40	40	40	47	30	197
Odstrel in izgube / načrt	60	70	62,5	48,9	73	62
Kuna zlatica- skupaj odstrel in izgube	4	6	6	2	11	29
Načrt - skupaj	10	10	10	10	5	45
Skupaj odstrel in izgube	40	60	60	20	220	64

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	14	12	11	8	13	58	96,7
Naravne izgube	0	0	1	0	1	2	3,3
Skupaj izgube	14	10	11	10	14	60	100,0
% izgub	41,2	32,3	35,5	40,0	42,4	39,7	
Odstrel	20	21	21	15	20	93	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	0	1	0	0	1	1,7
2 bolezen	0	0	0	0	1	1	1,7
4 cesta	14	12	10	8	13	57	95,0

4.10 Navadni polh (Glis glis)

V preteklem letu je bil v desetih loviščih evidentiran ulov 122 polhov, od tega 69 v LD Šentrupert, 27 v LD Novo mesto in 26 v LD Mirna. Ker ni bilo gozdnega obroda polhov ni bilo. V območju je sicer močno prisotna tradicija polhanja, še najbolj na kraškem delu območja. Višine odvzema polhov se z načrti ni omejevalo.

Kot je bilo zapisano že v prejšnjem načrtu, je lov polhov intenzivnejši v letih obroda bukve, medtem ko se v letih brez obroda skoraj ne izvaja. Lov zaradi predpisane lovne dobe ter strategije razmnoževanja te vrste ne ogroža populacije polhov. Tudi v predelih, kjer se lov polhov intenzivno izvaja, le ta ne vpliva na številčnost vrste. Lov se namreč izvaja le v predelih, kjer gozdni sestoji omogočajo nastavitve pasti (košato, vejnato drevje). Lov polhov se zato izvaja le na manjši površini gozdov – primernih habitatih polha ter po obsegu verjetno ne obsega niti 5 % polhu primernih habitatov.

Poleg spoštovanja lovne dobe, in ostalih določil predmetne zakonodaje s področja divjadi in lovstva, v prihodnjem letu ne načrtujemo številčne omejitve pri lovu polhov, niti ne bomo letno posebej definirali načrta odvzema in dopustnih toleranc za realizacijo. Tako kot za ostale vrste divjadi je treba tudi o ujetih polnih voditi evidenco, ki je sestavni del dovolilnic. Prosilci, ki želijo izvajati lov na polha, dovolilnico pridobijo od krajevno pristojnega upravljavca lovišča, lahko tudi prek organiziranih polharskih društev.

Polhanje je skladno z določili Pravilnika o polharski dovolilnici (Ul. RS, št. 75/2009) dovoljeno le imetnikom polharske dovolilnice. Polharsko dovolilnico morajo imeti tudi lovci – člani lovskih družin. Tako kot za ostale vrste divjadi, se mora tudi za odvzem polhov voditi predpisane evidence po posameznih loviščih.

4.11 Pižmovka (*Ondatra zibethicus*)

4.11.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Pižmovko obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.11.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Odstrel pižmovk je bil v preteklem petletju nizek. V petletju je bilo skupaj uplenjenih 7 pižmovk. V zadnjem letu je bil evidentiran odstrel 1 pižmovke v LD Šentrupert.

4.11.3 Ocena stanja populacije:

Številčnost pižmovk se je v zadnjem desetletju izrazito zmanjšala, oziroma je skoraj ni več v LUO. Zmanjšanje številčnosti pižmovk se opaža tudi v ostalih LUO. Vzrok za upad številčnosti bi bil lahko v pojavu bolezni ali zajedavcev, vendar pravega vzroka ne poznamo. Eden izmed možnih vzrokov bi bila okuženost pižmovk z metljajem. Po navedbah lovcev naj bi nekatere od uplenjenih pižmovk imele opazne spremembe na jetrih. Najštevilčnejša je sicer v srednjem in nižinskem toku reke Krke s pritoki in reki Mirni. Zaradi majhnega interesa lovcev za lov pižmovk, se z lovom na populacijo pižmovk skoraj ne vpliva.

4.11.4 Prilagojeni cilji:

Četudi je pižmovka alohtona divjad prinešena v Evropo iz Severne Amerike, se je na razmere v Evropi dokaj uspešno prilagodila. Glede na to, da spada med tujerodne vrste, je cilj izločitev te vrste iz okolja.

4.11.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Za leto 2020 znaša načrtovana višina odvzema pižmovk 5 živali.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je navzgor do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema, načrtovanega odvzema pa ni potrebno dosežati. Za lovišča, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 5 živali. Glede na majhen načrt odvzema pižmovk, se ne glede na razdelilnik odvzema po loviščih, pižmovke lahko lovi v vseh loviščih.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Za ugotovitev pravega razloga zmanjšanja številčnosti pižmovk priporočamo, da so lovci pozorni na morfološke spremembe notranjih organov pižmovk, ter da o teh spremembah obvestijo ZGS ali pa dajo trupla živali na veterinarski pregled.

Preglednica 4.11: Analiza odvzema pižmovk

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	2	2	1	1	1	7
Načrt - skupaj	10	10	10	10	5	45
Odstrel in izgube / načrt	20	20	10	10	20	16

4.12 Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

4.12.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Poljskega zajca obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.12.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Odvzem poljskega zajca je glede na površino območja nizek. V petletju je povprečni letni odvzem znašal 106 poljskih zajcev. Izgube, katere so predvsem posledica prometa, so predstavljale 23 % vseh izločenih poljskih zajcev iz lovišč. Odstrel je v zadnjih dveh letih nekoliko veliko manjši kot v preteklem obdobju. Največji odvzem poljskih zajcev v petletju je bil izvršen v lovišču Otočec, Šentjernej in Trebnje, kjer je odstrel dosegal 37 % celotnega odstrela zajcev v območju.

V preteklem letu je bilo uplenjenih 64 poljskih zajce, ter evidentiranih 27 izgub. Realizacija načrtovanega odvzema je bila 101 %. Največ, 12 zajcev so uplenili v lovišču Otočec in 14 v lovišču Šentjernej.

4.12.3 Ocena stanja populacije:

Podatki o odvzemu – odstrelu poljskega zajca, ki se iz leta v leto zmanjšuje kažejo, da je bila ocena o stanju poljskega zajca iz preteklih let, ko smo ocenjevali, da se je padajoč trend številčnosti poljskega zajca v območju ustavil, napačna. Ker se verjetno ni spremenil način ali intenzivnost lova na poljskega zajca v posameznih loviščih sklepamo, da je višina odstrela poljskega zajca povezana z njegovo številčnostjo.

4.12.4 Prilagojeni cilj:

Osnovni cilj gospodarjenja s poljskim zajcem je v povečanju njegove številčnosti in s tem vzpostavitvi stabilne populacije. Številčnost poljskega zajca naj bi se povečala predvsem v območju njegovega optimalnega življenjskega prostora (nižinski, poljedelski prostor).

Določitev ciljnega stanja življenjskega okolja divjega zajca, ki bi imelo za posledico znatno povečanje njegove številčnosti s tem pa tudi stabilnosti njegove populacije, je teoretično enostavno določiti, praktično pa nemogoče doseči. Dejavniki, ki vplivajo na kmetijsko proizvodnjo so tisti, ki v največji meri vplivajo na razmere v optimalnih habitatih poljskega zajca. Osnovnega pomena je, da se življenjsko okolje za divjega zajca ne bi nadalje poslabševalo. Z ohranitvijo ostankov gozdnih sestojev in grmovja v kmetijski krajini, zapleveljenih in nepreoranih površin bi se današnji življenjski pogoji za poljskega zajca ohranili. Ob povečanju deleža nepreoranih površin v zimskem času, okopavin in strniščnih posevkov, bi se pogoji za poljskega zajca, s tem pa tudi za ostalo malo divjad, izboljšali.

4.12.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

V letu 2020 znaša načrtovan odvzem poljskega zajca 101 živali. To predstavlja 95 % povprečnega odvzema v zadnjem petletju in 111 % lanskoletne realizacije.

Načrtovanega odvzema pri poljskem zajcu ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta. V loviščih z manjšim načrtovanim odstrelom od 10 živali znaša dopustno preseganje načrta odvzema do 3 živali.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.

Z namenom povečanja številčnosti poljskega zajca naj se intenzivira lov lisic.

Priporočamo, da se pri razdelitvi odvzema v loviščih Otočec in Šentjernej načrtovan odvzem določi v višini lanskoletne realizacije.

Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirne cone« brez lova se letno menjajo. Upravljavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.

Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo ni dovoljeno.

Preglednica 4.12: Analiza odvzema poljskih zajcev

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	144	121	89	85	91	530
Načrt - skupaj	210	190	90	90	90	670
Odstrel in izgube / načrt	68,6	63,7	98,9	94,4	101,1	79,1

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	24	21	22	23	26	116	95,9
Naravne izgube	0	1	0	3	1	5	4,1
Skupaj izgube	24	22	22	26	27	121	100,0
% izgub	16,7	18,2	24,7	30,6	29,7	22,8	
Odstrel	120	99	67	59	64	409	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	1	0	0	1	2	1,7
2 bolezen	0	0	0	0	0	0	0,0
3 krivolov	0	0	0	0	0	0	0,0
4 cesta	24	21	22	23	26	116	95,9
5 železnica	0	0	0	0	0	0	0,0
6 zveri in ujede	0	0	0	3	0	3	2,5
7 psi	0	0	0	0	0	0	0,0
8 kosilnica	0	0	0	0	0	0	0,0
9 garje	0	0	0	0	0	0	0,0

4.13 Fazan (*Phasianus colchicus*)

4.13.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Fazana obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.13.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

V preteklem petletnem obdobju je znašal odzem fazanov skupaj 180 živali. Od tega je v lovišču Šentrupert bilo odvzetih 1123 fazanov, Novo mesto 36, Šentjernej 19 in lovišču Otočec 2. V preteklem letu je bilo uplenjenih 28 fazanov. V lovišču Šentrupert je bilo odstreljenih 21 fazanov in lovišču Šentjernej 7 fazanov.

V letu 2019 je bilo v LUO dodanih 163 fazanov. V lovišču Šentrupert je bilo dodanih 108 fazanov, lovišču Orehovica 40 in lovišču Šentjernej 15 fazanov. Leta 2018 je bilo dodanih 124 fazanov, leta 2017 - 139, leta 2016 – 215, leta 2015 – 184. V preteklih petih letih je bilo v lovišča dodanih skupaj 825 živali. Glede na evidentiran odstrel je več kot očitno, da je bilo dodajanje fazanov neuspešno. Glede na podatke iz letnih načrtov lovišč za leto 2019 so zimsko krmljenje fazanov izvajale vse LD, ki so v lovišča dodajale fazane.

4.13.3 Ocena stanja populacije:

Fazan praktično izginja iz lovišč Novomeškega LUO. O fazanu kot populaciji v območju ne moremo (več) govoriti. Njegovo pojavljanje v loviščih je odvisno od (letnega) dodajanja fazanov iz umetne vzreje. Obstoj fazanov bi bil mogoč le v nekaterih nižinskih predelih lovišč, v kolikor bi bila dodajanja izvedena v primerno pripravljena in kakovostna življenjska okolja.

4.13.4 Prilagojeni cilj:

Cilj je v ohranitvi fazana na površinah, kjer je bil prisoten v preteklosti in kjer mu ustrezajo dejavniki okolja in sicer v taki številčnosti, ki omogoča tudi izvajanje lova. To je predvsem nižinski – poljedelski svet, v katerega so vpleteni manjši gozdni ostanki, žive meje in vodne površine.

4.15.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

V letu 2020 je načrtovan odzem 60 fazanov.

Načrtovanega odvzema fazanov ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta. Odvzema v lovišče dodanih fazanov se ne omejuje, lahko pa ga omeji upravljavec lovišča v deležu od vložka.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Ker naravnega fazana v območju skorajda ni več, je njegova številčnost odvisna izključno od dodajanja fazanov v lovišče iz umetne vzreje. Dodajanje fazanov se po predlogu upravljavcev lovišč načrtuje okvirno z letnim lovsko upravljavskim načrtom. Dodajanje divjadi mora upoštevati določila veljavne zakonodaje, to je Zakon o ohranjanju narave Ur.l. 56/99 (UPB 96/04) in Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99 (UPB 20/04). V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja. Upravljalci lovišč, kjer se bodo dodajali fazani morajo imeti vzdrževane ustrezne remize, kjer bodo izpustile fazane v okolje in izvajati druge ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer za fazana (krmne njive, zimsko krmljenje, intenziven lov tistih plenilskih vrst, katere je dovoljeno loviti...). Vsi upravjalci lovišč, ki bodo v letu 2020 v lovišča dodala fazane morajo obvezno izvajati zimsko krmljenje fazanov.

Na isti površini lovišča se lov naravnega fazana praviloma vrši samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lova lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lova na naravnega fazana. Na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirne cone« brez lova se letno menjajo. Upravljavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.

Preglednica 4.13: Analiza odvzema fazanov

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	15	61	45	30	29	180
Načrt - skupaj	82	79	66	64	60	351
Odstrel in izgube / načrt	18,3	77,2	68,2	46,9	48,3	51,3

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	0	0	1	2	50,0
Naravne izgube	0	1	1	0	0	2	50,0
Skupaj izgube	3	1	1	0	1	4	100,0
% izgub	4,9	2,2	2,2	0,0	3,4	2,2	
Odstrel	37	14	44	30	28	176	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	1	0	0	0	1	25,0
4 cesta	1	0	0	0	1	2	50,0
6 zveri in ujede	0	0	1	0	0	1	25,0

4.14 Poljska jerebica (*Lepus europaeus*)

Podatkov, da je poljska jerebica še prisotna na območju LUO nimamo. V letu 2007 so poljsko jerebico (10 jerebic) dodali v lovišču Veliki Gaber. Za leto 2020 lovske družine niso predlagale dodajanja poljske jerebice v lovišča. **Glede na to, da je med divjad uvrščena le gojena poljska jerebica, v letu 2020 ne načrtujemo odvzema nobene jerebice.**

4.15 Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

4.15.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Raco mlakarico obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.15.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

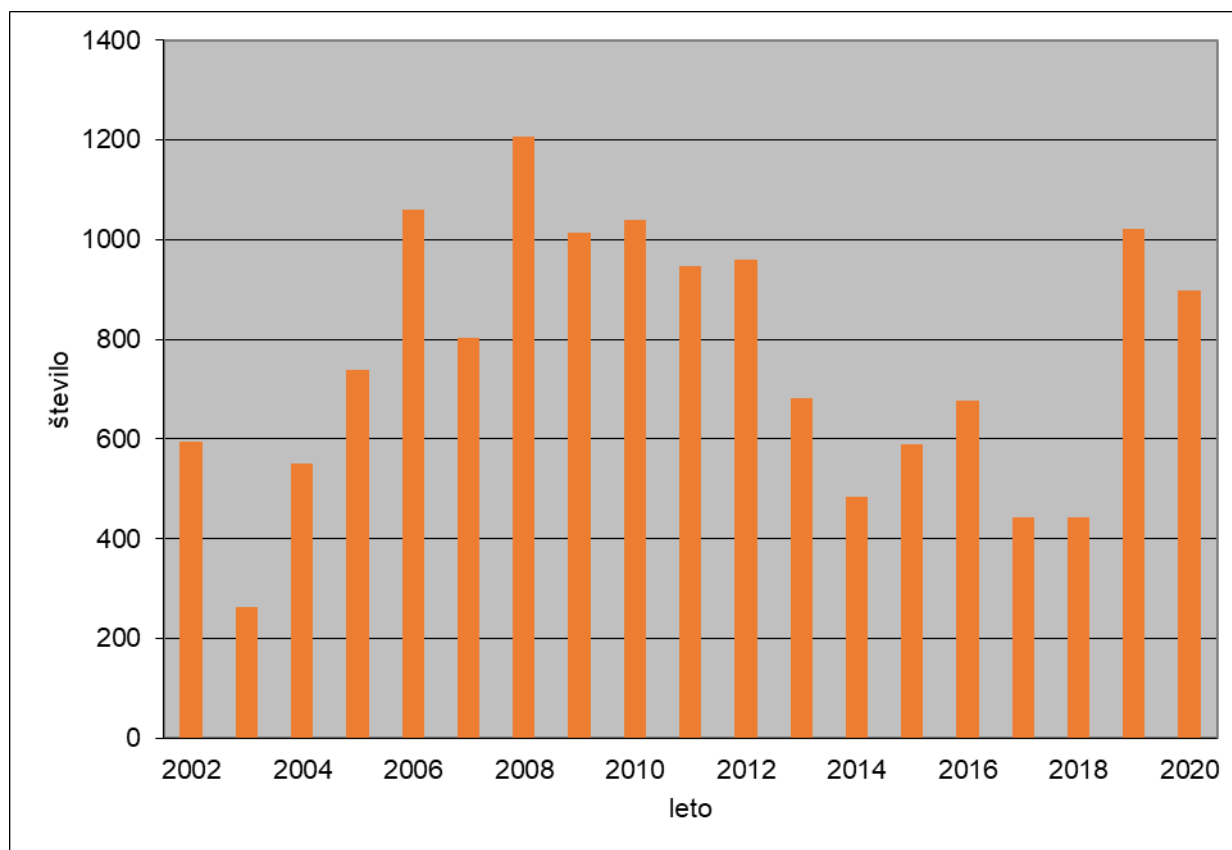
Višina odstrela rac mlakaric se je v petletju v primerjavi s preteklim obdobjem znatno zmanjšala. V povprečju je bilo v petletju letno uplenjenih 91 rac. Večina rac je bila uplenjena na reki Krki. Višina odvzema rac mlakaric se v zadnjih letih zmanjšuje iz leta v leto.

V preteklem letu je znašal odvzem 94 rac, kar predstavlja 94 % načrtovanega števila. 73 % odstrela je bilo realiziranega v loviščih ob reki Krki.

4.15.3 Ocena stanja populacije:

Po podatkih zimskega štetja vodnih ptic, ki ga opravlja DOPPS, je število rac mlakaric na reki Krki, na kateri se upleni večino rac mlakaric, v zadnjem petletju stabilno. V zadnjih dveh letih je bilo opaženih več rac kot v začetku petletja. Vzrok temu je morda v boljših vremenskih pogojih (vidljivosti) na dan štetja vodnih ptic. Na sliki 4.15.1 so prikazani podatki štetja rac mlakaric na reki Krki od izvira do Kostanjevice. Ob štetju vodnih ptic je reka Krka razdeljena na posamezne odseke. Posamezni deli reke Krke obsegajo sledeče odseke: K1 – od izvira do Soteske; K2 - od Soteske do sotočja Krke in Temenice ter od Ločenskega mostu do Dolenjega Kronovega; K3 – od sotočja Temenice in Krke do Ločenskega mostu; K4 – od Dolenjega Kronovega do Kostanjevice. Odseki reke Krke se ne prekrivajo z mejami LUO. Odseka reke Krke K1 in K4 segajo izven meja LUO. Številčnost race mlakarice je najnižja na odseku reke Krke od izvira do Soteske.

Slika 4.15.1: Ocena številčnosti rac mlakaric po podatkih zimskega štetja vodnih ptic na reki Krki od izvira do Kostanjevice (vir: DOPPS)

4.15.4 Prilagojeni cilj:

V LUO naj bi se številčnost rac mlakaric povečala, oziroma vsaj ohranila.

4.15.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrtovan odvzem v letu 2020 znaša 100 rac mlakaric.

Načrtovanega odvzema ni treba dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30 % preseganja načrta. V loviščih z manjšim načrtovanim odstrelom od 10 živali znaša dopustno preseganje načrta odvzema do 3 živali.

Upravljalci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjene, poginule ali povožene divjadi v preiskavo, v skladu s programov Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Vsak upravljavac lovišča naj bi izločil vsaj 1/3 vodnih površin, na katerih se lov ne izvaja. Priporočamo, da je v loviščih Toplice in Plešivica delež teh površin še večji. Z namenom zmanjšanja vznemirjanja rac ter tudi ostalih vodnih ptic je priporočljivo po posameznih loviščih, oziroma skupini lovišč v primeru mejnih vodnih površin poenotiti dovoljene dneve lova na raco mlakarico. Režim lova na raco mlakarico mora biti opredeljen v letnem načrtu lovišča. Na delih vodotokov, ki tečejo skozi strnjena naselja, lov rac mlakaric ni dovoljen. **Dodajanje rac mlakaric iz umetne vzreje na naravne vodotoke ni dovoljeno.**

Za spremljanje številčnosti rase mlakarice je smiselno izvajati štetja. Predlagamo, da se na dan štetja vodnih ptic, katerega izvajajo člani DOPPS, ne izvaja lova na rase mlakarice.

Lov na raco mlakarico se zaradi varstva rac in ostalih vodnih ptic pred vznemirjanjem lahko omeji na 2 dneva v tednu, katera skupaj dorečejo upravljalci lovišč združeni v OZUL. Upravljalci lovišč naj z namenom ustrežnejšega vodenja evidenc o uplenjenih racah mlakaricah določijo odgovornega za sprejem poročil o uplenitvah, ter zagotovijo doslednejše sporočanje o uplenitvah s strani lovcev.

Preglednica 4.15: Analiza odvzema rase mlakarice

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	105	101	69	87	94	456
Načrt - skupaj	150	150	80	100	100	580
Odstrel in izgube / načrt	70,0	67,3	86,3	87,0	94,0	78,6

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	4	4	44,4
Naravne izgube	0	0	1	2	2	5	55,6
Skupaj izgube	0	0	0	0	6	9	100,0
% izgub	0,0	0,0	0,0	0,0	6,4	2,0	
Odstrel	105	101	69	87	88	447	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	0	0	1	2	2	5	55,6
4 cesta	0	0	0	0	4	4	44,4

4.16 Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)

4.16.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Srako, šoj in sivo vrano obravnavamo enotno v okviru LUO.

4.16.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

V povprečju je bilo v petletju letno uplenjenih 118 šoj, 76 srak in 345 sivih vran. Višina odstrela šoj in sivih vran se je v primerjavi s preteklim petletnim obdobjem povečala, odstrel šoj pa ostaja na podobni višini. Lovci, razen zaradi omejevanja škod na kmetijskih površinah zaradi sive vrane, nimajo velikega interesa za lov teh vrst.

V preteklem letu je bilo uplenjenih 106 šoj (76 % načrtovanega), 66 srak (60 % načrtovanega) in 340 sivih vran (103 % načrtovanega).

4.16.3 Ocena stanja populacije:

Ocenjujemo, da se je v zadnjem desetletju v Novomeškem LUO številčnost sivih vran povečala, številčnost srak pa zmanjšala, vendar se v zadnjih letih znova povečuje. Naraščajoče število sivih vran bo imelo verjetno za posledico povečanje škod v kmetijstvu, katere do sedaj kmetovalci večinoma niso prijavljali. Zaradi zadrževanja sivih vran v urbanih območjih, torej na nelovnih površinah in s tem omejenih možnosti za odstrel, poleg tega pa tudi težavnosti njihovega lova v kulturni krajini, ima lov na sive vrane majhen vpliv. Številčnost šoj, ki je odvisna tudi od semenskih obrodov gozdnega drevja niha, vendar prevladuje ocena, da se njihovo število povečuje.

4.16.4 Prilagojeni cilj:

Cilj pri upravljanju s temi vrstami je v ohranjanju teh vrst v številčnosti, ki omogoča normalen razvoj populacije in opravljanje vloge v ekosistemu (primarni gnezdilci, sanitarna vloga, raznašanje semen...). Številčnost sivih vran je treba vzdrževati v obsegu, da ne bo konfliktna s kmetijstvom. Številčnost sivih vran bi bilo zato treba zmanjšati, vendar je ta cilj (samo) z lovom težko uresničljiv.

4.16.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

V letu 2020 je načrtovan odzem 106 srak, 136 šoj in 310 sivih vran.

Za sivo vrano je v okviru lovišča dopustno odstopanje realizacije od načrta po višini navzdol do – 30 %, ter navzgor za 100 %. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 sivih vran, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija - 3 živali.

Načrtovanega odvzema šoj in srak ni treba dosežati, ter se ga lahko presega za 100 %.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Upravljalci lovišč so se dolžni držati vseh izdanih odločb s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju s sivo vrano.

Pri upravljanju s sivo vrano se tudi smiselno upoštevajo določila »*Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji*«. Eden izmed priporočljivih in dovoljenih ukrepov za zmanjšanje možnosti nastanka škod od sivih vran je t.i. odvratalni odstrel. Zmanjšanje škod se sicer doseže z aktivnim lovom enega ali nekaj osebkov, bistveno pa k temu doprinese tudi stalna fizična prisotnost upravljavcev lovišč na področjih z večjimi škodami.

Ciljno zasnovan odvrčalni odstrel bi ob minimalnih izgubah osebkov, zelo učinkovito odvrčal sivo vrano s škodnih področij. Da bo odvrčalni odstrel maksimalno učinkovit, ga je priporočljivo izvajati na ciljno usmerjen način, in sicer:

- izvajalec odvrčalnega odstrela naj se nahaja na škodni površini oziroma v njeni neposredni bližini,
- izvajalec naj strelja z mesta, ki je dobro vidno (sive vrane bodo na ta način hitro razvile znanje, da se je določenih površin treba izogibati).

Preglednica 4.16: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj
Sraka – odstrel in izgube	81	79	78	76	66	380
načrt - skupaj	124	113	106	106	110	559
odstrel in izgube / načrt	65	69,91	73,58	71,7	60	68
Šoja – odstrel in izgube	112	135	114	123	106	590
načrt - skupaj	149	156	142	141	140	728
odstrel in izgube / načrt	75	86,54	80,28	87,23	76	81
Siva vrana – odstrel in izgube	328	370	338	349	340	1725
načrt - skupaj	330	330	330	330	330	1650
odstrel in izgube / načrt	99	112,1	102,4	105,8	103	105

4.17 Nutrija (*Myocastor coypus*) in rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*)

V območju (še) ni zabeležena prisotnost nutrije, medtem ko je bil v letu 2011 najden poginjen rakunasti pes v lovišču Trebnje. Obstaja možnost, da je bil le ta kot hišna žival, mrtev odvržen v naravo.

Obe vrsti sta tujerodni in invazivni, zato je cilj ob pojavu osebkov obeh vrst v LUO njihova takojšnja odstranitev z odstrelom.

V primeru pojava teh vrst, se odstrela teh dveh vrst v lovni dobi številčno niti ne določa z načrti in se ga niti ne omejuje.

4.18 Šakal (*Canis aureus* L.)

4.18.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prostorski okvir obravnave šakala je območje LUO.

4.18.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Šakal je bil leta 2004 uvrščen na seznam zavarovanih vrst. Novembra 2014 pa je bil z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14) uvrščen med divjad. Odvzem šakala do leta 2020 ni bil načrtovan.

4.18.3 Ocena stanja populacije

Vrsta se v Sloveniji pojavlja od leta 1953, po letu 2000 pa so se pojavile prve teritorialne družine. Populacija šakala v Sloveniji narašča, kar kažejo podatki nekaterih popisov in podatki o naključnih opazovanjih. Oceno stanja povzemamo po Končnem poročilu projekta CRP Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji (Potočnik in sod., 2018; dalje CRP), dopolnjeno z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020).

Do sedaj zbrani podatki kažejo, da je postal šakal razmeroma pogosta vrsta na območju Primorske in širše okolice Krasa, reproduktivne populacije pa so vzpostavljene ali se vzpostavljajo tudi v večjem delu nižin v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, vzdolž meje s Hrvaško in Madžarsko, vse pogosteje pa tudi drugje po Sloveniji. Za populacije šakalov na teh območjih je še vedno značilno, da so najpogosteje sestavljene iz manjšega števila teritorialnih družin oziroma skupin. Od tu se posamezne živali odseljujejo v ostala območja v Sloveniji, kjer se večinoma pojavljajo samotarske teritorialne ali pa klateške živali.

Zbrani podatki in rezultati monitoringa jasno kažejo, da se šakal v Sloveniji v zadnjih 20-ih letih prostorsko in številčno hitro širi. Širjenje in populacijska rast je še posebej intenzivna v zadnjih desetih letih, ko je vrsta z reproduktivnimi pari poselila znaten del zanjo primerne prostora. Na osnovi populacijske dinamike, prostorskega pojavljanja in širjenja lahko tudi v Sloveniji šakala opredelimo kot vrsto z ugodnim populacijskim statusom. Podatki o populacijski dinamiki kažejo, da je populacija vitalna in sposobna dolgoročnega obstoja ter ekspanzije predvsem v njej najbolj primernem življenjskem prostoru, tj. v agrarni krajini in krajini z intenzivnejšim vplivom človeka.

Številčnosti populacije na ravni Novomeškem LUO ne moremo oceniti, saj je na voljo premalo zanesljivih in sistematično zbranih podatkov. V Novomeškem LUO so znake prisotnosti šakalov ali šakale v preteklih letih opazili v loviščih Toplice, Otočec, Škocjan, Padež, Brusnice, Orehovica, Gorjanci in Šentjernej. Do leta 2020 je bila evidentirana izguba šakala v lovišču Toplice in Šentjernej. Upravljalci teh lovišč so sodelovali tudi pri monitoringu šakala, ki se je uzvajal v sklopu CRP projekta,

4.18.4 Prilagojeni cilji

Šakal je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja s šakalom na nivoju Slovenije ohranjanje obstoječe številčnosti in območja razširjenosti.

Podrejeno cilju, ki nam ga pri upravljanju šakala v Sloveniji nalaga habitatna direktiva pri upravljanju šakala zasledujemo cilj zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste (plenske vrste, npr. srna) in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih. V ta namen želimo omejiti nadaljnje naraščanje številčnosti in prostorsko širjenje šakala.

4.18.5 Ukrepi in usmeritve

Upravljanje temelji na dveh temeljnih ukrepih: 1. monitoring stanja populacije, 2. odvzem osebkov.

1. Nadaljevanje monitoringa stanja populacije, ki je bil vzpostavljen v okviru CRP. Cilj monitoringa je predvsem oceniti število stalno prisotnih – teritorialnih družin in prostorsko razširjenost na območju LUO.

Upravljalci lovišč so dolžni v spletni aplikaciji LZS »monitoring šakala« evidentirati naslednje podatke:
lokacije in čas smrti posameznih osebkov,
lokacije in čas oglašanja šakalov,
lokacije in čas vseh ostalih znakov prisotnosti šakalov.

Upravljalci lovišč - LD naj še naprej sodelujejo tudi pri drugih monitoringih šakala, ki se jih oz. se jih bo izvajalo v okviru raziskovalne dejavnosti v RS.

2. Načrtovanje odvzema z namenom omejevanja rasti populacije in nadaljnjega prostorskega širjenja, zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih zmanjšanja škod ter s tem povezanih konfliktov.

1. 5. 2020 stopi v veljavo spremenjena priloga 1 spremenjene »Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 62/19)«, iz katere je šakal brisan kot zavarovana živalska vrsta.

Skladno z določili »Uredbe o spremembi in dopolnitvah določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14)« se šakal lahko lovi **od 1. julija do 15. marca** (naslednjega leta).

Osnova za številčno načrtovanje odvzema šakala v Sloveniji in na nivoju LUO je metodologija CRP, ki za izračun višine odvzema upošteva površino območja, habitatno primernost prostora za šakala in podatke monitoringa v obdobju od 11/2016 do 2/2020. Odvzem po navedeni metodologiji smo prilagodili, tako da smo upoštevali rast populacije, pri čemer skupen načrtovan odvzem na nivoju Slovenije ne presega skupnega odvzema po metodologiji CRP za več kot 20 %. Pri načrtovanju odvzema na nivoju LUO smo kot izhodišče upoštevali metodologijo CRP in priporočene vrednosti korigirali glede na ostale kazalnike stanja populacije šakala v LUO. [MS1] Načrtovan odvzem ne ogroža ugodnega stanja populacije.

V obdobju od 1. julija 2020 do 15. marca 2021 je načrtovan odvzem 6 živali v Novomeškem LUO. . Do lova so upravičene vse LD v LUO, po sistemu »kronološko zaporednega odvzema« do predpisane kvote.

S 1. majem se skladno z določili »Uredbe o spremembi in dopolnitvah določitvi divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14) šakal lahko lovi od 1. julija do 15. marca (naslednjega leta).

V loviščih, katerih upravljalci niso sodelovali pri monitoringu šakala, se lahko izvrši največ 40 % odstotkov načrtovanega odvzema v LUO, oziroma do 2 živali. V posameznem lovišču se v tem obdobju lahko izvrši odvzem 1 živali. Ta odvzem se lahko izvrši v loviščih: Veliki gaber, Velika Loka, Plešivica, Dobrnič, Trebnje, Mirna, Šentrupert, Šentjanž, Novo mesto, Mirna Peč, Trebelno, Mokronog in Tržišče.

V loviščih Toplice, Padež, Gorjanci, Brusnice, Orehovica, Šentjernejski, Otočec in Škocjan se lahko izvrši odvzem do 6 živali, ob tem lahko odvzem v enem lovišču dosega do 2 živali.

Dopustna odstopanja:

Načrtovanega odvzema šakala ni treba dosegati, preseganje ni dovoljeno.

Preseganje načrtovanega odvzema, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni dobi ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema ali drugih objektivnih razlogov, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Za zagotavljanje obveščanja posameznih upravljalcev lovišč o že izvršenem odvzemu na nivoju LUO je zadolžen OZUL. Vsak upravljalavec lovišča mora o izvršenem odvzemu šakala v roku 24 ur obvestiti predsednika OZUL, ki nadalje obvesti vse upravljalce lovišč o že izvršenem odvzemu v posameznem lovišču in skupini lovišč in poda usmeritve o nadaljnjem odvzemu. Upravljalavec lovišča informacijo o odvzemu šakala v vednost posreduje tudi na ZGS, Območno enoto Novo mesto. Za namene obveščanja vsak upravljalavec lovišča določi odgovorno osebo. Seznam odgovornih oseb in njihove kontaktne telefonske številke se posreduje vsem upravljalcem lovišč. Obveščanje poteka preko SMS sporočil, po izpolnitvi načrtovanega odvzema pa tudi s klicem.

Za vsakega odvzetega šakala, je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti okuhano in primerno očiščeno lobanjo ali fotografijo z datumom ali zapisnik veterinarsko higienske službe o odvozu kadavra.

V Lisjaku se beleži spol odvzetih živali, v opombe naj se zabeleži ocenjena starost (mladič oz. do enega leta stara žival ali odrasel osebek).

Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal po 1. 5. 2020 bo prav tako prevzela država v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu.

4.19 Načrt dodajanja divjadi

Način vlaganja fazanov umetne reje mora upoštevati določila lovske etike ter določila zakonodaje, predvsem Zakona o ohranjanju narave in Zakona o zaščiti živali. Dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom je prepovedano. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. RS, št. 98/99). Priporočamo, da se fazana dodaja v razmerju - 1 fazan : 4 fazanke. Upravljavci lovišč so za leto 2020 predlagali dodajanje 185 fazanov. V preglednici so prikazane dovoljene količine dodajanja fazanov za posamezno lovišče.

Preglednica 4.18.1: Dodajanje divjadi

Lovišče	Vrsta divjadi	Število
Šentrupert	fazan	do 120
Novo mesto	fazan	do 25
Otočec	fazan	do 40
SKUPAJ	fazan	do 185

Dodajanje divjadi mora upoštevati določila veljavne zakonodaje, to je Zakon o ohranjanju narave Ur.l. 56/99 (UPB 96/04) in Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99 (UPB 20/04). Dodajanje divjadi v lovišče mora biti nadzorovano (letni načrt lovišča, letni območni lovsko upravljavski načrt) in usmerjeno v divjadi primerno okolje. V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja. Upravljavci lovišča v katerem je dovoljeno dodajanje fazanov morajo vzdrževati ustrezne remize, kjer bodo izpustile fazane v okolje in izvajati druge ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer za fazana (krmne njive, zimsko krmljenje, intenziven lov tistih plenilskih vrst, katere je dovoljeno loviti...).

Vsi upravljavci lovišč so dolžni pred vlaganji zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo, morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, vlaganje divjadi ni dovoljeno. Posamezno divjad je dovoljeno vlagati v lovopustu, vsaj en mesec pred začetkom lovne dobe. Dodajanja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom, niso dovoljena.

5. **EVIDENCE**

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št.91/2010) in usmeritev iz območnih načrtov. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter Uredbo o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju. Obseg opravljenih del za leto 2019 in načrt za leto 2020 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz letnih načrtov lovišč za lovišča LUO. Podatki o odvzemu v letu 2019 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak. Podatki so bili oddani pravočasno do 10. 2. 2020.

Za prizadevnost pri oddaji letošnjih podatkov pa gre vsem upravljavcem lovišč in vodstvu OZUL izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo LN v letu 2021:

Pridobivanje podatkov za LN za leto 2021 bo predvidoma podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo predvidoma v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2021. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču na zahtevo dobi kopijo seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu predloži za vsak odstreljen ali izgubljen osebek:

- za **srnjad, jelenjad** in **damjaka**: trofeja in levi del spodnje čeljusti za enoletne in starejše samce ter levi del spodnje čeljusti za mladiče obeh spolov in samice,
- za **divjega prašiča**: za oba spola cele spodnje čeljusti. Za celotno čeljust se šteje že, če upravljavec lovišča predloži levo spodnjo čeljustnico skupaj z vsemi (tudi desnimi) sekalci; leva čeljustnica je lahko v zadnjem delu odrezana, in sicer za zadnjim izraslim meljakom. Predložiti je potrebno tudi morebitno trofejo (čekani in brusilci).
- za **gamsa**: trofeja pri obeh spolih,
- za **muflona**: trofeja in levi del spodnje čeljusti pri samcih, pri samicah in mladičih obeh spolov pa levi del spodnje čeljusti.

Evidenčna knjiga:

Samo redni vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik komisije za ocenjevanje odstrela in izgub posameznega upravljavca lovišča, zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov – Veterinarsko higienska služba, policija, fotografija z datumom odvzema, trofejni list (lovski gost), ipd., ki jih komisija lahko upošteva kot materialni dokaz odvzema. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Kot trajno uničenje čeljusti šteje tudi njihova izročitev raziskovalnim institucijam, in sicer z namenom raziskav divjadi. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je treba voditi tako, da je vanje vpisan vsak izločen kos, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je treba ločiti po vzrokih, pri »veliki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Voditi je treba tudi evidenco transportnih telesnih mas in geokoordinate odvzema za veliko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2021 morajo lovišča posredovati ZGS letne načrte gospodarjenja z divjadjo za leto 2020 (realizacija), in preliminarne načrte za leto 2021. Načrte je skladno z dogovorom med ZGS in LZS možno posredovati tudi po elektronski poti, s pomočjo aplikacije LISJAK.

Upravljalce lovskih družin opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč, saj so osnova za LN. Nujno je navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj lovske družine posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov, k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

S Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10) je v 89. členu v okviru kvot letnega načrta LUO dovoljena tudi možnost sprememb načrtovane razdelitve odvzema divjadi po loviščih (prerazporeditev). Spremembe načrtovane razdelitve so mogoče le do 15. novembra in sicer za vrste z velikim arealom gibanja (navadni jelen, damjak, muflon, divji prašič).

Izdalal:
Marjan Kumelj, višji svetovalec I

Vodja območne enote Novo mesto
Anton Turk

6. PRILOGE**1. Seznam možnih lokacij krmišč za divjad v letu 2020**

Zap.št.	LD	krajevno ime	Katastrska občina	Vrsta divjadi	Vrsta krmišča
1	Brusnice	Apnenca	Gabrje	divji prašič	privabljalno
2	Brusnice	Kicelj	Gabrje	divji prašič	privabljalno
3	Brusnice	Konj	Gabrje	divji prašič	privabljalno
4	Brusnice	Kopina	Gabrje	divji prašič	privabljalno
5	Brusnice	Lazi	Gabrje	divji prašič	P/P
6	Brusnice	Logarjev Kogel	Gabrje	divji prašič	privabljalno
7	Brusnice	Ravnice	Gabrje	divji prašič	privabljalno
8	Brusnice	Slakače	Gabrje	divji prašič	privabljalno
9	Brusnice	Škrnice	Gabrje	divji prašič	privabljalno
10	Dobrnič	Dobrava	Dobrnič	divji prašič	P/P
11	Dobrnič	Gabr.doline	Korita	divji prašič	privabljalno
12	Dobrnič	Lisec	Dobrnič	divji prašič	P/P
13	Dobrnič	Ojstri vrh	Korita	divji prašič	P/P
14	Dobrnič	Ojstri vrh	Korita	divji prašič	privabljalno
15	Dobrnič	Ojstri vrh- pod cesto	Korita	divji prašič	privabljalno
16	Dobrnič	Vavpški hrib	Knežja vas	divji prašič	privabljalno
17	Dobrnič	Za dobrovo	Dobrnič	divji prašič	privabljalno
18	Gorjanci	Glažev graben	Gaberje	divji prašič	privabljalno
19	Gorjanci	Hribi	Cerovec	divji prašič	privabljalno
20	Gorjanci	Jastreb	Cerovec	divji prašič	privabljalno
21	Gorjanci	Kopine	Cerovec	divji prašič	privabljalno
22	Gorjanci	Orlovo gnezdo	Cerovec	divji prašič	privabljalno
23	Gorjanci	Pod daljnogledom Šentjošt	Stopiče	divji prašič	privabljalno
24	Gorjanci	Pod podom	Cerovec	divji prašič	privabljalno
25	Gorjanci	Tekavčeva košenica	Cerovec	divji prašič	privabljalno
26	Gorjanci	Vahta	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
27	Gorjanci	Vodenice	Cerovec	divji prašič	privabljalno
28	Gorjanci	Vratca	Gaberje	divji prašič	privabljalno
29	Gorjanci	Žaretova	Cerovec	divji prašič	privabljalno
30	Mirna	Blatni klanec	Staro zabukovje	divji prašič	privabljalno
31	Mirna	Blatnik Žukovec	Selo	divji prašič	privabljalno
32	Mirna	Brod	Selo - Mirna	divji prašič	privabljalno
33	Mirna	Dule - Slevc	Mirna	divji prašič	privabljalno
34	Mirna	Jelovka	Pečice	divji prašič	privabljalno
35	Mirna	Kraljeva hosta	Mirna	divji prašič	privabljalno
36	Mirna	Mlake	Tihaboj	divji prašič	privabljalno
37	Mirna	Teranka	Selo- Mirna	divji prašič	privabljalno
38	Mirna Peč	Barbo - dlaka	Zagorica	divji prašič	privabljalno
39	Mirna Peč	Borovci	Globodol	divji prašič	privabljalno
40	Mirna Peč	Goriška vas za vasjo v gozdu	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
41	Mirna Peč	Hmeljnik	Zagorica	divji prašič	privabljalno
42	Mirna Peč	Karteljevske Dole Fabjan	Zagorica	divji prašič	privabljalno
43	Mirna Peč	Malikovec	Globodol	divji prašič	privabljalno

44	Mirna Peč	Nad Malim vrhom	Globodol	divji prašič	privabljalno
45	Mirna Peč	Nad smetiščem - Štirci	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
46	Mirna Peč	Petelinjek	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
47	Mirna Peč	Pri luži Golobinjek	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
48	Mirna Peč	Reber	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
49	Mirna Peč	Štirci	Globodol	divji prašič	privabljalno
50	Mirna Peč	Veliki vrh Mala vratnica	Globodol	divji prašič	privabljalno
51	Mirna Peč	Vrhpeč - Dul	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
52	Mokronog	Čretež	Laknice	divji prašič	privabljalno
53	Mokronog	Kamna dolina	Ostrožnik	divji prašič	privabljalno
54	Mokronog	Konopljin dol	Laknice	divji prašič	privabljalno
55	Mokronog	Murence	Jelševce	divji prašič	privabljalno
56	Mokronog	Srednji hrib	Trebelno	divji prašič	privabljalno
57	Mokronog	Šesti laz	Jelševce	divji prašič	privabljalno
58	Novo mesto	Bukovje	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
59	Novo mesto	Dule	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
60	Novo mesto	Finkova - odd.18	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
61	Novo mesto	Frata	Ajdovec	divji prašič	privabljalno
62	Novo mesto	Krmišče Gorenje Polje	Gorenje polje	divji prašič	privabljalno
63	Novo mesto	Krmišče za Murgljem	Daljni vrh	divji prašič	privabljalno
64	Novo mesto	Kuzarjev kal	Prečna	divji prašič	privabljalno
65	Novo mesto	Macesni	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
66	Novo mesto	Mihovka	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
67	Novo mesto	Mrhovišče	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
68	Novo mesto	Peta	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
69	Novo mesto	Pod Strmcem	Zagorica	divji prašič	privabljalno
70	Novo mesto	Šesta	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
71	Novo mesto	Vusek	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
72	Novo mesto	Zajebana	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
73	Novo mesto	Zankarska	Golobinjek	divji prašič	privabljalno
74	Orehovica	Bezgovce	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
75	Orehovica	Krči	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
76	Orehovica	Peteršiljka	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
77	Orehovica	Staravške ravnice	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
78	Orehovica	Uštraski Boršt	Gorenja Orehovica	divji prašič	privabljalno
79	Orehovica	Zevnik	Gorenja Orehovica	divji prašič	privabljalno
80	Otočec	Blišče	Črešnjice	divji prašič	privabljalno
81	Otočec	Čela	Žaloviče	divji prašič	privabljalno
82	Otočec	Grič Hom	Zbure	divji prašič	privabljalno
83	Otočec	Male loke	Herinja vas	divji prašič	privabljalno
84	Otočec	Pod Piletičem - Štravberk	Herinja vas	divji prašič	privabljalno
85	Otočec	Pod vodohramom Golobica	Herinja vas	divji prašič	privabljalno
86	Otočec	Veliki vrh	Herinja vas	divji prašič	privabljalno
87	Otočec	Žaloviče- zapuščeni vinogradi	Žaloviče	divji prašič	privabljalno
88	Otočec	Žinga	Zbure	divji prašič	privabljalno
89	Padež	20. Oddelek	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
90	Padež	7 c. Oddelek	Dobindol	divji prašič	privabljalno
91	Padež	Boričevo Amazonka	Veliki Podljuben	divji prašič	privabljalno

92	Padež	Griče	Veliki Podljuben	divji prašič	P/P
93	Padež	Kamni vrh	Lakovnice	divji prašič	privabljalno
94	Padež	Kilovec 1	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
95	Padež	Lipni vrh	Vinja vas	divji prašič	P/P
96	Padež	Padež	Lakovnice	divji prašič	P/P
97	Padež	Palatina	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
98	Padež	Podgrajska gmajna - Flajnšče	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
99	Padež	Podgrajske trave pod cesto	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
100	Padež	Radoha	Vinja vas	divji prašič	P/P
101	Padež	Ruperško	Stranska vas	divji prašič	privabljalno
102	Padež	Škrbec	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
103	Padež	Tajli pod Cesarjem	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
104	Padež	Ušivec	Stranska vas	divji prašič	privabljalno
105	Padež	Vahta	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
106	Padež	Žernjevci	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
107	Plešivica	Ajdovec	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
108	Plešivica	Ajdovec	Brezova reber	divji prašič	privabljalno
109	Plešivica	Ajdovec	Ajdovec	divji prašič	privabljalno
110	Plešivica	Brezni vrh	Gor. Križ	divji prašič	privabljalno
111	Plešivica	Dule	Ajdovec	divji prašič	privabljalno
112	Plešivica	Dule - Andrejčič	Ajdovec	divji prašič	privabljalno
113	Plešivica	Fištrova luža	Šmihel pri Žužemberku	divji prašič	privabljalno
114	Plešivica	Komanca	Žužemberk	divji prašič	privabljalno
115	Plešivica	Konjeniki	Gorenje Polje	divji prašič	privabljalno
116	Plešivica	Kriva Breza	Veliko Lipje	divji prašič	privabljalno
117	Plešivica	Lačen grič	Dvor	divji prašič	privabljalno
118	Plešivica	Lašče - ovinek	Stavča vas	divji prašič	privabljalno
119	Plešivica	Mačkin hrib	Žužemberk	divji prašič	privabljalno
120	Plešivica	Mali vrh	Dvor	divji prašič	privabljalno
121	Plešivica	Mihatovo cerje	Šmihel	divji prašič	privabljalno
122	Plešivica	Ovsena luža	Reber	divji prašič	privabljalno
123	Plešivica	Plešivica	Gor. Polje	divji prašič	privabljalno
124	Plešivica	Plešiviški Dol	Šmihel pri Žužemberku	divji prašič	privabljalno
125	Plešivica	Podgozd	Stavča vas	divji prašič	privabljalno
126	Plešivica	Podvrh	Sela	divji prašič	privabljalno
127	Plešivica	Praprot	Žužemberk	divji prašič	privabljalno
128	Plešivica	Prelesje	Šmihel pri Žužemberku	divji prašič	privabljalno
129	Plešivica	Primož Cegelnica	Žužemberk	divji prašič	privabljalno
130	Plešivica	Reber Lačen grič	Dvor	divji prašič	privabljalno
131	Plešivica	Severjeva dolina	Sela pri Hinjah	divji prašič	privabljalno
132	Plešivica	Vodovod	Vel. Lipje	divji prašič	privabljalno
133	Šentjanž	Bajnof	Cerovec	divji prašič	privabljalno
134	Šentjanž	Goveji Dol	Goveji Dol	divji prašič	privabljalno
135	Šentjanž	Hom	Cerovec	divji prašič	P/P
136	Šentjanž	Jatna	Kal	divji prašič	P/P
137	Šentjanž	Kamenško	Šentjanž	divji prašič	privabljalno
138	Šentjanž	Kocutna	Cerovec	divji prašič	privabljalno

139	Šentjanž	Leskovška reber	Podboršt	divji prašič	privabljalno
140	Šentjernej	Bajukova košenica	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
141	Šentjernej	Bartoževo krmišče	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
142	Šentjernej	Grubarjeva košenica	Vrhopolje	divji prašič	P/P
143	Šentjernej	Krči	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
144	Šentjernej	Krmišče Deleže	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
145	Šentjernej	Krmišče Kal	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
146	Šentjernej	Krmišče Koligarka	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
147	Šentjernej	Na placu	Vrhopolje	divji prašič	P/P
148	Šentjernej	Piretov tal	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
149	Šentjernej	Pleterska	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
150	Šentjernej	Tičarca	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
151	Šentjernej	Trije Tali	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
152	Šentjernej	Vešče	Vrhopolje	divji prašič	privabljalno
153	Šentrupert	Ježevec	Prelesje	divji prašič	privabljalno
154	Šentrupert	Kremen - Bistrica	Bistrica	divji prašič	privabljalno
155	Šentrupert	Loke	Prelesje	divji prašič	privabljalno
156	Šentrupert	Nikotovo krmišče	Šentrupert	divji prašič	privabljalno
157	Šentrupert	Ravne-preža	Prelesje	divji prašič	privabljalno
158	Šentrupert	Vederina	Šentrupert	divji prašič	privabljalno
159	Šentrupert	Viher	Šentrupert	divji prašič	privabljalno
160	Šentrupert	Vrh - Zajčkova hosta	Šentrupert	divji prašič	privabljalno
161	Šentrupert	Zajčji potok - Gašper	Straža	divji prašič	privabljalno
162	Šentrupert	Zaloka	Straža	divji prašič	privabljalno
163	Šentrupert	Zaloka Mejaš	Straža	divji prašič	privabljalno
164	Škocjan	Beletova preseka	Mršeča vas	divji prašič	privabljalno
165	Škocjan	Hudenje	Mršeča vas	divji prašič	privabljalno
166	Škocjan	Karla gora	Zagrad	divji prašič	privabljalno
167	Škocjan	Kočnik - Gradc	Zagrad	divji prašič	privabljalno
168	Škocjan	Ščurki	Mršeča vas	divji prašič	privabljalno
169	Škocjan	Štrkov mlin	Dole	divji prašič	privabljalno
170	Toplice	Blatna dolina	Vinja vas	divji prašič	privabljalno
171	Toplice	Bučarjeva preža	Dobindol	divji prašič	P/P
172	Toplice	Cerovna Dvojna luža	Poljane	divji prašič	P/P
173	Toplice	Jakatovo krmišče	Jurka vas	divji prašič	privabljalno
174	Toplice	Jelovškov boršt	Jurka vas	divji prašič	P/P
175	Toplice	Kamje Marc	Stare Žage	divji prašič	privabljalno
176	Toplice	Kogojev štant	Stare Žage	divji prašič	privabljalno
177	Toplice	Lesina - Hodnikova preža	Dobindol	divji prašič	privabljalno
178	Toplice	Pirčevo krmišče	Jurka vas	divji prašič	privabljalno
179	Toplice	Seč- Vrh (na kostanju)	Stare Žage	divji prašič	privabljalno
180	Toplice	Staje	Jurka vas	divji prašič	P/P
181	Toplice	Staro mrhovišče	Stare žage	divji prašič	privabljalno
182	Toplice	Treh lovcev	Dobindol	divji prašič	privabljalno
183	Toplice	Vavtovška luža	Jurka vas	divji prašič	privabljalno
184	Toplice	Verdun - Križe	Dobindol	divji prašič	privabljalno
185	Toplice	Žeknar	Dobindol	divji prašič	privabljalno
186	Trebelno	Kobilnica	Jelševce	divji prašič	privabljalno
187	Trebelno	Radulja	Trebelno	divji prašič	P/P

188	Trebelno	Radulja	Trebelno	divji prašič	P/P
189	Trebelno	Radulja- Latuce	Trebelno	divji prašič	privabljalno
190	Trebnje	Blatni klanec	Lukovek	divji prašič	privabljalno
191	Trebnje	Blato	Selo-Mirna	divji prašič	privabljalno
192	Trebnje	Nad Podborštom	Roje	divji prašič	privabljalno
193	Trebnje	Ponikve	Ponikve	divji prašič	privabljalno
194	Trebnje	Trapšice 2	Ponikve	divji prašič	privabljalno
195	Tržišče	Apnenca	Telče	divji prašič	privabljalno
196	Tržišče	Lanišče	Telče	divji prašič	privabljalno
197	Tržišče	Mesnica-Vrhek	Tržišče	divji prašič	privabljalno
198	Tržišče	Nišče	Krsinji vrh	divji prašič	privabljalno
199	Tržišče	Sela	Cirnik	divji prašič	privabljalno
200	Tržišče	Turški dol	Tržišče	divji prašič	privabljalno
201	Tržišče	Zagrublje	Telče	divji prašič	privabljalno
202	Tržišče	Zaključje	Telče	divji prašič	privabljalno
203	Velika Loka	Adamvljev graben	Ježni vrh	divji prašič	privabljalno
204	Velika Loka	Dolgonjivško	Poljane	divji prašič	privabljalno
205	Velika Loka	Hudičeve luknje	Čatež	divji prašič	privabljalno
206	Velika Loka	Jazbine	Poljane	divji prašič	privabljalno
207	Velika Loka	Kavci	Velika Loka	divji prašič	privabljalno
208	Velika Loka	Krušni vrh	Velika Loka	divji prašič	privabljalno
209	Velika Loka	Medvedjek	Velika Loka	divji prašič	privabljalno
210	Velika Loka	Na Kožuhovem	Čatež	divji prašič	privabljalno
211	Velika Loka	Resni hrib	Poljane	divji prašič	privabljalno
212	Velika Loka	Suha reber	Čatež	divji prašič	privabljalno
213	Veliki Gaber	Babenska gmajna	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
214	Veliki gaber	Bavtov kot Kuklji	Zagorica	divji prašič	privabljalno
215	Veliki Gaber	Bavtov kot za Grubarjem	Zagorica	divji prašič	privabljalno
216	Veliki Gaber	Brezni vrh	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
217	Veliki Gaber	Grajski Boršt	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
218	Veliki Gaber	Kovačev laz	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
219	Veliki Gaber	Kremenjak	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
220	Veliki Gaber	Kurje doline	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
221	Veliki Gaber	Marjetna jama	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
222	Veliki Gaber	Osredek	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
223	Veliki Gaber	Stehanjsko	Stehanja vas	divji prašič	privabljalno
224	Veliki Gaber	Žlebi	Sela Šumberk	divji prašič	privabljalno
225	Mirna	Blatnik Žukovec	Selo	jelenjad	privabljalno
226	Mirna	Brod	Selo - Mirna	jelenjad	privabljalno
227	Mirna	Kozjak	Novo Zabukovje	jelenjad	privabljalno
228	Mirna Peč	Marn	Globodol	jelenjad	privabljalno
229	Mirna Peč	Škratovca	Golobinjek	jelenjad	privabljalno
230	Novo mesto	Avpič vrt	Brezova reber	jelenjad	privabljalno
231	Novo mesto	Kulova sela	Gorenje polje	jelenjad	privabljalno
232	Orehovica	Krči	Vrhopolje	jelenjad	privabljalno
233	Orehovica	Pod korom	Vrhopolje	jelenjad	privabljalno
234	Padež	Becinov laz	Lakovnice	jelenjad	privabljalno
235	Padež	Libeč dol	Vinja vas	jelenjad	privabljalno
236	Padež	Podgrajske trave	Vinja vas	jelenjad	privabljalno

237	Padež	Ruperško	Stranska vas	jelenjad	privabljalno
238	Plešivica	Dule Brinovka	Dvor	jelenjad	privabljalno
239	Plešivica	Gerov vrh	Gorenje Polje	jelenjad	privabljalno
240	Plešivica	Katarina	Šmihel pri ŽBK	jelenjad	privabljalno
241	Plešivica	Kavč laz	Žužemberk	jelenjad	privabljalno
242	Plešivica	Lipce	Šmihel pri ŽBK	jelenjad	privabljalno
243	Plešivica	Mostni del	Gorenje Polje	jelenjad	privabljalno
244	Plešivica	Plešiviški Dol	Šmihel pri ŽBK	jelenjad	privabljalno
245	Plešivica	Podgozd	Stavča vas	jelenjad	privabljalno
246	Plešivica	Podgozd	Stavča vas	jelenjad	privabljalno
247	Plešivica	Podgozd	Stavča vas	jelenjad	privabljalno
248	Plešivica	Primož Lašče	Stavča vas	jelenjad	privabljalno
249	Plešivica	Stevnice	Šmihel pri ŽBK	jelenjad	privabljalno
250	Plešivica	Tekavčeva senožet	Šmihel pri ŽBK	jelenjad	privabljalno
251	Plešivica	Trije Hrasti	Žužemberk	jelenjad	privabljalno
252	Plešivica	Vrhovske senožeti	Gornji križ	jelenjad	privabljalno
253	Plešivica	Žvinglovc	Veliko Lipje	jelenjad	privabljalno
254	Šentjernej	Grubarca	Vrhopolje	jelenjad	privabljalno
255	Šentjernej	Krči	Vrhopolje	jelenjad	privabljalno
256	Šentrupert	Pod Drenovcem	Straža	jelenjad	privabljalno
257	Šentrupert	Ravne nad.	PRELESJE	jelenjad	privabljalno
258	Toplice	Begov laz	Dobindol	jelenjad	privabljalno
259	Toplice	Blaževica	Stare žage	jelenjad	privabljalno
260	Toplice	Hrib - Gence	Poljane	jelenjad	privabljalno
261	Toplice	Nova gora	Stare žage	jelenjad	privabljalno
262	Toplice	Pajkež-za koč	Stare Žage	jelenjad	privabljalno
263	Toplice	Piramida	Dobindol	jelenjad	privabljalno
264	Tržišče	Breznik	Tržišče	jelenjad	privabljalno
265	Tržišče	Zagrublje	Telče	jelenjad	privabljalno
266	Veliki Gaber	Orlaka krmna njiva	Sela pri Šumberku	jelenjad	privabljalno
267	Veliki Gaber	Stehanjsko	Stehanja vas	jelenjad	privabljalno
268	Veliki Gaber	Volčje jame	Sela pri Šumberku	jelenjad	privabljalno
269	Veliki Gaber	Vrtače	Sela pri Šumberku	jelenjad	privabljalno
270	Veliki Gaber	Zadnje njive	Sela pri Šumberku	jelenjad	privabljalno
271	Novo mesto	Mrhovišče	Brezova reber	male zveri	privabljalno
272	Toplice	Blatna dolina	Vinja vas	male zveri	privabljalno
273	Toplice	Cerovna Dvojna luža	Poljane	male zveri	privabljalno
274	Toplice	Danetov štant	Jurka vas	male zveri	privabljalno
275	Toplice	Jakatova preža	Jurka vas	male zveri	privabljalno
276	Toplice	Kulitova preža	Jurka vas	male zveri	privabljalno
277	Toplice	Lesina - Hodnikova preža	Dobindol	male zveri	privabljalno
278	Toplice	Rigelj- Lanena dolina	Podturn	male zveri	privabljalno
279	Toplice	Seč- Pri medvedu	Stare žage	male zveri	privabljalno

P/P = privabljalno/preprečevalno krmišče odvisno od sezone krmljenja

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (parcelne številke) se nahajajo pri nosilcih načrtov na Območni enoti Novo mesto. Število krmišč v vsakem lovišču mora biti usklajeno s tekstnim delom načrta.

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Novo mesto

Šifra: 900-7 /2020-3

Datum: 10. 3. 2020

Izvilleček iz ZAPISNIKA

**3. seje Strokovnega sveta OE Novo mesto,
ki je bila v torek, 10. 3. 2020, s pričetkom ob 8.00 uri.**

Prisotni na seji strokovnega sveta:

Anton Turk, mag. Andrej Kotnik, Andrej Držaj, in Miloš Kecman, Marjan Kumelj

Dnevni red:

1. Predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško lovsko upravljavsko območje za leto 2020 in določitev osnutka načrta

AD 1

Marjan Kumelj, izdelovalec lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško LUO, je predstavil osnutek letnega načrta za leto 2020. V njem je upošteval usmeritve strokovnega sveta OE Novo mesto in ostala strokovna izhodišča.

Sklep 5: Strokovni svet OE Novo mesto določi osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

Anton Turk
Predsednik strokovnega sveta

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Novo mesto

Datum: 10. 3. 2020
Zadeva: 3410-2/2020-1

Vabilo

V skladu z 86. členom Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanja z divjadjo (Ur.list RS, števil. 91/10), Vas vabimo na predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

Predstavitve bo

**v sredo, 18. marca 2020, ob 10.00 uri,
v sejni sobi Kmetijsko gozdarskega zavoda
Šmihelska cesta 14, Novo mesto.**

Javna predstavitev je namenjena podajanju pripomb predstavnikov organizacij, ki jih navaja že omenjeni pravilnik. Pripombe se zapišejo v zapisnik javne predstavitve in se smiselno upoštevajo pri oblikovanju predloga načrta. Zaželeno je sodelovanje tudi ostale zainteresirane javnosti.

Zaradi omejevanja možnega širjenja okužb z virusom priporočamo, da namesto udeležbe na javni predstavitvi vse pripombe in predloge vsi zainteresirani, le te posredujejo do 19. 3. 2020 na mail: marjan.kumelj@zgs.si. Prejete pripombe bodo obravnavane tako, kot da bi bile posredovane na javni predstavitvi. Morebitna dodatna pojasnila lahko vsi zainteresirani dobijo tudi po telefonu (Marjan Kumelj, 041 657 496) dne 16. in 17. marca 2020, od 8.00 do 11.00 ure.

Osnutek načrta je od 11. 3. 2020 do 18. 3. 2020 objavljen na spletni strani:

http://www.zgs.si/delovna_podrocja/gozdne_zivali_in_lovstvo/letni_nacrti_lovsko_upravljavskih_obmocij/index.html

Vljudno vabljeni.

Pripravil:
Marjan Kumelj
Višji sodelavec I

Anton Turk
Vodja območne enote

Gubčeva 15, p.p.716, 8000 Novo mesto,
Tel.: +386 (0)7 39-42-550, www.zgs.si, e-pošta: oenovomesto@zgs.si

Vabljeni:

- OZUL Novomeškega LUO, Seidlova cesta 6, 8000 Novo mesto
- Zavod za varstvo narave OE Novo mesto, Adamičeva 2, 8000 Novo mesto
- Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Novo mesto, Skalitskega 1, 8000 Novo mesto
- Kmetijsko gozdarska zbornica, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto
- SDIG, Rožna ulica 39, 1330 Kočevje
- Sindikat kmetov Slovenije, Gospodinjna ulica 6, 1000 Ljubljana
- Občina Dolenjske Toplice, Sokolski trg 4, 8350 Dolenjske Toplice
- Občina Mirna peč, Trg 2, 8216 Mirna peč
- Mestna občina Novo mesto, Sekretariat za kmet.gozd.in prehrano, Seidlova 1, 8000 Novo mesto
- Občina Šentjernej, Trubarjeva cesta 5, 8310 Šentjernej
- Občina Škocjan, Škocjan 67, 8275 Škocjan
- Občina Žužemberk, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk
- Občina Trebnje, Goljev trg 5, 8210 Trebnje
- Občina Sevnica, Glavni trg 19a, 8290 Sevnica
- Občina Straža, Ulica talcev 9, 8351 Straža
- Občina Mirna, Glavna cesta 28, 8233 Mirna
- Občina Šmarješke Toplice, Šmarjeta 66, 8220 Šmarješke Toplice
- Občina Mokronog – Trebelno, Pod gradom 2, 8230 Mokronog
- Občina Šentrupert, Šentrupert 33, 8232 Šentrupert
- Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska c. 7, 8311 Kostanjevica na Krki
- ZGS OE Brežice, Ulica Bratov Milavcev 61, 8250 Brežice,
- ZGS CE Ljubljana, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
- Kmetijsko svetovalna služba Trebnje, Temeniška pot 1, 8210 Trebnje
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Sektor za lovstvo in ribištvo Dunajska 22,1000 Ljubljana
- Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, OE Novo mesto, Lovska inšpekcija, g. Borut Tavčar, Defranceschijeva 1, 8000 Novo mesto
- Zveza lastnikov gozdov, Slovenska vas 5, 8232 Šentrupert
- Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva
- Upravna Enota Novo mesto, Oddelek za družbene dejavnosti, gospodarstvo in kmetijstvo, Defranceschijeva 1, 8000 Novo mesto
- Upravna enota Sevnica, Oddelek za okolje, prostor, kmetijstvo in druge upravne zadeve, Glavni trg 19a, 8290 Sevnica

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Novo mesto

Šifra: 3410-2/2020-2

Datum: 19. 3. 2020

Zapisnik Javne predstavitve osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško LUO za leto 2020, z dne 19. 3. 2020 in opredelitev do pripomb podanih na javni predstavitvi

Vabljeni: OZUL Novomeškega LUO, Seidlova c. 6, 8000 Novo mesto; Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, OE Novo mesto, Lovska inšpekcija g. Borut Tavčar, Defranceschijeva 1, 8000 Novo mesto; Zavod za varstvo narave OE Novo mesto, Adamičeva 2, 8000 Novo mesto; Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Novo mesto, Skalitskega 1, 8000 Novo mesto; Kmetijsko gozdarska zbornica, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto; SKZG, Dunajska 58, 1000 Ljubljana; Občina Dolenjske Toplice, Sokolski trg 4, 8350 Dolenjske Toplice; Občina Mira peč, Trg 2, 8216 Mira peč; Mestna občina Novo mesto, Sekretariat za kmet.gozd.in prehrano, Seidlova 1, 8000 Novo mesto; Občina Šentjernej, Trubarjeva cesta 5, 8310 Šentjernej; Občina Škocjan, Škocjan 67, 8275 Škocjan; Občina Žužemberk, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk; Občina Trebnje, Goliev trg 5, 8210 Trebnje; Občina Sevnica, Glavni trg 19a, 8290 Sevnica; Občina Straža, Ulica talcev 9, 8351 Straža; Občina Šmarješke Toplice, Šmarjeta 66, 8220 Šmarješke Toplice; Občina Mokronog – Trebelno, Pod gradom 2, 8230 Mokronog; Občina Šentrupert, Šentrupert 33, 8232 Šentrupert; Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska c. 7, 8311 Kostanjevica na Krki; ZGS OE Brežice, Ulica Bratov Milavcev 61, 8250 Brežice; CGS CE Ljubljana, Večna pot 2, 1000 Ljubljana; Kmetijsko svetovalna služba Trebnje, Temeniška pot 1, 8210 Trebnje; Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Dunajska 22,1000 Ljubljana; Zveza lastnikov gozdov, Slovenska cesta 5, 8232 Šentrupert, Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva, Upravna enota Novo mesto, Oddelek za družbene dejavnosti, gospodarstvo in kmetijstvo, Defranceschijeva 1, 8000 Novo mesto, Upravne enota Sevnica, Oddelke za okolje in prostor, kmetijstvo in druge upravne zadeve, Glavni trg 19a, 8290 Sevnica.

Vabilo na javno predstavitve, ki je bila predvidena za 18.3.2020 je bilo vabljenim poslano 10.3.2020, v njem pa tudi priporočeno, da se zaradi virusa pripombe podajo po mailu. Podana je bila telefonska številka načrtovalca, na kateri lahko zainteresirani dobijo dodatna pojasnila. Dne 16.3.2020 je bil vsem vabljenim posredovan mail v katerem smo jih obvestili, da (skladno z navodili MKGP) javna predstavitve odpade, ter ponovno pozvali, da lahko pripombe posredujejo po mailu. Termin za posredovanje pripomb in mnenj smo podaljšali do 19.3.2020.

Do vključno 19.3.2020 smo prejeli pripombe s strani MKGP, OZUL Novomeškega LUO, Sindikata kmetov Slovenije in občanov iz okolice Dolenjskih Toplic. V nadaljevanju podajamo njihove pripombe ter opredelitev do pripomb.

A) Pripombe na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško LUO za leto 2020 s strani MKGP:

1. V podpoglavju 3.3 ŠKODE OD DIVJADI v točki B na področju »ŠKODA NA PREMOŽENJU« (škoda na nelovni površini) za prvim stavkom dodajte sledečo poved: »Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.«
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen.
2. V poglavju »4.1 Sma« pod točko »4.1.5 Ukrepi in usmeritve« prvi stavek ni dokončan: »V letu 2020 načrtujemo odvzem 1.705 srnjadi, kar predstavlja povprečno 1,7 živali/100ha lovne površine lovišč in je .«.«

Gubčeva 15, p.p.183, 8000 Novo mesto,
Tel.: +386 (0)7 39-42-550, fax.: +386 (0)7 39-42-560, www.zgs.gov.si, e-pošta: cenovomesto@zgs.gov.si

- Opredelitev:** Pripomba je upoštevana in načrt dopolnjen.
3. V poglavju »4.2 Navadni jelen« pod točko »4.2.3 Ocena stanja populacije« tretji stavek ni dokončan: »Najštevilčnejša je jelenjad v loviščih.«.
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in napaka odpravljena.
 4. V poglavju »4.6 Divji prašič« pod točko »4.6.3 Ocena stanja populacije« pri drugem podnaslovu »Medvrstni vplivi« ni teksta.
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in tekst dopolnjen.
 5. V poglavju »4.6 Divji prašič« pod točko »4.6.5 Ukrepi in usmeritve« pri podajanju informacij glede APK v poved dodate označeno besedilo: »Po določitih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti Center za obveščanje na telefonsko številko 112.
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in tekst dopolnjen.
 6. V poglavju »4.11 Pižmovka« pod točko »4.11.5 Ukrepi in usmeritve« opredelite odstopanje navzdol, saj tega ni v trenutni dikciji »Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je po navzgor pa do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.«.
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in tekst dopolnjen.
 7. V poglavju »4.18 Šakal« pod točko »4.18.3 Ocena stanja populacije« naj se v prvem stavku zadnjega odstavka za besedama: »Številčnosti populacije« doda besedilo: »na ravni Novomeškega LUO«.
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in tekst dopolnjen.
 8. V poglavju »4.18 Šakal« pod točko »4.18.4 Prilagojeni cilj« navajate, da je šakal uvrščen na priložo V Direktive Sveta 92/43/EGS, kar drži, vendar sta na tej prilogi še dve vrsti, ki sta aktualni za ta načrt, in sicer: gams in kuna zlatica, kar pa pri teh dveh vrstah ni omenjeno.
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in tekst dopolnjen tako, da je navedba zapisna tudi pri gamsu in kuni belici.
 9. V poglavju »4.18 Šakal« na koncu navajate pravno podlago za izplačilo škod, ki je aktualna do 1. 5. 2020. Po tem datumu bo pravna podlaga za izplačilo škod Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu, ki je v postopku sprejema v Državnem zboru. Predlagamo, da se ustrezno popravi zadnji stavek (veljavnost do 1. 5. 2020) in na koncu doda stavek: »Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal po 1. 5. 2020 bo prav tako prevzela država v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu.«
Opredelitev: Pripomba je upoštevana in tekst dopolnjen.

B) Pripomba posredovana od občanke iz Občine Dolenjske Toplice (Andreja Gril Novak):

1. Se strinja z zapisi glede omejevanja škod na kmetijskih zemljiščih, prav tako meni, da bo manjša škoda za lovske družine ob morebitni KPK in APK. Za lažje doseganje kvot pa meni, da bi morali uvesti nočni odstrel divjadi.
2. Na območju Kočevskega Roga, območje Črmošnjice-Poljane je območje kjer se je populacija jelenjadi močno okrepila. Do te mere, da je podrast avtohtono rastoče jelke uničena. Ravno tako smrečje-zaradi preobjedanja mladih rastlin -ni več mladega rastja Abies alba in Pinus abies.
3. Nad temi gozdovi je bil navdušen tudi botanik Tone Wraber, ki bi nas zagotovo podprl, ko bi videl škodo, ki je narejena.
4. Kmetijska zemljišča so močno obremenjena in kljub močnim varovanim ukrepom (elektro ograje z 5 žicami) je škoda enormna. V Črmošnjiško Poljanski dolini mejita društvi LD Toplice in državno lovišče Medved. Trenutni Lovec je gospod Rudi, ko se trudi vendar je obremenitev prevelika.
5. Pametno bi bilo povečati odstrel in ga dovoliti tudi v mraku.

Gubčeva 15, p.p.183, 8000 Novo mesto,

Tel.: +386 (0)7 39-42-550, fax.: +386 (0)7 39-42-560, www.zgs.gov.si, e-pošta: oenovomesto@zgs.gov.si

2

6. Trudimo se, da bi obdržali kulturno krajino naših prednikov ter samooskrbo, ki v tem območju močno peša. Vse občutimo kot interes, da se kmetijstvo v tem območju prekine.

Opredelitev: Dovolitev nočnega odstrela parkljaste divjadi ni v pristojnosti ZGS ali načrta, temveč o tem lahko odloča MKGP. ZGS v postopku izdaje dovoljenja za izvajanje lova v nočnem času na jelenjad poda strokovno mnenje.

Opredelitev glede (ne)povečanja načrtovanega odvzema jelenjadi je podana v poglavju C.

C) Pripomba Sindikata kmetov Slovenije in posamezni občani z isto vsebino pripombe (Andrej Šeniča, Klemen Gril, Marko Bradač, Andrej Gradišar, Aleš Poreber)

1. »Na območju Novega mesta so najbolj problematični divjadi navadni jelen in divji prašič. Ker je bilo lani na območju LLUN za kar 120 % več izplačanih škod po divjadi, v primerjavi z ostalimi leti, največ škod pa sta povzročila prav navadni jelen in divji prašič, predlagamo, da se predviden odstrel jelenjadi za leto 2020 pri vseh kategorijah poveča za najmanj 10 % od predvidenega, pri prašičih pa se minimalni odstrel dvigne za 20 % od predvidenega.

To v številkah pomeni, da se načrtovana odstrel 147 jelenjadi vseh kategorij poveča na 180 živali, kar pomeni, po 4 dodatne živali pri vseh starostnih kategorijah. Povečanje je zlasti potrebno na območju LD Toplice, kjer je škod največ. Pri prašiču naj bo minimalni načrtovani odzvem vsaj 540 živali namesto predvidenih 450. Divjih prašičev je preveč in manj kot jih bo na določenem območju manjše bodo izgube ob morebitnem pojavu APK.

Kar se tiče biotehničnih ukrepov, je pri vzdrževanju krmnih njiv predvidenih samo 18 ha, kar je za tako obsežno območje premalo. Če hočemo, na tem področju doseči nek preboj in končno začeti povečevati te površine, je potrebno upravljavcem lovišč določiti oz. jih z LLUN obvezati, da morajo vsako leto te površine povečati za vsaj 5 % od obstoječih, kar pomeni, da bi vsako leto uspeli zagotoviti vsaj 1 ha dodatnih površin krmnih njiv, saj je to najboljši in tudi najcenejši (takoj za odstrelom) način za odvrnitev divjadi od ostalih kmetijskih površin.

Opredelitev do pripombe: Načrt odvzema jelenjadi je v skupini lovišč A v primerjavi z lanskoletno realizacijo večji za 7 %. Ker je bil v preteklem letu znatno večji odzvem košut in junic v primerjavi s preteklimi leti v lovišču Toplice, kjer je jelenjad najbolj problematična, smo mnenja, da bo načrtovan odzvem v višini 147 živali ustrezen s ciljem zmanjševanja številčnosti jelenjadi. V lovišču Toplice je v lanskem letu bil odzvem košut za 50 % večji kot v preteklem štiriletnem obdobju, odzvem junic pa 2,8 krat večji. Zaradi lanskoletne realizacije odvzema junic in košut v lovišču Toplice načrta odvzema za leto 2020 nismo še bolj povečali. Pričakujemo tudi, da bo LD Toplice podalo vlogo za nočni lov jelenjadi ob meji z LPN medved. V tem primeru bo ob morebitnem pridobljenem dovoljenju višina odvzema te jelenjadi bila v smislu dodatnega števila odvzema, in ne v okviru načrtovanega števila odvzema v letnem načrtu.

Glede krmnih njiv je pripomba smiselna, vendar upravljavci lovišč praviloma nimajo lastnih površin, še posebej ne površin, ki bi bile na lokacijah, ki bi zmanjševale pritisk jelenjadi na ostale kmetijske površine. Upravljavec lovišč ne moremo prisiliti, da vzdržujejo krmne njive na površinah, ki niso v njihovi lasti.

Glede načrtovanega odvzema divjih prašičev naj poudarimo, da je le ta po višini neomejen. Sama višina načrtovanega odvzema divjega prašiča ni toliko odločilna kot ostale usmeritve, še posebej ob dejstvu, da številčnost prašičev (prirastek) v letu 2020 ni znan. Pri odvzemu (odstrelu) divjih prašičev je pomembno predvsem to, da se lova ne omejuje (omejevanje odstrela svinj in enoletnih živali na skupnih lovih) ali pogojuje (npr. minimalna teža prašičev ob lovu ozimcev).

D) Pripomba občana iz Občine Dolenjske Toplice (Aleš Pršina)

1. Predlagam, da se dovoli lov na jelena tudi v nočnem času. Ravno tako na divjega prašiča.

Opredelitev do pripombe: Divjega prašiča se skladno z veljavno zakonodajo že lahko lovi v nočnem času. Glede lova jelena je za nočni lov potrebno pridobiti dovoljenje s strani MKGP.

Gubčeva 15, p.p.183, 8000 Novo mesto,

Tel.: +386 (0)7 39-42-550, fax.: +386 (0)7 39-42-580, www.zgs.gov.si, e-pošta: oenovomesto@zgs.gov.si

3

E) Pripomba OZUL NM

1. Osnutek je v osnovi dober. Pogrešamo sicer večji poudarek v zvezi z dopisom ZGS št.341-60/2019 z dne, 6.11.2019, ki se nanaša na upoštevanje prisotnosti risa in volka pri upravljanju z divjadjo. Nekatera lovišča so zaradi prisotnosti volka močno prizadeta glede stanja srnjadi. Nihče ne sme slišati o tem, čeprav imamo lovci dovolj dokaznega materiala, da lahko dokumentiramo naše trditve. Da je že tretjič beležena kotitev na našem območju je znak, da imamo prisoten močan trop, ki se v določeni dobi razprši po loviščih in terja svoj davek tudi na domačih živalih.

Opredeleitev do pripombe: V dopisu je zaradi vpliva volka in risa (ki v novomeškem LUO ni prisoten) predviden manjši odstrel srn in košut v primerjavi z odstrelom srnjakov in jelenov. V Novomeškem LUO predstavlja plen volkov predvsem srnjad. Vpliv volka na srnjad smo upoštevali pri določitvi višine načrtovanega odvzema.

2. Predviden odstrel šakala ne sme biti odvisen od tega kdo je sodeloval v monitoringu, kajti vemo kako je s tem. Če ni predpisane obveznosti nekateri ne sodelujejo, čeprav je šakal še kako prisoten. Torej delitev odstrela šakala, ki je predviden v osnutku načrta ni smiseln in ga je potrebno omejiti, če je to sploh potrebno, le na število predvidenih osebkov za odvzem, potem pa kjer bo prej uplenjen. Odvzem se naj sproti beleži na sedežu OZUL, da lahko pravočasno z lovom prekinemo.

Opredeleitev do pripombe: V lanskoletnem Lovsko upravljavskem načrtu za Novomeško LUO je bilo upravljavcem lovišč priporočeno, da naj aktivno sodelujejo pri monitoringu šakala, ki naj bi zagotovil podatke o stanju populacije, na osnovi katerih bi slonelo upravljanje z njim. Obveznost sicer z načrtom ni bila določena kot obveznost, vendar smo pri razdelitvi načrtovanega odvzema šakalov (ne)aktivnost pri monitoringu šakala upoštevali. Takšno je tudi priporočilo projekta CRP, ki ga je financiralo in potrdilo MKGP. Ne glede na to je odstrel šakala z načrtom z načrtom omogočen tudi loviščem, ki niso sodelovala pri monitoringu.

V načrtu je določeno, da odvzem šakalov spremlja OZUL in skrbi za to, da načrt odvzema ne bo presežen.

3. Za v bodoče imamo predlog, da se planiranje male divjadi prepusti posameznim upravljavcem lovišč. To pa predvsem iz razloga, ker se šele po sprejetju LLGN vidi kakšno je stanje te divjadi v loviščih. Prirastek je namreč odvisen od vremenskih in še nekaterih dejavnikov v spomladanskem času, ki jih pa v načrtih še ne moremo predvideti. Prirastek je lahko ničen ali minimalen in takrat je tudi predviden odvzem prevelik, lahko pa je velik in v tem primeru naj bi bil tudi odvzem večji. Odstopanje v načrtu glede odstrela rac mlakaric naj bo enaka kot pri poljskem zajcu.

Opredeleitev do pripombe: načrt bo dopolnjen, tako da bo dovoljeno odstopanje realizacije od načrta pri raci mlakarici tako, kot pri poljskem zajcu.

Pri načrtu odvzema male divjadi le tega ni potrebno dosegati v primerih manjšega prirastka. V primerih »ugodnih let«, ko bi bil prirastek večji pa želimo z omejevanjem odvzema omogočiti njegovo številčno povečanje. Podobno velja za raco mlakarico.

Zapisal:
Marjan Kumej
Višji sodelavec I

Gubčeva 15, p.p.183, 8000 Novo mesto,

Tel.: +386 (0)7 39-42-550, fax.: +386 (0)7 39-42-560, www.zgs.gov.si, e-pošta: oenovomesto@zgs.gov.si

4

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Novo mesto

Datum: 27. 3. 2020
Šifra: 900-8 /2020-6

I z v l e č e k Z A P I S N I K A
1. dopisne seje Sveta Območne enote Novo mesto,
ki je potekala 26. in 27. 3. 2020.

Glede na trenutne razmere v Slovenije ob širjenju nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) in razglasitvi epidemije, priporočil vlade in ministrstev, se je namesto redne seje sklicala korespondenčna (dopisna) seja Sveta območne enote. Za nadaljnje delovanje ZGS in pripravo dokumentov mora Svet območne enote podati svoje mnenje oziroma predloge dokumentov

Vabljeni na sejo: Gregor Colarič, Stane Glač, Franc Jarc, Sašo Novinec, Rajko Štefanič, Bojan Vintar, Denis Žitnik, Ana Moder, Marjan Jevnikar

Predlagani dnevni red:

1. Obravnava in določitev predloga Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. novomeško lovsko upravljavsko območje za leto 2020

Glasovanje o predlaganih sklepih je potekalo od 8. ure dne 26. 3. 2020 do 12. ure dne 27. 3. 2020. 1.dopisna seja je sklepčna, ker je osebno vročitev potrdila več kot polovica vseh članov sveta območne enote. Šteje se, da osebno vročitev potrdijo člani sveta območne enote, ki glasujejo. Prispelo je 9 glasovnic od 9 članov sveta območne enote.

Glasovali so: Gregor Colarič, Stane Glač, Franc Jarc, Sašo Novinec, Rajko Štefanič, Bojan Vintar, Denis Žitnik, Ana Moder, Marjan Jevnikar

Izid glasovanja je naslednji:

K 1

Sklep št. 13: Svet OE Novo mesto sprejme in določi predlog Letnega lovsko upravljavskega načrta za I. Novomeško lovsko upravljavsko območje za leto 2020

ZA je glasovalo 9 od 9 članov Sveta.

Predsednik Sveta OE Novo mesto
Franc Jarc

Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Tel.: +386 (0)7 39-42-550, www.zgs.si e-pošta: oenovomesto@zgs.si